

HAYIRSEVERLİK ‘TEN SOSYAL HİZMET’E ÇOCUK DAHİL KORUMA (MA) BOYUTU VE BİR YUTTURMA

SOSYAL İNCELEME RAPORU; SOSYAL ÇALIŞMA (MA) GÖREVLİSİ; ANAYASA’YA AYKIRLIKLAR, AFGANİSTAN ÖTESİ BİR DURUM

**Aile ve Sosyal Politikalar (?)Bakanlığı ;
Sosyal Hizmet Merkezleri” gibi Yönetmelikler, Oluşan Keyfilikler
TESPİT, GÖRÜŞ VE ÖNERİLER**

Nihat TARİMERİ
Sosyal Hizmet Uzmanı

Bütünü kavramayan,parçanın işlevini anlayamaz.

GİRİŞ

1.Günümüzde internet ve dijital gibi bir ortamın oluşturulması her türlü bilgiye ulaşımı da daha kolaylaştırdı.Böyle bir gelişme özellikle kamusal açıdan ayrı bir önemi de arttırdı..Sosyal medya gibi ayrı bir bilgi ve iletişim şekli oluşurken bu alanda çeşitli doğru ve yanlış bilgilere ulaşabilmek de aynı zamanda söz konusu.Bunların arasında doğru bilgilerden ve görüşlerden yola çıkıldığı takdirde ise ek bir önem daha da arttı..Bu aynı zamanda vergi verence karşılaşılan harcamaların “İdare” tarafından yönetimi ve sunulması ; hizmet alanlar için gerekli bir sorgulanma zemini de oluşturmaktadır.

2.İnternet gibi böyle bir gelişimin söz konusu olduğu ortamda geçenlerde tesadüfen bir bilgiye ulaşmam mümkün oldu.”TC.Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı-Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı / İl Müdürleri İstişare Toplantısı-Ağustos 2014” başlıklı (Ek : 1) bir bilgiye sahip oldum.Bir bilgilendirme için hazırlanmış bu sunum ile verilmiş bu bilgi anonim ve kaynağı tam olarak belli değildi. Ancak bilindiği gibi her bilgisayarın başına olduğu gibi bir çökme ve bazı bilgiler de kayboldu.Ancak bazıları yeniden kazandırıldı. Kurtarılmış/kazanılmış olunan bu aleniyet özelliğinde ki bilgi ve Prof Dr.Tekin Akıllıoğlu tarafından Aralık 2015 de yayımlanmış olan “Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı ve Türkiye” başlıklı bu çalışma , Sosyal Hizmetler ile ilgili söz konusu olan önemi de attırmıştır. Gene buna ek olarak 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun' a yönelik Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkındaki Yönetmeliğin 17.03.2016 yayınlanması ve bu yönetmelikte yer alan “Sosyal İnceleme Raporu/SİR” ve uygulamasına yönelik yapılmış olunan düzenlemelerin gene aynı yönde olması , bahse konu olan bu “Sosyal İnceleme Raporu”nun özelliğini ve bu raporlamanın kimin tarafından düzenlenilmesinin gerektiği bir durum da özellikle ortaya çıkmıştır.

3)03/06/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Bakanlık tarafından düzenlenmiş diğer yönetmelikler bu önemi daha da arttırmıştır.Kamusal bir sosyal hizmet olarak Bakanlık tarafından görev kabul edilen bu hizmet(ler) için öngörülen bu uygulamalardan birisi de Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünü tarafınca 9.Şubat.2013 tarihli ve 28554 sayılı Resmi Gazete de yayınlanmış olan “Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği”dir.Sosyal hizmete yönelik temel bir uygulama alanı için öngörülen bu yönetmelikte ise 1.8.2013 de bir değişikte yapılmıştır.”sosyal çalışma görevlisi” yerine “sosyal inceleme” ve “meslek elemanı” gibi tanımlar üzerinden de gene benzer bir uygulama öngörülmüştür.Yapılan bu düzenleme ile de teknik bir uygulamaya yönelik temel bir araç olan SİR ; bu yönde bir yetki ve görev ile de idari bir yönetimin de öne çıkarılmıştır. Hizmetten yararlanan hak sahipleri için ortaya çıkan bu durumun hem teknik hemde hukuksal açıdan değerlendirilme de bir zorunluluk olmuştur. “Keyfi” ve bilimden uzak özellikler ile tarihsel süreçte inanca dayalı bir hayırseverliğin kamusal açıdan dünyevileşmesi ve bilim ile de ilgili uyumun aranılması da gerekmiştir..Bu yönetmelikler ise; toplumsal bir sosyal koruma boyutuna dayalı olarak kamusal bir görev için bir hak olarak öngörülen sosyal hizmetlerin nitelik ve düzeyi de yansıtılmaktadır.Lütfedilen bir hizmet değil özellikle ve öncelikle SOSYAL ve HUKUK devletinin de temel bir göstergedir. Aynı zaman da yapılmış bir tercihi de. Özellikle de Afganistan gibi bazı uygulamaların karşılaştırılması bu özelliğin ve niteliğin ayrı bir şekilde değerlendirilmesini de gerektirmektedir.Adalet Bakanlığı içinde geçerli olan bu durum aynı zamanda söylemler üzerinden yürütülen Çocuk Hakları veya İnsan Hakları gibi temel hakların somut bir şekilde ele alınması ve sorgulanmayı da gerektirmektedir.. Hem teknik hemde hukuksal açıdan ele alınması gereken bu durum sosyal hizmet açısından yapılmış tespitlerin hedeflenmesi , değerlendirilmesi için bir çalışmadır..”Şiddet ve İzleme Merkezi Yönetmeliği/ ŞÖNİM” gibi en son düzenlenmiş bu yönetmelik

dahil diğer yönetmeliğin değerlendirilmesi için de yapılan bu çalışma , alan ve uygulamanın özelliğinden dolayı bir süreç için de devam edecektir.Öncelikli olarak bu çalışmada ise; Uluslararası Sosyal Hizmetler Kuruluşu/ISS ile oluşan durum birinci bölümde yer almaktadır.İkinci bölümde ise “Sosyal İnceleme Raporu/SİR” ve “Sosyal Çalışma Görevlisi” gibi öngörülen garabet ile Çocuk /Gençlik Adalet (?) bağlamında öngörülen uygulama sonucu oluşan koruma ve cezalandırma boyutu bir çok boyuttan da ayrıca ele alınacaktır.Üçüncü bölümde ise teknik ve hukuksal açıdan yapılan değerlendirme sonucu ortaya çıkan aykırılıklara yer verilmiştir.Dördüncü bölüm de ise bir örnek olan Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği ayrı bir şekilde ele alınacaktır.Beşinci bölümde Sosyal Hizmet Uzmanlar Derneğinin savunuculuk boyutu ayrıca ele alınmıştır.Yansıyan bu teknik özellik ve durumların öncelikle uluslararası sözleşmeler ve T.C.Anayasası açısından da ayrıca ele alınması vede sosyal hizmet mesleğinin sorumluluğu ,var olan bu aykırılıkların engellenmesine yönelik bu görev için sonuç ve önerilere de altıncı bölüm de yer verilmiştir...ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU başlıklı çalışma dizisinin dördüncüsü için devam edilecek olan bu çalışma Adalet Bakanlığı bağlamında “müdafii” dahil SİR üzerinden yürütülen uygulamanın Sözleşmeler dahil T.C. Anayasasına aykırılıkları da ayrıca ele alınacaktır... . Bilindiği gibi Türkiye de asırlardan beri inançlar üzerinden yürütülen hayırseverlik/yardımseverlik yerine sosyal hizmet üzerinden yürütülmesi gereken bir uygulama için var olan bir direnç ve bilime karşı red etmeye yönelik uzun bir sürecin de en azından bir başlangıcıdır.Bu başlangıç aynı zamanda 14-15 Temmuz 2016 tarihlerin de yaşanan süreç ,oluşan önemli sonuç/lar demokrasi ve yurttaş olmanın yeniden ele alınmayı da gerekli kılmıştır. Kamusal bir hizmet olan sosyal hizmet ve sosyal yardım boyutu için ayrı bir yeni başlangıçta ayrıca gerekmiştir.Özellikle de Afganistan örneğinden yola çıkıldığı da teknik açıdan oluşan bu ayırım ve ayrışmanın en kısa zaman da anlaşılması ve/veya anlaşılmaması gibi bir tercihte ortaya konacaktır. Utanma ile utanmama gibi bir tecih de belirleyecektir. Oluşan bir yanıltmaya /yutturmaya/kandırmaya da artık yeter denilecektir veya denilmeyecektir. Vicdan dahil duygu ile ilişkili kişisel bir tutum ve davranış için de yapılan bu tercihler ise bu süreci ya kısaltacaktır.Yada uzaklaştıracaktır.Özellikle ”merhamet” ile “vicdan” arasında ki duygu ve ilişki bu tercih ve süreci de yansıtacaktır. “Hukuk” yerine bahşedilmiş bir “adalet” için uyumlu olunma, itiraz etmemek ve adil bir yönetimin yeterli kılınması “merhamet” için yeterli olacaktır. En azından bir hak aramanın “vicdan” üzerinden geçerli kılınması ile de kısılacak bu süreç daha da kısılacaktır. Veya;T.C. Devletinde ÇHS,ASŞ gibi sözleşmeler için taraf olması bağlamında ASPB ve Adalet Bakanlığınca hak sahiplerine yönelik öngörülen uygulamalar için öne çıkarılan özellik ve niteliklere rağmen SOSYAL ve HUKUK Devlet niteliğini aramak için AİHM e kadar devam eden yorucu , engelleyici/önleyici bir süreci de ortaya koyacaktır.Buda; bu tespitlerin maalesef diğer bir gerçeğidir. Urla/24.8.2016

1.BÖLÜM

ALMANYA DA YAŞAYAN (T.C.) VATANDAŞLARI İLE TÜRKİYE DE Kİ (T.C.) VATANDAŞLARI EŞİT DEĞİL Mİ ?

DURUM

Bir bilgi ve bilgilenme

4) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) tarafından düzenlenmiş olunan bir eğitim çalışması kapsamında Avrupa Birliği ve Dış İşler Daire Başkanlığınca, Bakanlık İl Müdürlerine yönelik Ağustos 2014 de yapılan bilgi için yer verilmiş olunan sunumda bazı önemli bilgilere de ayrıca yer verildiği görülmektedir. 02 Kasım 2011 tarih ve 662 sayılı “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” ile görüldüğü gibi Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı kurulmuş. 20 slayt arasında yer alan bu bilgilere göre de (Ek:1;slayt/4) Müsteşer Yardımcılığı ile de Bakanlık Müsteşarlığına bağlıdır. Görevlerinin arasında “*Yurtdışında yaşayan, çalışan veya yurtdışıyla bağlantısı olan kişi ve ailelerin, sosyal, kültürel, ekonomik ve ailevi nedenlerden kaynaklanan sorunlarına çözüm bulmak üzere uluslararası teşkilatlarla işbirliği yapmak ve uluslararası vaka çalışmalarını yürütmek.*” şeklindeki bir görev den de bahsedilmektedir..(Slayt-6) Dolayısı ile başta Almanya olmak üzere yurtdışında yaşayan en azından 3 milyondan fazla T.C .vatandaşları dahil diğer ülkeleri de yaşayan kişilere yönelik Başkanlığın yardımcılığına bağlı ayrı bir birim ve görev de kabul edilmiştir.

5)Protokol ve dış görevler için AB ile ilgili oluşan ilişki ve hizmetlere yönelik bilgilere de ayrıca yer verilirken “**Uluslararası Sosyal Hizmetler**” başlığında ayrı bir bilgilere de görüldüğü gibi yer verilmiştir.Bu bölümde ki “Çözümlerine aracılık ettiği konular” ise “Aile parçalanmasının önlenmesi ;Ebeveyn ayrılığında çocuğun korunması (velayet, görüşme hakkı, nafaka vb.);Çocuk kaçırma ;Koruyucu bakım; Köklerin araştırılması ;Ebeveyn hakları ;İkamet Hakkı ; İletişimin yeniden kurulması ;Çocuk refah” şeklinde açıklanmıştır.(Ek:1/ Slayt 9-10) Özellikle yurtdışında Yurttaş/Medeni Hukuk ile ilgili adalet sistemi ve idari sisteme yönelik çocukların korunması ile ilgili konuların ayrıca ele alındığı görülmektedir. Bu iki slaytda ise ”ISS /Internaonal Social Services-Uluslararası Sosyal Hizmetler.” şeklinde logosu ile birlikte yer alan bu yapıya yönelik “Uluslararası Sosyal Hizmet Vaka Çalışmalarında İl Müdürlükleri ile Yaşanan Güçlükler” başlığı altında 3 slayta ayrıca yer verilmiştir.(Ek:1/Slayt 11-12-13)

6)Bu yönde yaşanılmış güçlüklerin bazıları ise şu şekilde yansıtılmıştır;

*İncelemelerde uyulmasını istediğimiz konulara gerekli özen gösterilmemektedir.

* İncelemelerde vaka notunda istenilen bilgiler göz ardı edilmektedir.

* İnceleme sırasında yeterince gözlem yapılmamaktadır

*.Hazırlanan sosyal inceleme raporlarında hizmete ve amaca uygun bilgiler içermemesi söz konusu olabilmektedir.

*Hazırlanan sosyal inceleme raporlarında vakaya bir açılım getirmeyecek, vakanın çözümüne bir katkısı olmayacak bilgilere yer verilmektedir.

* Sosyal İnceleme raporlarında uzun, anlaşılmaz ifadeler kullanılmakta çok fazla tekrara yer verilmektedir.

* Takip raporlarında ilk hazırlanan rapor tekrarlanmakta ek olarak bir iki bilgi verilmektedir.

* **Hazırlanan inceleme raporlarında sosyal çalışmacının görüş ve önerilerine çoğunlukla yer verilmemektedir.**

* İstenilen raporların Bakanlığa iletilmesi süreleri oldukça uzun olmaktadır.

* **Zaman zaman sosyal inceleme raporları sosyal çalışmacı olmayan personelce hazırlanmaktadır ancak uluslararası vakalarda raporun sosyal çalışmacı tarafından hazırlanması gerekmektedir.**

7) Görüleceği gibi karşılıklı olarak işbirliği ile çalışan Uluslararası Sosyal Hizmetler tarafından çocukların kamusal açıdan korunması ile yarar ve esenliğinin gözetilmesi için Bakanlık için yapılmış olan bu taleplere yönelik düzenlenmiş olan SİR için var olması gereken bir özenin özellikle gösterilmediği gibi içerik ve nitelik açısından önemli sorunların söz konusu olduğu açıklanmıştır.Sosyal hizmetlerin Uluslararası boyutunun yurtdışında uzun zamandan beri kamuya mal olması ve bu yönde kamusal bir görevin yerine getirilmesi için gereken önemli bir durum da ortaya çıkmıştır. Bu durum sadece yurtdışında ki SİR nun düzenlenilmesi ile de ilgili de değildir..Şayet Türkiye uluslararası bir toplumun parçası ise Türkiyedeki uygulama içinde ilgili olup 3.7.2005 tarihinde yürürlğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında benimsenen düzenleme ile de ilgilidir. 2005 yılından beri yurtiçinde yaşayan çocuklar dahil diğer kişileri de ilgilendiren bir durumu da ortaya koymuştur.

8)Bakanlıkça saptanan bu güçlükler arasında görüleceği gibi **sosyal çalışmacılar** dışında ki personel tarafından düzenlenilmesi sonucu **sosyal çalışmacılar dışında düzenlenmemesinin** gerektiği de özellikle vurgulanmış.Çare olarak yapılan öneriler ise gene üç slayt da kısaca bildirilmiştir.(Slayt 14-15-16) Raporlara yönelik yer alması gereken bilgiler için aranılması gereken belli bir nitelik ve içeriğin giderilmesi yönünde mesleki değerlendirilmeler dahil dikkate edilmesi gereken konular da bildirilmiş.Dolayısı ile kamusal bir alan da yer verilen “sosyal hizmetler” ile ilgili belli bir eğitim ve mesleksi bir özellikte aranılmıştır. Özellikle de uluslararası sosyal hizmet bağlamında temel bir yöntem olarak kabul edilen vaka çalışmaları (casework) için sadece sosyal hizmet uzmanları tarafınca düzenlenilmiş olan SİR lerce kabul edilmekte olduğu da vurgulanmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı(ASPB) ve AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı

9) 81 İl Müdürlüğüne yönelik Bakanlık tarafından düzenlenen bu toplantıda Daire Başkanlığınca “Ağustos 2014” şeklinde verilmiş bu bilginin tarihi ise internet ortamında yer almaktadır.(Ek ; 2)Görüleceği bu toplantı “Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürleri İstişare Toplantısı (22-24 Ağustos 2014)” şeklinde yayınlanmıştır.”Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Doç. Dr. Sayın Aysenur İSLAM’ ın katılımıyla Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı koordinesinde “Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürleri İstişare Toplantısı” 22-24 Ağustos 2014 tarihleri arasında Afyonkarahisar ilinde gerçekleştirilmiştir...Merkez Teşkilatında görev yapan birim amirlerimiz; genel müdürlükleri/başkanlıkları hakkında bilgi ve İl Müdürlerinden beklentilerini içeren sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. Toplantıda, karşılıklı beklentiler, görüş ve öneriler değerlendirilmiş, toplantı genel bilgi paylaşımı çerçevesinde devam ederek taşra ile merkez teşkilatının iletişimine katkı sağlamıştır.” şeklinde olup Bakanlığın web sayfasında yer alan bilgiler ile AB ve Dış İlişkiler Başkanlığınca beklentileri içeren sunum ve “Ağustos 2014” yönündeki toplantı ve bilginin içerik açısından uyumlu olduğu da açık bir şekilde görülmektedir.Bir alaniyette söz konudur.

10)Bakanlığın web sayfasında yer alan ASPB ile bilgiler arasında ise yer verilen “Merkez Birimler” arasında görüleceği gibi “**Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı**” da ayrı bir başlık olarak yer almaktadır.(Ek:3) 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6.ncı maddesinin birinci fıkrasına istinaden de **Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı** kurulduğu da açıklanmıştır.Yayınlanan bu bilgiler arasında “Başkanlık Görev ve Yetkileri” de açıklanmaktadır. Bunların arasında “Yurtdışında yaşayan, çalışan veya yurtdışıyla bağlantısı olan kişi ve ailelerin, sosyal, kültürel, ekonomik ve ailevi nedenlerden kaynaklanan sorunlarına çözüm bulmak üzere uluslararası teşkilatlarla işbirliği yapmak ve uluslararası vaka çalışmalarını yürütmek.” şeklinde ki bir açıklamaya da yer verilmektedir.Ayrıca ; Bölgesel ve Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler Birim Sorumlusu, Protokol ve Dış İlişkiler Birim Sorumlusu, Uluslararası Sosyal Hizmetler Birim Sorumlusu ve Yönetim Hizmetleri Birim Sorumlusu şeklinde ki birimlere yer verilirken “Uluslararası Sosyal Hizmet Birimi “ nin halen bir psikolog tarafından yürütüldüğü de görülmektedir.

Uluslararası Sosyal Hizmetler Biriminin Görevleri

11) Başkanlıkça yer verilen bu birimlere yönelik yer verilen görevler ise halen aynen şu şekilde yansıtılmaktadır:

*Uluslararası göçün veya yer değiştirmenin sonucu olarak, sosyal, kültürel ve ekonomik problemlerle karşılaşan bireylere, çocuklara ve ailelere sosyal hizmet sunmak,

*Uluslararası sosyal hizmet vaka çalışmalarını Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (ISS) ile işbirliği halinde yürütmek,

*Birey, çocuk ve ailelerin sorunlarının çözümüne yardımcı olmak üzere yurt içinde ve yurt dışında gerekli sosyal incelemelerin yapılmasını ve bunun sonucunda sosyal inceleme raporlarının hazırlanmasını temin etmek,

***Sosyal çalışmacılar tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporlarını uluslararası sosyal hizmet vaka çalışması kapsamında değerlendirerek, gerekli olduğunda rehberlik etmek,**

***Yurtdışından sosyal inceleme raporu talep etmek ve yurtdışına sosyal inceleme raporu göndermek,**

*Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (International Social Service) tarafından düzenlenen eğitim seminerlerinde ve toplantılarda Türkiye'nin uluslararası sosyal hizmet vakaları ile çalışan meslek elemanlarınca temsil edilmesini sağlamak,

*Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu'nun düzenlemiş olduğu seminer, konferans ve toplantılara katılmak suretiyle, uluslararası sosyal hizmet vaka çalışmalarında kullanılan yöntem ve metotlardaki yenilikleri izlemek, değerlendirmek ve uygulamaya geçirmek,

*Ülke sınırlarını aşan sosyal sorunların cevaplandırılmasında, danışma işlemini yerine getirmek üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak 'dır..

12) Dolayısı ile “Uluslararası Sosyal Hizmet Organizasyonu/USHO) ile yurtdışından SİR nu talep edip yurtdışına sosyal inceleme raporunu düzenlemeyi Başkanlık bir görev olarak kabul ederken sosyal çalışmacılar tarafından bunun değerlendirilmesi ve bu yönde bir rehberlik etmenin de bir görev olduğu da gayet açıktır.. Bu açık bilgi ile 2014 de yapılmış olan toplantıda verilmiş olan bilgiler ise görüleceği gibi aynen ve uyumlu bir şekilde halen devam etmektedir. Ayrıca bu kapsamda SİR na yönelik ayrı bir nitelik ve içeriğinin önemi artırılırken aynı zamanda alınmış olunan eğitim ve mesleksi bir durum vede farklılığın önemi daha da artmaktadır.Bir kimsenin, kendisine iş vermeye uygunluk veya yaraşırılık durumu diye de adlandırılan “LİYAKAT” için de gereken bu önem; yurtdışındaki uygulama ile yurtiçinde ki yasal düzenlemeleri ve uygulama arasında bir uyum arandığında bu yönde ayrı bir ayrışmaya da neden olmaktadır.Liyakat açısından oluşan bu ayrışma aynı Bakanlık çatısında yer alan diğer merkez birimler açısından ayrı bir ayrışma ve sorunu da ortaya çıkarmaktadır.Özellikle de hizmet alanlara yönelik aranılması gereken belli bir nitelik ve görevin sorgulanması ve değerlendirmesini de ayrıca gerektirmektedir.

13)Gene Başkanlıkça web sayfasında yayınlanmış olan bilgilere (Ek :4 /A-B) ek olarak “ABDİDB İç Kontrol Sistemi Dökümanları”na da ayrıca yer verilmektedir.Bunların arasında yer alan (G/a) da ise “Görev Tanımları ve “İş Akışları” dökümanlarına da yer verilmiştir..Bu dökümanlar ise 4 Nisan 2016 yılında kadar yayınlanmış olup web sayfasında Kİ bu bölüm 5.Nisan 2016 tarihinden sonra “Uluslararası Sosyal Hizmet Vaka Çalışmaları”nın şeklinde yayınlandığı da görülmektedir. Yayınlanan bu dökümanlar arasında ise yer alan “Görev Tanımları”nın yer aldığı (Ek : 4) deki dökümanda “İŞ TANIMLARI” ve “İŞ ÜNVANLARI” na yer verilmektedir. Bu dökümanda yer alan bilgilerin arasında ise “Görev ve Sorumlulukları” kısmında yer alan 4 üncü paragrafta aynen “Sosyal çalışmacılar tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporlarını uluslararası sosyal hizmet vaka çalışması kapsamında değerlendirerek, gerekli olduğunda rehberlik etmek,” şeklinde bilgiye de yer verilmektedir .Gene (5) inci paragrafta “Yurtdışından sosyal inceleme raporu talep etmek ve yurtdışına sosyal inceleme raporu göndermek,” ile (6) ıncı paragrafta “Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (International Social Service) tarafından düzenlenen eğitim seminerlerinde ve toplantılarda Türkiye'nin uluslararası sosyal hizmet vakaları ile çalışan meslek elemanlarınca temsil edilmesini sağlamak,” şeklindeki görev sorumluluğu açıklanmaktadır.Gene ekte yer alan diğer “Temel

Süreç Tanım Formu” başlıklı dökümünde görüleceği gibi “ Sosyal İnceleme Raporu” ayrı bir başlık altında yer almaktadır. Dolayısı ile Bakanlığın iç denetim açısından ayrıca ele alındığı somut bir görev ve süreçte gaye açık bir şekilde yansıtılmaktadır.

14)Bakanlığın Merkez birimde yer alan ve Müsteşara bağlı Başkanlık tarafından yayınlanan açık bilgilerin yanı sıra Bakanlık tarafından yayınlanan 2015 tarihli Faaliyet Raporunu da ayrıca yer verilmektedir. (Ek:5) Başkanlığa da yer verilen bu faaliye raporunun 307 si sayfasında “**Uluslararası Sosyal Hizmetler Faaliyetleri**” ne de yer verilmektedir. Yer verilmiş olan bu bilgiler ise aynen şu şekilde yer almaktadır.. “*Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu ile işbirliği halinde; Aile Birleşimi, Ayrılık, Çocuk refahı, Ebeveynlik, Velayet, Vesayet, Kurumsal Yerleştirme, Ziyaret Hakları, Çocuk İstismarı ve İhlali, Çocuk Kaçırma, İletişimin Yeniden Kurulması, İkamet Hakları gibi konularda, 2015 Ocak ayından itibaren, yeni başlayan 165 vakayla birlikte halen devam etmekte olan yaklaşık 700 vaka dosyası ile çalışmalar sürdürülmektedir.*” Bu çalışmalar kapsamında ise Almanya, Hollanda, Fransa, Avustralya, Avusturya, İsviçre, İsveç, Belçika, KKTC, Norveç, Kanada, İngiltere, İsrail, Romanya, İrlanda, Beyaz Rusya, Bulgaristan gibi ülkeler ile çalışmalarını sürdürüldüğü görülmektedir.Tablo 20 de ise bu ülkeler arasında 165 vakadan Almanya 'ya yönelik 40;İngilte'den 11; Fransa 'dan 9; Hollanda dan 6;Avusturya 4;İsviçre 4 vakadan bahsedilmektedir.Ayrıca 2014 Faaliyet Raporunda (Ek :6) ise bahsi konular içinde 2013 Ocak ayından itibaren, yeni başlayan 137 vakayla birlikte halen devam etmekte olan yaklaşık 700 vaka dosyası ile çalışmaların sürdürüldüğü görülmüştür.(sf 286)

15)Dolayısı ile Ağustos 2014 tarihin de Başkanlıkça yapılmış olan bu bilgilenme ile Bakanlıkta yer alan bilgilerin gayet bir şekilde uyumludur.Yurtdışında olunmasına rağmen seçmen özelliğine de sahip olduğu 3 milyona yakın Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının dışında diğer ülkelerdeki kişilere de yönelik sosyal hizmet uygulamaları için temel bir araç olan SIR vede bunun ancak sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenilmesinin talep edildiği “Uluslararası Sosyal Sosyal Hizmet ISS (INTERNATIONAL SOCIAL SERVICES AGENCY”) ile ilgili bu kurumsal yapı yönelik bazı bilgilere ise internet ortamında ulaşılmak mümkündür.(Ek:7) İngilizce ve Fransızca web sayfasında yer alan bu bilgilere göre web sayfasında bazı Türkçe bilgilere ulaşmakta mümkündür.(Ek:8) Yaşanılan savaşlara bağlı olarak 1924 yılında Cenevre’de toplanan otoriteler, özel bir amaca yönelik, bağımsız ve uluslar arası bir organizasyona ihtiyaç olduğunu kabul etmiş. Aynı yıl Cenevre’de İsviçre Medeni Kanunu’nun 60 uncu maddesi gereğince de hukuki bir varlık olarak Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu’nu kurmuşlardır .Halen Türkiyenin dahil olduğu çocukların korumasına için sosyal hizmetlere yönelik 120 ülkeye amaç edindiği görülmektedir.

16)Çocukları aileleri ve sınırlar arası (sınır-aşırı) göç sonucu ayrılmış bireyleri korumak, savunmak ve desteklemek için uğraşırken her bireyin, özellikle çocukların insan haklarının verilmesine riayet edildiğini garantiye almayı bir vizyon olarak amaçladığını da belirtmektedir. Ülkelerarası sosyal ve yasal danışmanlık ve aile izleme ,evlat edinme öncesi ve sonrası yardım , uluslararası aile arabuluculuğu ; aile parçalanmasında çocuk koruma; reşit olmayan yalnız kalmışların koruma ve bakımı , alternatif bakım / Koruyucu bakım ;kökenini arama gibi hizmetler öne çıkarılmaktadır.Bağlı büro ve temsilciler üzerinden de bu hizmetler verilmektedir.Özellikle de Çocuk Hakları Sözleşmesi bağlamında sosyal hizmetin temel bir parçası olan savunuculuğun yanı sıra gene sosyal hizmet ile ilgili bir temel yöntem olarak ele alınan “casework/vaka çalışması” ayrı bir başlık altında yer almaktadır.Bu yapılanma ile farklı ülkeler arası farklılıklar gözetilmek için de sosyal servisler ile kurulan ilişkilerin doğru bilgiye sahip olmaları vede ilgililere doğru çözümlerin sunulması da hedeflenmiştir. Bahse konu olan bu hizmetler ise görüleceği gibi Başkanlıkça verilen bilgiler ile de gayet uyumludur. Sosyal Hizmetlere yönelik bir görev olarak öngörülen Bakanlık için de ayrı bir birimin parçası doğal olarak kabul edilmiştir.

17)Diğer bilgilere bakıldığında ise 1963-64 yılları arasında, Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alan Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu ile bağlantıya geçilmiştir. İkili görüşmeler sonucunda ise bu organizasyonun Türkiye Temsilciliği’ni de üstlenmiştir. SHÇEK Genel Müdürlüğünün 2828 sayılı Kanun ile kurulması ile de bu temsilcilik aynen devam ettirilmiştir.Böyle bir süreçte ISS’in Türkiye Temsilcisi olarak 1964 yılından beri hizmet verilen SHÇEK Genel Müdürlüğünün, yurtdışından sosyal inceleme raporlarının sağlanması için

yetkili tek makam olduğu ve yapılan düzenleme ile bu temsilciliğin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca da aynen devam ettiği görülmektedir. Dolayısı ile yapılan talebe bağlı olarak SİR düzenlemesi ile aranan bir niteliğin ve özelliğinin de bir parçası olduğu görülmektedir.

Pekin Kuralları ve Sosyal Araştırma/İnceleme

18) Bakanlığın idari yapılanmasında bir temsilcinin yer aldığı (ISS) kapsamında ki sosyal hizmet yöntemlerinden temel biri olan “casework/vaka çalışması” kapsamında temel bir teknik araç olan SİR nun düzenlenmesini de öne çıkarmaktadır. Özellikle de uygulamalı bir bilim olarak kabul edilen Sosyal Hizmetlerin uygulanmasına yönelik bu düzenlemenin ise ancak ve ancak sosyal çalışmacılar tarafından raporlanacağı ve eğitim ve mesleki özellik dahil likayati da içeren bir niteliğin arandığı da söz konusu olmuştur. Öncelikle BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin “iyilik” ve buna bağlı olarak yarar ve esenliğinin gözetilmesi için ilgililer tarafından bir karar almadan önce değerlendirilmesi gereken SİR nun ve mesleki dahil bu özelliklerinin uzun zamandan beri Türkiye açısından gözetilmesi de gerekmiştir. Buna bağlı olarak Uluslararası Sözleşmesi açısından SİR nun hukuksal bir metin olarak ele alındığı bilgi ise görüleceği gibi “Pekin Kuralları” diye kısaca adlandırılan metinde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 29 Kasım 1985 yılında “Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin (Beijing) Kuralları)” ise kabul edilmiştir. Çocuk/Gençlik adalet sistemindeki kurallar benimsenmiştir. (Ek:9) Bu kuralın İngilizce Orijinal metni de “40/33 sayılı “United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (“The Beijing Rules”) “Adopted by General Assembly resolution 40/33 of 29 November 1985 (Ek: 10)” aynen bu şekildedir. Bu metin arasında yer alan 16 ncı madde ise “Sosyal araştırma raporları” başlığında ayrıca ele alınmıştır

18) Orjinal İngilizce metnin çeşitli ve farklı bir şekilde Türkçe ye çevrilmiş metinler arasında ki en iyi bir çevrinin yapıldığı bu metinde “Sosyal Araştırma Raporları” ise görüleceği gibi “*Küçük ve önemsiz suçların dışında kalan bütün davalarda, yetkili makamca vereceği kararın adil olmasını sağlamak üzere çocuğun suçu işlemeden önceki yaşam koşulları hakkında ve suçu hangi şartlar altında işlediği hususunda, nihai hükümden önce doğru bir araştırma yapmalıdır.*” şeklindedir. Yorumları ise aynen şu şekildedir. “*Sosyal araştırma raporları (sosyal raporlar ya da hüküm öncesi raporlar) davaların bir çoğunda önemli ve vazgeçilmez bir yardım sağlar. Yetkili makam, sosyal ve ailevi geçmişi, okul kariyeri, eğitim deneyimleri vb. gibi çocuğa ilişkin konularda bilgi sahibi olmalıdır. Bu amaçla bazı hukuk sistemlerinde mahkemeye veya kurula bağlı sosyal servisler ve personel bulunmaktadır. Denetimli Serbestlik memurları dahil, diğer tüm görevliler de bu işi yapabilirler. Sonuç itibarıyla, yukarıdaki kural, nitelikli sosyal araştırma raporlarının hazırlanabilmesi için nitelikli personele olan gereksinimi ortaya koymaktadır.*” Dolayısı ile ister zivil/yurttaş/medeni hukuk isterse ceza hukukunu da içeren bir uygulamaya yönelik adil bir araştırma ve bir karar için gerekli olan bir sosyal inceleme raporunun temel bir araç olması temel bir kural olarak kabul edilmiştir.

19) Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 20 Kasım 1989 tarih ve 44/25 sayılı Kararıyla Çocuk Hakları Sözleşmesi kabul edilip imza, onay ve katılıma açılmıştır. Bu Sözleşme 49. maddeye uygun olarak 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşmeyi ise 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış ve 9 Aralık 1994 tarihinde ihtirazi kayıtla onaylamıştır. 4058 Sayılı Onay Kanunu ise 11 Aralık 1994 gün ve 22138 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Sözleşmenin önsözünde yer alan onikinci paragrafta ayrıca bu Pekin Kuralı diğer kurullarla birlikte anımsanarak anlaşmaya varıldığı da kabul edilmiştir. Kabul edilmiş olunan hukuksal bir metine de yönelik Avrupa İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammerberg tarafından yayınlanmış 19 Haziran 2009 tarihli çalışma bu kapsamda ayrıca ele alınmıştır (Ek:11). “Çocuklar ve Çocuk Adalet Sistemini İyileştirmeye Yönelik Öneriler” başlıklı çalışmanın “Çocuk Adalet Sistemiyle İlgili Birleşmiş Milletler Rehber Araçları” ile ilgili bir tespitte de yer verilmiştir (sf 5) . Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Kararları olarak onaylanan bu üç temel uluslararası araç, çocuk/gençlik adalet sistemiyle ilgili detaylı bir kılavuz olarak karşıya çıkmaktadır şeklinde de değerlendirmiştir. Bunlar ise kısaca Riyad İlkeleri, Pekin Kuralları ve Havana Kurallarıdır. Buna ek olarak 2005 yılında Suç Mağduru ve Tanığı Çocuklara İlişkin Konularda Adalet Hakkında Rehber İlkelerinin kabul ettiği de belirtilmiştir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin ve benzeri araçlarda yer verilen hükümlerinin çocuk adalet sistemi ile ilgili pek çok konuya açıklık getiren bu rehber ve kurulların Sözleşme ile birlikte ele alınmasının gerektiği de özellikle vurgulanmıştır. Bu bağlamda 18 yaşına kadar “Çocuk” olarak tanımlanan çocuk ve gençler için

Medeni/Yurttaş Hukuk açısından ayrı bir şekilde korunup kollanmasına ve iyilik halinin gözetilmesine yönelik hem idari hemde yargısal uygulamaların da birlikte alınmasının gerektiği de görülmektedir. .

20)Dolayısı ile SİR ile ilgili olarak “Sosyal Araştırma Raporları” başlığı ile 16 ıncı madde de ayrıca yer verilen Pekin Kurallarının Türkçe ye çevirisin de tartışmaya açık bazı durumlar olmasına rağmen BM de kabul edilmiş olan Pekin Kuralllarının İngilizce orginal metni görüleceği gibi “Social inquiry reports” dir (Ek:12).Yorumda ise ayrıca “social report-sosyal rapor” dan bahsedilirken bu raporun İngilizce sözlüklerde yer alan bilgide görüleceği gibi bahsedilen raporun “social worker/sosyal çalışmacılar” tarafından bu özelliğin yansıtıldığıda görülmektedir (Ek ;13-14). Ayrıca “inquiry” nin ise araştırma ; inceleme veya sorgulama gibi Türkçe ye çevrildiğinin görülmesi (Ek : 15-16) ile Pekin Kurallarında Türkçeye çevirilen “Sosyal Araştırma Raporu”nun aynı zamanda “Sosyal İnceleme Rapor/SİR” ile de işlev açısından gayet uyumlu olduğu da gayet açıktır. İngilizce olarak kavramda yer verilen bu bilgi ve çalışanların özelliğini içeren ve Birleşmiş Krallık da (İngiltere'de) bahsedilen uygulamalarda yansıtılmaktadır . Bunların yanı sıra internet ortamında ulaşılabilecek bir çok bilgilerin arasında Unicef 'in Afganistan için yapmış ve Türkçeye de çevrilmiş bir çalışmadan da bahsedilmektedir (Ek :17).2009 yılında yayınlanmış bu bilgiye göre de Afganistan da 2005 yılında “Juvenile/Gençlik Kanunu” üzerinden bir uygulama söz konusudur. Görüleceği gibi çocuklar için adalet sistemi ile ilgili yapılan bu UNICEF üzerinden yayınlanan bilgilendirme de ise Social inquiry reports/ Social Investigation Report/Sosyal İnceleme Raporu da ayrıca ele alınmaktadır.Kısaca bakıldığında çocukların haklarına ulaşım için sosyal çalışmacılar/social worker ile child advocates/ çocuk avukatları üzerinden yürütüldüğü, kurumsal yapı gibi bilgiler kısaca de görülmektedir.Sosyal incelema raporunun Pekin Kuralı 16.maddes üzerinden ve de bu yönde bir nitelik bağlamında sosyal çalışmacı gibi eğitime dayalı bir yetkinliğinin de öne çıkarılmasıyla SİR nu düzenleyen kişi ve özelliğinin “social worker/sosyal çalışmacı” olarak belirtildiği de açıkça görülmektedir.Bu durum ;Türkiye için de ayrı bir önemde olup önemli bir göstergeyide yansıtmaktadır.Oluşan bu farkın ise teknik ve bilgi açısından anlamak ve anlamamak ile de ilgili olup aynı zamanda utanma ve utanmama arasındaki yapılması gereken tercihi de somut bir şekilde belirleyecektir.

II.BÖLÜM

TÜRKİYE DE SOSYAL İNCELEME RAPORU/SİR VE SOSYAL ÇALIŞMA(MA) GÖREVLİLERİ

5395 sayılı “Çocuk Koruma Kanunu” öncesi

21) ASPB tarafından USHO bağlamında yer verilen uygulamada SİR ve bu yöndeki raporun sosyal çalışmacı tarafından düzenlenilmesinin gözetildiği böyle bir durumda bu raporun Pekin Kuralları ile aynı özellikte olduğu gayet açıktır. Hukuksal açıdan adli ve idari bir uygulamada yer verilmesine yönelik adil bir uygulama için ise çocuk/gençlik adalet sisteminin de karar verilmeden önce temel bir araç olarak kabul edilmesi ile teknik bir raporlama bir zorunluluk olarak da kabul edilmiştir. Böyle bir uygulama ,yasal düzenleme ve talep 2005 yılında Afganistan gibi bir ülke için de geçerli ve uyumludur. Yaşam koşulları bağlamında sosyal ve ailevi geçmişi, okul kariyeri, eğitim deneyimleri vb. gibi gelecek beklentisinin toplumsal/ kamusal açıdan gözetilmesi için çocuğa ilişkin konular da bilgi sahibi olunması ile de verilen kararın somut bilgilere dayandırılması da böylece öngörülmüştür. Özellikle de adli veya idari açıdan karar vericiler tarafından oluşabileceği bir keyfilik ve/veya sorgulanılması için de ÇHS deki ilkelerin güvenceye alınması bir görev ve yükümlülük olarak kabul edilmiştir.

22) Türkiye de ise Bakanlık tarafından da temsilci olarak da kabul edilen İSS/USHO (Uluslararası Sosyal Hizmetler) için sosyal hizmet uygulamaları ve yöntemler için talep edilmiş olunan SİR ve düzenleyen kişinin sosyal çalışmacı tarafından raporlanmasının uzun zamandan beri söz konusu olduğu da bilinen bir gerçektir. Fakat bu bilinen gerçeğin sadece Uluslararası bir uygulamaya yönelik olduğu da görülmektedir. Bu yönde de yapılan talebe yönelik içerik ve nitelik de aranmıştır. Türkiye dahil uluslararası açıdan SİR nun Türkiye de ki yasal düzenlemelere yansımaları ise ancak 7.11.1979 da 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun tarafından kısmen olsa da ele alınmıştır. (Ek :18) Uzun süre yürürlüğe ve uygulamaya geçilmeyen bu kanun da ”Ceza veya tedbir uygulanmasından önce yapılacak inceleme” başlığında yirminci madde de bir düzenleme de kabul edilmiştir. Görüleceği gibi küçüğün işlediği suçun anlam ve sonuçlarını kavrayabilme yönünden bedeni, akli ve ruhi durumu mütehassis kimselere tespit ettirildiği de kabul edilmiştir. Buna ek olarak gerekirse küçüğün aile, terbiye, okul durumu, gidişatı, içinde yetiştiği ve bulunduğu şartlar veya bunlar gibi gerekli görülen sair hususlar çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan sosyal hizmet uzmanları veya yardımcıları veya pedagog veya psikolog veya psikiyatrist gibi uzmanlar marifetiyle araştırılacağı belirtilmiştir. Dolayısı ile ; 765 sayılı TCK nun 54 üncü maddesine yönelik 1981 de yapılan yeni düzenleme ile iki farklı içerik ve işleve yönelik bir “inceleme” den bahsedilirken çocuk mahkemelerinde görevlendirilmiş sosyal hizmet uzmanları ve yardımcıları dışında pedagog veya psikolog veya psikiyatrist gibi uzman kişilerce bir inceleme ve raporlama da söz konusu olmuştur. Sosyal hizmetler konusunda eğitim almış kişiler dışında belli kişilerce incelenip düzenleneceği bir raporlamanın söz konusu olduğu da görülmüştür. Bu düzenleme ise 3.7.2005 yılında yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu 'a kadar aynen devam etmiştir. Dolayısı ile görüleceği gibi uluslararası talepte söz konusu olan SİR ve bu raporu düzenleyen için bilgi ve meslek açısından bir nitelik aranırken Türkiye deki yapılan düzenleme ile de bu niteliğin gözetilmediği de açıkça görülmektedir. Aslında bu durum özellikle uluslararası açıdan da temel bir ayırımı da neden olmaktadır..

23) 2005 yılına kadar çok sınırlı şekilde uygulanmış olan 2253 sayılı Kanunda yer verilen çocuk mahkemelerince bu inceleme ve raporlamaya yönelik aralarında yer verilmiş olan “sosyal hizmet uzmanı” şeklindeki yasal bir ünvanın söz konusu olması aynı zamanda Türkiye de bahsedilen Sosyal Hizmetler ile ilgili bir süreci de yansıtmaktadır. Bilindiği gibi Türkiye’de mevcut sosyal hizmetlerin bilimsel ve mesleki bir yaklaşımla yeniden örgütlenmesi ve sosyal hizmetlerin daha profesyonel olarak verilmesi bir ihtiyaç olarak öngörülmüştür. Buna bağlı olarak 22.06.1959 tarihli ve 10233 sayılı resmi gazetede yayınlanan, 12.06.1959 tarihli ve 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun ile de , Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı olarak, alanda araştırma yapmak, yayın ve

görüş oluşturmak vb. işleri yapmak ve Sosyal Hizmetler Akademisini kurmak üzere 1959 yılında Sosyal Hizmetler Enstitüsü kurulmuştur Buna bağlı olarak, yapılan bu kanunun (1/h) maddesi ile de “sosyal hizmet mütehassıslarıyla sosyal yardımcıları yetiştirmeye mahsus, yüksek ve orta dereceli öğretim yapmak üzere Sosyal Hizmetler Akademisi tesis etmek ” kabul edilmiştir. 1961 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı olarak da Sosyal Hizmetler Akademisi faaliyete geçmiş ve Türkiye’de sosyal hizmet uzmanlarının eğitim süreci başlamıştır.1965 yılında ilk mezunların diplomalarında “Sosyal Hizmet Mütehassısı” unvanı verilmesiyle unvan kullanımı da ortaya çıkmıştır.Dolayısı ile sosyal hizmetlerin teknik bir uygulama ve yöntem olarak yer almasının gerektiği vede SİR nun bu kişiler tarafından düzenlemesi için ise bir görev ve yetki de söz konusu olmuş olup 2253 sayılı Kanun böyle bir dayanağa da dayanılmıştır..

24) 2547 sayılı YÖK kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ise, 20 Temmuz 1982 tarihinde çıkarılan 41 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin” 9.Maddesinin a) bendinin 6.fıkrasıyla “Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Sosyal Hizmetler Akademisinin yüksekokula dönüştürülmüştür. Oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Sosyal Hizmetler Yüksekokulu” kurulmuştur. Böylece Sosyal Hizmetler Akademisi her hakkı ile Hacettepe Üniversitesine devredilmiş ve Sosyal Hizmetler Yüksekokulu adını aldığı 1982 yılından itibaren de “sosyal hizmet uzmanı” ünvanı ile mezun vermeye devam etmiştir.Bu süreçte, 24/5/1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 38.Maddesi gereğince, sosyal hizmetler mütehassısı yetiştirilmesini öngören Sosyal Hizmetler Akademisinin kuruluş dayanağını da oluşturan 12/6/1959 tarih ve 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır 1981 yılında YÖK'ün kuruluşunun ardından, 1983 yılında H.Ü. Sosyal Çalışma bölümü de kapatılmıştır. Öğretim üyeleri ve öğrencileri, Hacettepe Üniversitesine bağlanarak Yüksekokula dönüştürülen Sosyal Hizmetler Akademisine aktarılmıştır. Ancak bu bölüme girmiş olan öğrencilerin "müktesep haklarından dolayı" bölüm, 1987'ye kadar “sosyal çalışmacı” unvanıyla mezun vermeye devam etmiştir.Mesleksi bir uzmanlık eğitiminden akademik bir eğitime dönüşen böyle bir süreç uluslararası akademik açıdan da yansıtılmıştır. Bir bilim olarak kabul edilen Sosyal Hizmetler uygulamalı akademik bir eğitime de dönüşmüştür. 2253 sayılı Kanun dahil eğitim ve unvan ile ilgili bu süreç bilindiği gibi 3.7.2005 yılına kadar aynen devam ederken 5395 sayılı ÇKK ile yapılan düzenleme ile de yeni bir süreç başlatılmıştır.

25) 7355 sayılı Kanun ile 1961 de kamusal açıdan Sosyal Hizmetlerin uygulamasına yönelik bu süreç görüleceği gibi ayrı bir kurumsal yapıya da dönüşmüştür. 24.05.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunuyla , sosyal hizmetler alanındaki hizmetler ve kurumlar birleştirilerek Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) kurulmuştur., Kuruma devredilen hizmetler çerçevesinde SSYB’nda bulunan 329 Sosyal Hizmet Uzmanı kadrosu iptal edilerek, yerine SHÇEK bünyesinde 848 Sosyal Hizmet Uzmanı kadrosu ihdas edilmiştir.Dolayısıyla Uluslararası Sosyal Hizmet Kuruluşu ile oluşan ilişki ve temsilcilik SHÇEK tarafından aynen devam ettirilmiştir.Raporlamanın bu kişiler tarafından düzenlenmesi de gerçekleştirilmiştir.Fakat bu yasal düzenleme de görüleceği gib somut bir SİR nun tanımı yoktur.

26)Yapılan düzenleme de yer verilen tanımlar ile ilgili üçüncü madde de ise "Sosyal Hizmetler" tanımlanmıştır.”Çocuk Esirgeme Kurumu” başlığında yer alan kurumsal yapı ortadan kaldırılırken aynı zamanda bazı maddeler de yürürlükten kaldırılmıştır.Buna rağmen “Sosyal Hizmetler Kanunu” başlığı altında halen yürürlükte bulunan bu tanım “**Kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü**” şeklinde dir. Aynen de devam etmektedir..Halen yürürlükte olan maddeler arasında 21.Madde de aynen devam etmektedir. “Tespit ve İnceleme “” başlıklı bu düzenleme “*Kurum, korunmaya, bakıma, yardıma ihtiyacı olan aile, çocuk, engelli ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere ihtiyacı olan diğer kişileri tespit ve incelemekle görevlidir. Bu kişilerin Kuruma duyurulmasında ve incelemeye ilişkin olarak Kurum ile işbirliğinde bulunulmasında mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları yükümlüdürler.*” şeklinde aynen devam etmektedir.Böylece “Kurumun” diğer bir deyimle Bakanlık tespit ve incelemek ile de bu görevi aynen devam etmektedir.Bu bağlamda ISS ile ilgili yapılan talep

ve buna yönelik Bakanlıkta yer verilen bir birim ve görevlendirme bir biri ile uyumlu olup yapılan bu talebe göre de yapılması gereken bir inceleme için mesleksi dahil belli bir niteliğin gözetilmesi de yüklenilmiştir. Aranılan bu nitelik sadece çocuk ile de ilgili olmayıp korumaya, bakıma, yardıma ihtiyacı olan aile, engelli ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere ihtiyacı olan diğer kişiler için de aranılması gerekmektedir. Bu gereklilik aynı zaman kamusal harcamanın verimi ve uygunluğu için de geçerlidir.

5395 sayılı “Çocuk Koruma Kanunu” ve sonrası

Uluslararası Sözleşmeler ve TC. Anayasası

27) Bilindiği gibi Türkiye açısından Avrupa Birliği ile oluşan süreç TC. Anayasa'sı dahil yeni yasal düzenlemelere de neden olmuştur. 2001 de 4721 sayılı “Türk Medeni Kanun”, 2004 de 5237 sayılı “Türk Ceza Kanunu” ve 2004 de 5271 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu” gibi temel yasalar düzenlenmiştir. Bunlara ek olarak 3.7.2005 tarihinde 5395 sayılı “Çocuk Koruma Kanunu” başlığı altında bir düzenleme de yayınlanıp yürürlüğe girmiştir (Ek:19). AB ile ilgili bu yasal süreçte en temel düzenleme ise T.C. Anayasası'nın (90) nci maddesi olmuştur. “Milletlerarası anlaşmaları uygun bulma” başlığı altında yapılan düzenleme ile 7.5.2004 tarihinde ek bir düzenleme yapılmıştır. “*Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır.*” şeklinde yapılan düzenleme ile kabul edilmiş sözleşmeler temel bir uygulamanın parçası da kabul edilmiştir.

28) Böylece uluslararası sözleşmelerinin taahhüt altına alındığı bir yükümlülük/sorumluluk ile hukuksal güvencelerin gözetilmesi gerektiği böyle bir durum yapılan düzenlemeleri daha da önemli kılmıştır. Bu gözetilen durum diğer uluslar içinde karşılıklı olmuştur. Böyle bir hukuksal güvencenin gözetildiği uygulamalardan birisi de 3.7.2005 tarihli ve 5395 sayılı “Çocuk Koruma Kanunu” olup başta Çocuk Hakları Sözleşmesi olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı gibi sözleşmelerin de güvence altına alınmıştır. Temel bir kanun olarak bir Hukuk Devleti bağlamında iç hukukun da bir parçasının olunması kabul edilmiştir. Gençler dahil “ÇOCUK” olarak toplumsal ve kamusal açıdan korunup kollanması ve gözetilmesi için SOSYAL ve HUKUK DEVLETİ niteliğini kazandıran bu özellik için ise 2253 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Türkçeye çevrilmiş ve kanunlaşmış olan ÇHS ile uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan görüleceği gibi “çocuk” sayılmıştır (mad.1). Hiç bir ayırımın gözetilmediği taahhüt edilirken Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararı temel düşünce olarak da kabul edilmiştir (mad.3).

29) Başta taahhüt altına alınan ve iç hukukun bir parçası olan ÇHS sinde ki bu ilkeler ayrıca ÇKK nun 4 üncü maddesinin de yer verilen ilkelere de aynen yer verilmiştir. Yarar ve esenliğin gözetilmesi bir yükümlülük olarak kabul edilmiştir (mad.4-1/b). Tanımların yer aldığı 3 üncü maddede ise “çocuk”; daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi olarak kabul edilmiştir. Onsekiz yaşına kadar ile onsekizi doldurmamış gibi çocuğu belirlemede bir çelişki olsa bile CHS deki tanımın geçerli olduğu bir durumda söz konusu olmuştur. (For the purposes of the present Convention, **a child means every human being below the age of eighteen years** unless under the law applicable to the child, majority is attained earlier.) Ayrıca, bir “kişi” den bahsedilmesi ile de ister Türkiye Cumhuriyeti sınırında yaşayan kişiler ile diğer uluslardaki kişiler için de aynen geçerli olduğu bir durumda söz konusudur. Bir ayırım da söz konusu değildir. ÇKK nun daki kapsama bağlı olarak da ; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu “**korunma ihtiyacı olan çocuk**” (ÇKK 3/1-a/1) olarak tanımlanırken ; kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuk ise “**suça sürüklenen çocuk**” (ÇKK 3/1-a/2) olarak tanımlanmıştır. Gene bu bağlamda “Tanımların” arasında yer verilen “**sosyal çalışma görevlisi**” (ÇKK/3/1-e) şeklinde bir düzenleme de yapılmıştır.

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları şeklinde bir düzenleme de öngörülmüştür.

30)2828 sayılı Kanun halen geçerli olup kamusal bir uygulama alanı olarak “sosyal hizmetler” in tanımı ise aynen devam etmektedir.Ancak kamusal bir uygulama alanı olarak “Sosyal Çalışma” şeklinde uygulamaya yönelik her hangi bir yasal düzenleme de ise bir tanıma yer verilmemektedir.Bir bilim olarak da kabul edilen ”Sosyal hizmetler” eşittir “sosyal çalışma” veya sosyal hizmetlere yönelik ayrı bir uygulamadan da bahsedilmemektedir.Buna rağmen “sosyal çalışma” gibi böyle bir uygulama alanına yönelik bir görev ve yetki de görüleceği gibi 3.7.2005 tarihli ÇKK ile de oluşturulmuştur.Daha doğrusu uydurulmuştur. Dolayısı ise kamusal açıdan hizmet alanlara yönelik somut bir teknik hizmete yönelik bu şekilde uydurulan/oluşturulan (garabet) görev ve yetki için söz konusu olan bu özelliğe ise “13/6/2012-6327/38 md.” bir ek yapılmıştır. “Sosyal çalışma görevlisi” tanımı görüleceği gibi yeniden düzenlenmiştir. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları için böyle bir görev ve yetki yeniden düzenlenmiştir.Böylece uygulamalı bir bilim olarak kabul edilen sosyal hizmetler konusunda lisans eğitimi almış kişiler dışında sosyolog gibi uygulamalı eğitim almamış kişilere de yer verilmiştir. Psikolog,çocuk gelişimci,öğretmen gibi kendi alanları dışında ki mesleklerin yanı sıra ayrıca “pedagog” gibi Türkiye de karşılığı olmayan PDR şeklinde ki bir mesleksel ünvana da yer verilmiş olup aile ve tüketici gibi mesleğin ne olduğu doğru dürüst bir şekilde anlaşıl(a)mayan bir meslekte böylece söz konusu olmuştur.

31)Tanım ve ilkeler dahil 50 maddeyi içeren ÇKK nun yurttaş/medeni hukuk ile ceza hukuk bağlamında birlikte ele alınan bu düzenleme ile de hem çocukların korunup kollandığı vede korunduğu iddia edilmiştir. Hemde yaptırım dahil adil bir ceza uygulamasının iddia edildiği böyle bir uygulama da benimsenmiştir. ”Çocuk Koruma Kanunu” gibi çocuklara yönelik sanki çocukların korunduğu yönünde bir görüntü de oluşturulmuştur.Çocuk dahil kişilerin kamusal açıdan korunup kollanması ve gözetilmesine yönelik “koruma” ile ilgili bu boyut 5 ile 14 inci maddeleri arasında yer almaktadır. Yasa,yürütme ve yargı gibi erkler arası bir ayırımın gözetildiği Devlet yapılanmasında ise çocuk dahil kişilerin medeni/yurttaş hukuk açısından korunmasına yönelik kamusal bir görev söz konusu olmaktadır.Hukuksal açıdan “yerindelik” gibi bir ilkeye rağmen bu görev ise “idare” yerine yargısal bir görev şeklinde de öngörülmüştür.Aynı hukuk sistemine dahil olunmasına rağmen bir asırdan beri var olması gereken yapısal ve teknik bir uygulamaya yönelik “İdare” bu bağlam da ek bir yargısal vesayeti de kabul ederek 1926 dan beri var olan uygulama aynen devam ettirilmiştir. Fakat bu arada hem teknik hemde uygulama açısından uzun zamandan beri var olan kargaşa gene olduğu gibi aynen devam etmiştir.Çocuk yerine ise tercih edilen bu yapısal kargaşa öncelikli olarak korunmuştur.

“ÇOCUK/GENÇ” YERİNE “CEZA” VE CEZALANDIRMA Boyutu..

32) Hukuksal ve uygulamalı karşılaştırma açısından karşılığı olmayan böyle bir özgün yapılanma için ÇKK nun da ; toplam 10 madde dışında ki diğer düzenlemelerin arasında dünyada karşılığı hiç bir şekilde olmayan çocuk ağır ceza mahkemeleri gibi bir uygulama da benimsenmiştir. Ceza hukukuna yönelik bu uygulamalar ise görüleceği gibi daha fazladır. Koruma ile ilgili bu boyut yerine 2005 den önce söz konusu olan bazı olumsuz uygulamalar kısmen olsa da ortadan kaldırılırken cezalandırmayı hedefleyen klasik temel yaklaşım ise aynen devam etmiştir.Çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri bir ceza mahkemesi görevi için hedeflenmiştir.2016 da bile 18 yaşına kadar çocuk ve gençlerin % 50 si için bu mahkemeler hala kurulmamıştır.Yetişkinler için kurulmakta olan mahkemeler aynı bu görevi de aynen devam ettirmektedir. BU uygulama aynı zamanda bir kandırmadır. Bir asırdan beri var olabilecek özel uygulamalar yerine ağır cezaların da uygulabileceği bir yaklaşımın öncelikle korunması da böylece devam ettirilmiştir. “Çocuk” yerine “ceza”nın korunduğu böyle yaklaşım ile aynı zamanda Türk Medeni Kanunu na yönelik ayrı bir görevlendirmeyi de içeren kendine “özgün” bir uygulama da kabul edilmiştir.Bu özgünlüğe yönelik yer verilen diğer bilgiler ile kaynak kanunlar açısından karşılaştırmalı uygulamalar birlikte ele alındığında ise bu özgünlük aynı zamanda

evrimleşme ile oluşan bu sürecin bilgi dahil uygulama düzeyini ve kalitesini de yansıtmaktadır (Ek : 20).

33)Kısaca ÇKK ile kazandırılan bu özgünlük ile 5 -14 maddeleri arasında ki “koruyucu ve destekleyici tedbirler” yer verilirken diğer bölümler de tamamen ceza hukukuna yöneliktir. 15 ile 25 inci maddeler arası “soruşturma ve kovuşturma” ile 25 ile 32 inci maddeler arası “Mahkemeler ve Cumhuriyet Başsavcığı” ile ilgili olup yetki ve görevler içindir. 33 ile 35 inci maddeler arası ise “Sosyal İnceleme” başlığı altında ayrı bir düzenleme kabul edilmiştir .Bu başlık ve uygulama ise özellikle koruma ve ceza ile ilgili önemli boyutu vede yaklaşımı da önemli bir şekilde yansıtmaktadır.36 ile 41 inci maddeler arasında ise “Denetim” başlığında ayrı bir uygulama da kabul edilmiştir.Hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesi ile TCK ve CMK da öngörülen uygulama bağlamında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı onanan ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuğun denetim altına alınmasına karar verilebileceği de kabul edilmiştir (md.36).Bu yönde bir denetim görevlisinden bahsedilmiş olup denetim altına alınan çocukla ilgili olarak denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından bir denetim görevlisi şeklinde bir görevli ve görevlendirme söz konusu olmuştur.Bu arada 3.7.2005 tarihinde kabul edilen 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun da yer verilen uygulama ile de böyle bir ilişki de söz konusu olmuştur. Korunma ihtiyacı olan çocuklar veya suç tarihinde oniki yaşını bitirmemiş suça sürüklenen çocuklar ile çocuğun aileye teslimi yönünde karar verilmesi hâlinde, bu çocuklar hakkında denetim görevi gözetim esaslarına göre Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu veya Bakanlık tarafından yerine getirileceği de benimsenmiştir.Benimsenen bu uygulama bağlamında söz konusu olan denetim görevlisinin görevleri ayrıca belirtilirken (md.38) bir denetim plâni ve raporu da söz konusudur.Çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya mahkeme nezdindeki sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir plânla belirleneceğini de kabul edilmiştir (mad.39).Böylece söz konusu olan bir sosyal inceleme raporu için aranan bir nitelik ve süreç ÇKK açısından ayrıca söz konusu olmuştur.

KORUMA(MA) Boyutu..

34)Aslında “korunma” yerine çocukların öncelikle yetişkinler gibi cezalandırılmasına yönelik bu uygulamanın aynen devam etmesi için onbir seneden beri yürütülen böyle bir uygulama da “koruyucu ve destekleyici tedbirler” ise çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik olduğu da bu şekilde ileri sürülmüştür.Bu yönde ; danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma gibi bu konularda alınacak tedbirler de öngörülmüştür (mad.5)Bu bağlamda ; adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmek ile yükümlü kılınmıştır.(Kısaca SHÇEK olarak bahsedilen ÇEK ise 2011 de 633 sayılı KHK ile ortadan kaldırılmış olup bu bildirim yeri Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı olmuştur.) Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler de çocuğun korunma altına alınması amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna/ Bakanlığa başvurabileceği gibi kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmanın derhâl yapılması da öngörülmüştür.Bu bildirim yükümlülüğü görüleceği gibi Milli Eğitim Bakanlığı kapsamında eğitime yönelik yatılı eğitim kurumlarında yer alan kamu ve özel görevlileri de içermektedir. Görüleceği gibi bu yükümlülük adalet sisteminde yer alanlar için de aynen geçerlidir.Buna STK diye adlandırılan dernek ve vakıflar ile bu yöndeki görevliler için de geçerli bir durum söz konusudur.ÇHS nin 3 üncü madde de yer verilen gözetim görevi gibi bu yöndeki bu görevlere de bağlı olarak TCK nun 98 ile 278 ve 279 uncu maddeler ayrı bir yaptırıma da neden olmaktadır. Bakanlık açısından da yerine getilmesi gereken böyle önemli bir görev ve bir **araştırma** (mad.6) gerekli kılınmıştır. Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması ile ilgili 7.inci madde de ise bu tedbir kararlarının çocuk hâkimi tarafından alınacağı hükmedilmiştir. Tedbir kararı verilmeden önce ise çocuk hakkında **sosyal inceleme** yaptırılacağı de kabul edilmiştir.

35)Dolayısı ile adli bir görev bağlamında karar vermeden önce görüleceği gibi zorunlu bir uygulama söz konusu değildir.ÇÇK nun daki 6 ıncı madde de öngörülen bu yükümlülüğe yönelik ayrı bir ayırım ve çelişki de ortaya çıkmaktadır.Aynı zamanda idari açıdan sosyal hizmet yöntemi açısından bir müdahale yetkisi gibi bir yetki,görev ve işlev de söz konusu değildir. Ama buna rağmen bu yönde

belli bir nitelik ve özellik aranılmıştır.Delil gibi işlev/araç yerine ise bilirkişi gibi yetkili tarafından yapılan talebe göre bir işlev/ araç öne çıkarılmıştır.Bu yöndeki diğer uygulamalar dahil bu uygulamalar ise hâkim tarafından yürütülmekte ve aynı zamanda gözetilmektedir. Diğer mahkemeler dahil “mahkeme-çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerini, çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde aile ya da asliye hukuk mahkemeleri ile ceza mahkemeleri” aynı zamanda, korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında, koruyucu ve destekleyici tedbir kararının yanında 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar vermeye de yetkili kılınması ceza hukuku ile birlikte öngörülmüştür.Yargısal bir vesayet ile ilgili sulh hukuk mahkemeleri gibi bir yetki söz konusu olup tedbirler ile ilgili olarak yetki ise çocuk hâkimince alınmaktadır (mad.8).

36)Bu arada acil korunma kararı alınması durumun da bu kararın en fazla otuz günlük süre ile sınırlı olmak üzere verilebilirken bu süre içinde çocuk hakkında **sosyal inceleme** yapılacağı da kabul edilmiştir.Ve sonucun da, hâkime bildirilmesi gibi bu yetki ve görev ile ek bir vesayet uygulaması oluşturulmuştur (mad.9) Böylece sosyal çalışma görevlilerce düzenlenecek bir sosyal inceleme raporu böyle bir uygulamada da söz konusudur.Yargısal bir görev kapsamında müdahale dahil çocukların korunmasına yönelik vesayet gibi bir görev de benimsenmiştir. Kamusal bir teknik uygulamaya yönelik barınma ve bakım hizmeti gibi sosyal hizmetlerinin “idari” açıdan öne çıkarıldığı diğer bir durum da ortaya çıkmaktadır.Bir asırdan beri kaynak hukuk olarak kabul edilen İsviçre de ki veda Almanya da ki medeni hukuk bağlamında kamusal müdahale yetkisini içeren resmi bir vesayet kurumu gibi kurumsal yapı görmezden gelerek böyle bir özgünlükte hala devam ettirilmiştir.İdari açıdan gerekli ve zorunlu olan bir raporlama ise Türkiye deki uygulama açısından da görmezden gelinmiştir.Bu zorunluluk , uzmanlığın talebine dönüşerek “bilirkişi” şeklinde bir işlev ve konuma da dönüştürülerek kasıtlı da dahil bilinçli bir kargaşa ve/veya sulandırmaya yönelik teknik bir beceri de yansıtılmıştır.

37) Özellikle Sosyal Adalet ve sosyal koruma açısından da oluşan bu özgünlük için idari bir yapılanmada ki uygulamalara yönelik söz konusu olan bu raporlamanın ise psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarınca düzenleneceği de görüleceği gibi kabul edilmiş olup halen yürürlükte dir.Uygulamalı bir bilim olarak kabul edilen sosyal hizmetler dışında teoriye dayalı bir bilim de yer alan sosyoloji konusun da lisans eğitimi almış kişiler ile sosyal hizmetler dışında lisans eğitim almamış öğretmen,psikolog,çocuk gelişimci, PDR gibi diğer meslekler de böylece yetkilendirilmiştir.Görevlendirilmiştir (Ek:20/4).Kendi meslekleri ile ilgili yetki ve görevin dışındaki bu yetki ve görev 13/6/2012 tarihin de ÇKK da yapılan düzenleme ile aslında daha da genişletilmiştir.(Ki ilk düzenlemede bu yetki ve görev psikolojik danışmanlık ve rehberber ,psikoloji ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarınca düzenleneceği kabul edilmiş idi.) Ayrıca; yer verilen koruyucu ve destekleyici tedbirler için ise suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından, çocuklara özgü güvenlik tedbiri olarak bunların anlaşılması ile de TCK nun yer verilen uygulamalar aynı zamanda bu sürecin de bir parçası olarak kabul edilmiştir (mad.11) İlişkilendirilmiştir.

38)Dolayısı hem TCK ile de ilişkilendirilen hemde çocukların korunmasına yönelik ÇKK yer verilen bu 5-14 üncü maddelere yönelik ayrı bir yönetmelikte düzenlenmiştir.24.12 .2006 tarihin ise “Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik” de yürürlüğe girmiştir (Ek:21).31 maddeyi içeren bu Yönetmelik hükümlerini ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan (ki ASPB) ile Adalet Bakanının birlikte yürüteceği de kabul edilmiştir. Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemek amacı ile bu yönetmeliğin düzenlendiği de görülmektedir. Bu özellikteki ve nitelikteki çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usûl ve esaslarına (ki ÇKK/ mad.11), bu kararların yerine getirilmesinde kurumların görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümlerde bu kapsam da belirlenmiştir.Böylece ÇKK nun da yer verilen tanımlar yönetmeliğe aynen yansırken ÇKK da öngörülen 5 – 14 üncü maddeler idari açıdan daha da detaylandırılmıştır.

39)Sosyal İnceleme raporu ve sosyal çalışma görevlisi şeklinde raporlama dahil koruma boyutu ile ilgili bu görevlere idari açıdan da yer verilirken aynı zamanda “mahkeme” gözetiminde ki bir uygulama için süreçler de belirlenmiştir.Bu arada sosyal inceleme raporu için yönetmelikte de öngörülen sosyal çalışma görevlileri için aranılan nitelik ve özellik 13.6.2012 tarihinde yapılan ÇKK nun daki (3-1/e) deki düzenleme ile de genişletilmiştir.Uluslararası uygulamalar dahil Sosyal Hizmetlerin bir yöntemi olan vaka yönetimi gibi bir temel yöntemin aranılan özelliği de tamamen ortadan kaldırılmıştır.Bu yönde oluşan garabet daha da artmıştır.Söz konusu olan hukuksal güvence vede adil bir uygulama da bu şekilde gene yok edilmiştir. Yönetmelikle yürütmenin bir parçası olan ASPB tarafından idari açıdan 3.6.2011 den beri yürütülen uygulamalara yönelik oluşturulmuş olan bu durumun nedense “Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizyonu/USHO” gibi müşteşarlığa da bağlı böyle bir birimde yer alması ve aranılan özelliğin gözetilmediği de görülmektedir.

“SOSYAL İNCELEME/araştırma RAPORU /SİR” Boyutu

40)Çocukların korunması iddiası ile ÇKK da öngörülen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin aynı zaman ceza ve cezalandırma ile oluşturulan bu ilişkisi ”Sosyal İnceleme” başlığı ayrıca ele alınmaktadır.Ama tanımlar ile ilgili her hangi bir tanımda yapılmamıştır. Bu başlık altında yer alan uygulama ise sosyal inceleme ile ilgili ÇKK/35 inci maddesin de ayrıca ele alınmıştır.Somut bir bilgiye dayalı bir inceleme ile “sosyal” gibi bir özellik ve alana yönelik özel bir teknik inceleme de böylece öne çıkarılmıştır. Bu Kanun kapsamında çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren incelemenin yaptırıldığı kabul edilmiştir.Bu yöndeki incelemenin ise “Sosyal inceleme raporu” şeklinde olduğu belirtilirken (ki dolaylı bir şekilde bir tanım da oluşmuştur.) ; çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulacağı da öngörülmüştür.

41)Dolayısı ile ancak bir gerek görüldüğü takdirde bireysel özellikler ile sosyal çevrenin incelemesi söz konusu olurken TCK nun ceza sorumluluğu ile ilgili 31 inci maddesinde aranan araç ve işlev ile de oluşan durumun ele alınması ve değerlendirilmesi de gerekli kılınmıştır. Hem 2353 sayılı Kanun ile yaş küçüklüğü ilgili eski TCK nunda yer verilen 54 üncü madde ye yönelik farik ve mümeyyiz gibi adlandırılan raporun sağlıkla ilgili bir incelemenin ve raporlamanın yanı sıra sosyal inceleme rapor şeklinde ki iki farklı rapor tek bir rapora da dönüşmüştür.Tek bir rapora indirgenen bu gereğin ise söz konusu olmaması durumun da bunun gerekçesi de açıklanmalıdır.

42)Aslında iç hukukun bir parçası olan ÇHS nin 4 ve 40 inci maddelerine bağlı olarak Pekin Kuralının 16 inci maddesinde yer verilen “Sosyal Araştırmada/İnceleme/Social inquiry reports” nin içeriği ile işlev açısından bir çelişki hatta somut bir aykırılık da söz konusu olmaktadır.Fakat ,sosyal hizmetler ile ilgili böyle bir içerik ile tıp açısından belirlenecek bir durumun belirlemesi de böylece söz konusu olmuştur. Kişilerin davranışları dahil gelişimin aile dahil eğitim ve sosyal çevreleri ile ilgili olması bağlamında sosyal yönünde teknik bir ihtiyacın ve bilgilerin incelenmesi ile sağlık gibi tıp açısından teknik bir ihtiyacın belirlenmesi yönelik böyle bir araç ve işlev de farklılaştırılmıştır.

43)Bu bölümde yer verilen düzenleme ile aynı zamanda tanımı yapılmış olan sosyal çalışma görevlileri için ÇKK/33 üncü madde de bir düzenleme de yapılmıştır.Tanımlı yapılmış olan bu görevliler için Adalet Bakanlığınca mahkemelere, en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi atanacağı da belirtilmiştir.Bu tanım aynı zamanda ASPB içinde geçerlidir.Fakat ; bu arada sosyal çalışma görevlileri için aranılan nitelik ve özellik 13.6.2012 tarihinde yapılan ÇKK nun daki (ÇKK/3-1/e) deki düzenleme ile de bilineceği gibi genişletilmiştir. Dolayısı ile ; psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarınca atanması kabul edilirken bilindiği gibi yapılan bu düzenleme ile sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları da eklenmiştir. Hem idari hemde yargısal açıdan bu uygulamalara yönelik raporlama için ise uygulamalı bir bilim olarak kabul edilen sosyal hizmetler dışında teoriye dayalı bir bilim de yer alan sosyoloji konusun da lisans eğitimi almış kişiler ile sosyal

hizmetler dışında lisans eğitim almamış öğretmen,psikolog,çocuk gelişimci, PDR ve aile ve tüketici gibi diğer meslekler de böylece yetkilendirilmiştir.

44)Aslında Afganistan da bile karşılığı olmayan böyle bir uydurma tanım bağlamında yapılan bu atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanların tercih edildiği de kabul edilmiştir. Bu görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi şeklin de görevlendirilebilecektir. Sosyal çalışma görevlilerinin görevlerinin yer verildiği (ÇKK/34) üncü madde de ise görevlendirildikleri çocuk hakkında derhâl sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak öncelikli bir görev olarak da kabul edilmiştir.

45) Çocukların davranış dahil kişisel gelişimine dayalı bireysel özellikleri ile aile ve okul gibi sosyal çevreleri için gerekli bilgiler için ihtiyaç duyulan bir incelenmenin ise özellikle TCK nun 31 inci maddesi ile ilişkilendirilmesi bu önemi daha da artmıştır.Bu önem adil bir uygulama için daha da gerekli olmuştur. TCK inci 31 inci maddesine yönelik aranılan hal/durumun belirlenmesi için de bir araç olarak kabul edilmiştir.Bilindiği gibi 5237 sayılı TCK nun ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltmaya yönelik yer verilen bu bölümde ki 31 inci maddesi “Yaş Küçüklüğü” başlığı altında ele alınmaktadır.Aynı zamanda kusur yeteneğinin belirlenmesine de yöneliktir. Aynı aranılan yeteneğe/ceza sorumluluğuna da yönelik 32 inci maddesi ise “Akıl hastalığı” ile de ilgilidir (Ek:22). Bu madde de aranan hal/durum da görüleceği gibi aynıdır.Ama ; TCK/32 madde de aranılan hal/durum tıp alanın da görev alanlar tarafından doğal olarak aranırken, TCK/31 inci madde de aynı şekilde aranan hal/durumda ise teknik ve hukuksal açıdan karşılığı olmayan sosyal çalışma görevlilerce ele alındığı diğer bir durum da ortaya çıkmaktadır. Üstelik mevcut yasal düzenlemede kamusal bir uygulama alanı olarak yer verilen “sosyal hizmetler” gibi bir tanım söz konusu iken her hangi bir yeni tanımlama yapılmadan “sosyal çalışma” gibi bir tanımdan bahsedilmesi ve/veya sosyal hizmetler ile bir ilişkisi kurulmadan böyle bir uygulamaya yönelik bir görevliden bahsedilmesi özgünlüğün dışında ayrı bir garabete de neden olmuştur.Bu garabet/özgünlük/tuhaflık onbir seneden beri de devam ettirmektedir.

Kaynak kanunlar ile karşılaştırma

46)Aslında her hangi bir fiil söz konusu olduğunda çocuk ve gençlere yönelik korumayı da içeren özel bir uygulama şimdiye kadar benimsenmemiştir.Bir bedel ödetmeye/kafarete yönelik yaklaşım ve uygulama çocuklar dahil yetişkinlere yöneliktir. Türkiye açısından kaynak kanunu olarak 1926 da da kabul edilen İsviçre ,İtalya ve Almanya da ise bir asırdan beri var olan uygulamalar ve bu yönde ki dönüşüm/evrimleşmeye rağmen 2005 yılında kabul edilmiş olan TCK ve yaklaşım aynen devam etmiştir. 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu nun 1926 da aynen kabul edilmesi bağlamında 765 sayılı Türk Ceza Kanununun da ceza sorumluluğu bağlamında aynı maddeleri de içeren eski TCK /54 üncü madde de ”ceza” yı öne çıkaran uygulama da aynen devam etmiştir (Ek : 20/7) .1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunundaki madde de olup içeriğinde aynıdır.

47)Diğer yandan 1907 de kabul edilip 1912 de yürürlüğe giren kaynak kanun İsviçre Yurttaş Kanunu (ZGB) nun da çocuklara yönelik müdahale yetkisi dahil “vesayet” için kurumsal bir yapı ve uygulama idare kapsamın da öngörülürken ceza ile ilişki öncelikli olarak da kabul edilmiştir.Bu yönde zorunlu bir idari raporlama süreci de belirlenmiştir.Fakat bilindiği gibi bir asırdan beri var olan bu yapı ve ilişki Türk Medeni Kanununda görmezden gelinmiş olup teknik ve akademik açıdan oluşan direnç ve red etme “koruma” boyutunu da engellemiştir.İsviçre ,İtalya ve Almanya gibi kaynak kanunlarının bir Aydınlanma süreci bağlamında 1926 da Türkiye Cumhuriyeti tarafından benimsenmiş olması sadece bir karşılaştırma için değildir. Hukuksal ve idari açıdan Roma Hukukuna ve Aydınlanma sürecine dayalı bir sisteme bağlı olan bir ilişkinin de ayrıca ve özellikle değerlendirilmesini de gerektirmektedir.

48)Bu özellik açısından hem (ZGB) hem de ceza usulü açısından bir kaynak kanun olarak alınan Almanya daki uygulama da ise çocuk ve gençlere yönelik ayrı iki yasa 1922 da düzenlenmiştir. Bu

uygulama ve özellik halen aynen devam etmektedir. Gene Alman Yurttaş Kanunu (BGB) bağlamında korumaya yönelik idari bir yapılanma da benimsenmiş olup gençlik başlığı altında ayrı bir yargılama sistemi ilişkilendirilmiştir. Sosyal çevre ile ilgili bir raporlama ise idari bir görev ve delil olarak kabul edilmiştir. İsviçre, Almanya ve diğer ülkelerde yer verilen uygulamalar dolayısı ile Pekin Kurallarında yer verilen Sosyal Araştırma ile ilgili 16 ncı maddeye de belli bir süre sonra aynen yansıtılmıştır. Böylece evrensel bir uygulama öne çıkarılmıştır. 1926 yılında Türkiye de benimsenen ve 1889 tarihli Zanerdelli İtalya Ceza Kanunu ise 1930 a pozitif hukuk bağlamında yeniden düzenlenmiştir. Hammurabi dahil cezayı öne çıkararak klasik hukuk yerine Rocco İtalyan Ceza Kanunu benimsenmiştir. Çocuklara yönelik idari işlem ve yapılanma ayrılmıştır. Özel oluşturulan mahkemeler de kadın ve psikiyatri alanında hukuk dışındaki kişilerin yargıç olarak yer verilmesi gibi önemli uygulamaları da benimsemiştir. Raporlamaların da idare bağlamında yer almaları da kabul edilmiştir. Görüleceği gibi sistem açısından böyle bir evrimleşme/dönüşme Türkiye de hala söz konusu ol(a)mamıştır. Hatta aynı sistemde olmamasına rağmen Afganistan da 2005 de olan düzeye bile gelinilmemiştir. Aksine 1889 tarihli yaklaşım 2005 yılında çocuklar açısından da aynen devam etmiştir. “Ceza” ve cezalandırılmanın öne çıkarıldığı bir uygulama benimsenirken aynı zamanda sosyal inceleme raporu gibi delil nitelikteki özellik ve de sosyal çalışma görevlileri gibi sosyal hizmetler alanı dışında ki kişilerce yetki ve görevinin yerine getirilmesi ile karşılığı olmayan bir durumda ortaya çıkmaktadır. Böyle bir “torba” görevlendirme de uydurulmuştur. Teknik ve mesleki açıdan uzmanlık bağlamında aranılan “bilirkişi” gibi bir kavram ve uygulama ile söz konusu olan bu zorunluluğun engellenmesi de sağlanmıştır. Özellikle karşılaştırmalı uygulama bağlamında teknik dahil kavramsal açıdan oluşan bir kargaşanın sağlanmasına yönelik somut bazı bilgilerin doğru olmayan bir şekilde Türkçe ye çevrilmeleri de dahil bu yöndeki büyük bir beceri (?) akademik ve teknik bir uzmanlık ile sergilenmiştir. Bu bağlamda da sadece sosyal çalışmacı tarafından düzenlenmesi gereken raporlama da aranılan somut bilgilerin bir “delil” niteliği de özellikle kaybettirilmiştir. Sosyal çalışmacılar dışında diğer kişilerin kendi meslek ve uzmanlık alanları ile de sınırlı bilgiler hem bu zorunluluğu rahatlıkla sulandırılmıştır. Özellikle mahkemede konumlandırılan bu kişilerin nitelikleri ile de içerik ve işlev içinde aranılan “delil” niteliğindeki bilgilerin karartılması da mümkün olabilmektedir. Kısaca yanlış uzmanlıkla yanlış bilgi ve sonuca ulaşabilinmesi sağlanmakta olup karar alanın, sonuca göre kararı yönetip kararlaştırdığı böyle bir durum ve ilişki söz konusudur. Bu açıdan da dolayı, “sosyal çalışma görevli”leri şeklinde böyle bir görevlendirilmenin özellikle “sosyal çalışma(ma) görevlisi” şeklinde bir işlev ve görevin yer almaları da öne çıkmıştır. Böylece; hem adil olmayan ve hemde “ayıplı” bir uygulamanın söz konusu olduğu da görülmektedir. El Kaide veya Taliban gibi oluşan yapılar dışında Afganistan da öngörülen devlet yapılanması ile de ilgili böyle bir durum; kaynak kanunlar ve karşılaştırmalı uygulama açısından bile ayrışırken 2004 yılından beri iç hukuk bir parçası olan sözleşmeler açısından hukuka aykırı bir durumda dolayısı ile ortaya çıkmaktadır.

Aranılan kusur yeteneği/ceza sorumluluğu ve etkisi

49) Bu bağlamda; yaptırımla ilgili azaltma ve ortadan kaldırılması için söz konusu olan “ceza sorumluluğu/kusur yeteneği” açısından bir unsur olan bu “yaş küçüklüğü” ve bu yöndeki yaklaşım ve uygulama görüleceği gibi TCK/31 inci madde de aynen korunmuştur. Bu yönde söz konusu olan “ceza sorumluluğu” ise 11 yerine 12 yaş olarak kabul edilmiştir. Buna bağlı olarak ise oniki yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğu olmadığı da kabul edilmiştir. Ancak özel güvenlikle ilgili tedbirlerin uygulanması ve buna bağlı olarak koruyucu ve destekleyici tedbirlerin göz önüne alınmasında gerekli kılınmıştır (mad. TCK/31/1). Böylece korumaya yönelik medeni/yurttaş hukuk ile bir ilişki de bu şekilde söz konusudur. Oniki yaşını doldurmuş ile onsekiz yaşını doldurmamış kişilerin ise ceza sorumluluğunun var olduğu öncelikli olarak kabul edilmiştir. Ancak yetişkinlere yönelik uygulamayı benimserken kısmen olsa da bazı indirim dahil diğer uygulamaların onlar için geçerli olduğu da kabul edilmiştir. Yaptırım ve uygulamalar ise TCK üzerinden bir yetişkin gibi yürütülmesi öngörülmüştür.

50) Aranılan kusur yeteneği için de ceza sorumluluğu kabul edilen bu grup için ise bir ayırım söz konusu olmuştur. Oniki yaşını doldurmuş ile onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukuki ve anlam ve sonuçlarını algılayamaması ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olmaması ceza sorumluluğunun olmadığını da kabul etmiştir. (TCK mdç 32/2) Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirleri hükmolunmuştur. ÇKK nun 5 inci maddesinde

yer ver verilen koruyucu ve destekleyici tebirlerin uygulaması mümkün olmuştur.Ceza sorumluluğu söz konusu olduğu takdirde kişisel ve sosyal çevresi gibi bilgilerin her hangi bir değeri olmadığı da kabul edilmiştir.Buna bağlı olarak da işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı da görüleceği gibi kabul edilmiştir..Ayrıca diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamayacağı da kabul edilmiştir.Diğer grup için ise görüleceği gibi fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında bir suç kabul edildiğinde akıl sağlığı dışında bu yönde aranan bir hal/durum da söz konusu olmamıştır. (TCK md.31/3).Bu açıdan oniki yaşını doldurmuş ile onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukuki ve anlam ve sonuçlarını algılayamaması ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olmaması ile akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olmasını nedeniyle kişiye ceza verilmediği gibi aynı yönde bir ceza sorumluluğunun söz konusu olmadığı da görülmektedir. Fakat aynı işlev ve yöntem ise görüleceği gibi farklılaşmıştır..

BİR GÖREV VE YETKİLİ OLARAK “ SOSYAL ÇALIŞMA(MA) GÖREVLİLERİ

51)Öngörülen bu uygulamalara yönelik ise 24.12.2006 da Resmi Gazete de ise “Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” de yayınlanmıştır (Ek: 23).Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen bu yönetmelikte yargısal süreç ile ilgili soruşturma ve kovuşturma gibi uygulamalara yönelik bu yönetmelikte tanımlar aynen devam etmektedir.Bu düzenlemelere ek olarak “Sosyal İnceleme” ayrı bir başlık altında ele alınmaktadır. Sosyal çalışma görevlilerinin atanmaları ve çalışma esaslarına yer verilen 17 inci madde de ; her mahkemeye en az birer ve iş durumuna göre yeterli sayıda psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun olan sosyal çalışma görevlisinin Adalet Bakanlığı tarafından atanacağı aynen kabul edilmiştir.Sosyal Hizmetler konusunda lisans eğitimini almış kişiler dışında kabul edilen bu yetki ve görev daha sonra bilindiği gibi daha da genişletilmiştir. Sosyal inceleme raporlarının ise ; öncelikle mahkemelere atanan birinci fıkrada sayılan görevliler tarafından düzenleneceği belirtilmektedir.Ancak, Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 6 ve 7 nci maddesi hükümleri ise saklı tutulmuştur.Ayrı yönetmelik ile de bir ilişki kurulmuştur.. Kovuşturma sırasında çocuğun korunma ihtiyacı içinde olduğunun anlaşılması ve sosyal inceleme raporunun alınmamış olması hâlinde mahkemelerin rapor talepleri hakkında da Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesi hükmü uygulanacağı ayrıca belirtilmiştir.

52)Görüleceği gibi eğitimleri,görevleri ve meslekleri bir birinden farklı psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji,sosyoloji,eğitim ,çocuk gelişimci,aile ve tüketici ile sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarınca sosyal çalışma görevlilerce düzenlenmesi kabul edilen bu uygulamaya yönelik ise sosyal çalışma görevlilerinin görevleri ile ilgili düzenlemeler 19 uncu madde de ayrıca yer almaktadır. Hâkim veya mahkemenin çocuk hakkında bir karar vermesinden önce onun içinde bulunduğu koşulları, çocuğun özelliklerini ve çocuğun toplumda yapıcı bir rol üstlenmesini ve yararlanılabilecek toplumsal kaynakları tanımasını sağlamak üzere görevlendirildikleri çocuk hakkında sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmakta kabul edilmiştir.

53)Uygulamayı ve niteliğide yansıtan bu yönetmeliğin 20 inci maddesin de ise sosyal inceleme talebi, yaptırılması ve değerlendirilmesi şeklinde de bir düzenleme de söz konusudur.ÇKK bağlamında çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca zorunlu olmayıp bir ihtiyacın giderilmesi için gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılabilir.TCK nun 31/1 maddesine yönelik bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik bu talep ile de fiili işlediği sırada oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar ile onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığının takdiri bakımından sosyal inceleme yaptırılması zorunlu olarak da kabul edilmiştir.

Takdir yetkisi ise münhasıran mahkemeye ait olup sosyal incelemeyi yapan bilirkişi olarak kabul edilirken yapılan bu talebe göre şekillenen raporunda bir **bilirkişi** olarak ele alınması da istenmiştir. Bu ilişki aynı zamanda ÇKK /5 inci maddesinde öngörülen “koruyucu ve destekleyici tedbirler” ile de ilişkili olup ASPB tarafından yürütülen uygulama ve yönetmelik ile de ilişkilidir. Bu ilişki aynı zamanda sosyal çalışma görevlisi ile yapılan (ÇKK .3/1-e) ile bu yönde ki iki yönetmelik ile de ilişkilidir. Birincisi ;ÇKK nun uygulanmasına ilişkin usul ve esas ile ilgili yönetmelik olup tanımlarda ki (4/2-f) deki sosyal çalışma görevlileri ile de ilişkilidir. İkincisi ise koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının uygulanması ile ilgili yönetmelik olup tanımlar ile ilgili (4/2-e) de yer verilen sosyal çalışma görevlileri ile de görüleceği gibi ilişkilidir.

54)Özellikle Afganistan için de geçerli olan Pekin Kuralları arasında yer verilen Sosyal Araştırma raporu ile ilgili 16 ıncı madde de yer verilen bilgilerin karar verilmeden önce bir zorunluluk öngörülmektedir. Böyle bir düzenleme ile birlikte ortaya çıkan bu durumun birlikte değerlendirilmesi bağlamında böyle bir inceleme için ise ancak “gerekirse” bile denilecek bu zorunluluk 15-18 yaş aralarındaki çocuklar için tamamen görmezden gelinmek istenmiştir. Bu zorunluluk aslında ÇKK nun 35 inci maddesinde öngörülen TCK nun 31/1 ile ilgili maddesi ile de bir öncelik kazandırılmıştır. 12-15 yaş grupları için yönetmelik ayrı bir şekilde kabul edilmiştir. Aynı zamanda söz konusu olan bilgilerin karartılma dahil bir delil niteliği özelliği “bilirkişi” özelliğine de bilinçli bir şekilde dönüşmüştür. Bu yönetmeliğin 20/3 maddesinde de görüldüğü gibi ; çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı, sosyal çevre koşulları, gördüğü eğitim, fiziksel ve ruhsal gelişimi hakkında bir rapor düzenlenirken bu yaş grubuna giren çocuğun kusur yeteneğinin olup olmadığını takdir ederken, görevlendirdiği bilirkişinin hazırlanmış bulunduğu raporda yer verilen gözlem, tespit ve değerlendirmeleri gözönünde bulundurulacağı da diğer yandan vurgulanmaktadır.

55)Mahkemede görevlendirilen kişilerin özellikle “bağımsızlık” açısından özlük hakları ile bağlı olması gibi adil bir yargılama açısından aranılan bir özellik ise gözetilmemektedir..İç hukukun da bir parçası olan Pekin Kurallarının arasında yer alan 16 ıncı madde de ki çocuğun sosyal ve ailevi geçmiş, okul durumu ,eğitim deneyleri gibi konular için zorunlu olan bu gerekli bilgiler de bu şekilde sınırlanabilmektedir. “Bilirkişi” gibi talebe bağlı olarak yapılan bu sınırlandırma ile de kusur yeteneğinin belirleneceği bir işlev böylece geçerli kılınmıştır. Aranılan özellik ve nitelik ise bu şekilde yok edilmiştir. Sosyal Çalışmacılar dışında öngörülen “uzman” kişilerin sahip olduğu mesleki bir uzmanlık ile de aslında aranılan zorunluluk da böylece red edilmiştir. Adil bir yargılama için tarafsız ve bağımsız bir konum açısından aranılan “bilirkişi” gibi SÇG de yer verilmesi ile birlikte nötr gibi bir yansızlık ve tarafsızlığın yargıç gibi karar veren açısından uyumlu olunması adil bir özelliğinin gözetilmediği de yansıtmaktadır. Bunun için ise sosyal hizmet alanında lisans eğitimin dışında kalan psikolojik danışmanlık ve rehberlik ve psikoloji konusunda lisans eğitimi almışlara ek olarak sosyolog, öğretmen, çocuk gelişimci gibi kişilerce düzenlenmesi de bir görev olarak belirtilmiştir. Bilgiler ve içerik bu şekilde farklılaşırken sadece kusur yeteneğinin aranılması bu 12-15 yaş gurupları içinde böyle öne çıkarılmıştır. Sosyal hizmet yöntemi açısından bir vaka yönetimi bağlamında aranılması gereken eğitim ve mesleki bir nitelik de görüldüğü gibi gözetilmemiştir. Sosyal çalışma görevlisi şeklinde ki böyle bir uydurma ile de gereken uygulama böylece sulandırılmıştır.

56) Sadece oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar için bilindiği gibi bir zorunluluk böylece söz konusu olurken onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış çocuklar ise kapsam dışına da alınmıştır. Bir yetişkin olarak da kabul edilmiştir. Buna ek olarak oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar için söz konusu olan sosyal inceleme raporu ile birlikte çocuğun işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin belirlenebilmesi amacıyla aynı yönde bir inceleme ve raporlama için ise adli tıp uzmanı, psikiyatrist ya da zorunluluk hâlinde uzman hekim tarafından görüş alınacağı da ayrıca belirtilmiştir. **Yönetmeliğin 20/4 maddesi ile de ÇKK da ve TCK de böyle bir zorunluluk söz konusu olmamasına rağmen böyle bir uygulama da oluşturulmuştur.** Bu öncelik bağlamında da 12 yaşındaki çocukların bir yetişkin olup olmadığı öne çıkarılmıştır. Yargısal uygulama ve denetim içtiharlar ile de görüleceği gibi desteklenmiştir. (Ek:24) Sosyal araştırma açısından zorunlu olan Pekin Kuralınının 16 ıncı maddesi ;sosyal çalışmacılar dışında SİR unun psikolog, çocuk gelişimciler tarafından düzenlenmesi; kovuşturma sürecinde karar verici olan yargıcin raporlamayı

düzenleyen ile oluşturulan konumunun tarafsız ve bağımsızlığının gözetilmemesi gibi uygulamalar vede farik ve mümeyiz raporu gibi böyle bir ikinci raporlama ile onbir seneden beri oluşturulan kargaşalar ve mağduriyetler bazı kararlara da somut bir şekilde yansıtılmaktadır.Bu yansımalar hem uygulamanın düzeyini hemde hukuka rağmen adil bir uygulamanın gözetilmediğini göstermektedir.Bu gözetmeme, avukatlık hizmeti açısından da geçerlidir.Özellikle AİHS nin 6 maddesi ile oluşan adil yargılama konusundaki gibi temel hak ihlali için de öngörülen hukuksal bir görev 11 seneden beri yerine getirilmemektedir. ÇHS ve özellikle çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi ile BM in aralarında yer alan kurumsal yapılardan biri olan UNICEF gibi Afganistan daki uygulama ile Türkiye açısından oluşan farklılaşmayı da ele almayan veya kaçınan bir yararcılık ile akademik ve teknik bir ek destekleme de söz konusudur.(Ek:24) Aslında 1889 tarihli İtalya Ceza Kanununun 1930 yılına kadar devam ettiği böyle bir süreçte yer verilen temyiz kudreti şeklinde kavramlaştırılan kusur yeteneğinin/ceza sorumluluğunun farik ve mümeyizlik raporu şeklinde belirlenmesi ile de 1926 tarihli TCK tarafından da benimsendiği böyle bir uygulamanın 2005 yılında yönetmelik ile de birlikte aynen devam ettirildiği görülmektedir.Bu durum üstelik kanunda bile gözetilmeden ve sorgulanmadan mümkün kılınmıştır.

57)Ayrıca ; bu yönetmelik ile içerik ve işlev açıdan iki farklı rapor bu şekilde söz konusu olurken hem 2253 sayılı Kanun hemde eski TCK da bahsedilen düzenlemenin aynen devam edilmesi de sağlanmıştır. 2005 yılına kadar eski TCK / 54 üncü madde ile devam edilen ve 2005 yılından sonra ise TCK nun 31/2 inci maddesine yönelik devam ettirilen bu farik ve mümeyiz gibi tıp alanına dayalı bir raporlama ÇKK na rağmen böylece benimsenmiştir.Bu yöndeki raporlamanın ve özelliğinin Yargıtay da farik ve mümeyiz rapor şeklindeki kararlara yansıtılması ise bu uygulamanın ve yaklaşımının aynen devam ettirildiğinin de somut bir kanıtıdır.Hukuka aykırılıkların yanı sıra “ayıp” bir uygulama kararlar ile de meşrulaştırılmıştır.Özellikle kanunda yer almamasına rağmen yönetmelik ile farik ve mümeyiz rapor ile 12-15 yaş grubundaki çocukların/gençlerin bir yetişkin olarak belirlenmesi ile çocukların koruma boyutu içtihat ile de tamamen ortadan kaldırılmaktadır.Bu durum ÇKK nun 6 maddesindeki görev ve yükümlülükte gözetilmeden de sağlanmıştır. 2015 yılında Seçkin Yayınevleri tarafından Doç.Dr.Yusuf Solmaz Balo tarafından “Çocuk Ceza Hukuk Hukuku” başlıklı bu çalışma bu açıdan ayrı bir önemdedir. Türkiye deki uygulamayı ve yaklaşımı bu çalışmada yansıtırken farik ve mümeyizlik şeklinde bahsedilen raporlar ile SİR un psikolog,çocuk gelişimci ve sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenmesi ile ilgili Yargıtay da alınan kararlara da dipnot dahil yer verilmiştir.(Ek:24)Özellikle bu çalışmada -sf.166-”*Bazı görüşlere ve Yargıtay’ın bazı kararlarına göre,bu yaş grubunda bulunan çocuklar hakkında Kanun Koyucu sadece indirimli ceza uygulanmasını öngörmüş,bunlar hakkında güvenlik tedbirine hükmetme yolunu kapatmıştır.Dolayısıyla bu yaş grubunda yer olanların cezai sorumluluğu bulunmaktaysa bunlar hakkında aynı zamanda güvenlik tedbiri uygulanması mümkün değildir.*” şeklinde değerlendirme aslında Türkiye de ki bir çocuk ve gençlik adaletin,korumasından,ceza hukukundan bahsedilmesini de engellemektedir. Yer verilen bu bilgiler bağlamında da ;bu yönde bir yeteneğinin var olduğu raporlandığı takdir de ise koruyucu ve destekleci tedbirlerin uygulanması da böylece engellemektedir.Sadece yetişkinlere yönelik bir uygulama uygun ve yeterli kılınmıştır. 12-18 yaş grubundaki çocukların öncelikle cezalandırılması görüldüğü gibi öne çıkarılmıştır. Yarar ve esenliğinin gözetilmesine yönelik aranan “koruma” için var olması gereken görev ve yükümlülük ise sözde kalmıştır. Böylece sosyal inceleme raporunda yer verilen bilgilerin gözetilmesi aslında bu şekilde de engellenmiştir.Var olması gereken böyle bir görev ve işlev de ortadan kaldırılmıştır.Halbuki ÇKK nun ihbar yükümlülüğü ile ilgili 6 inci madde avukat dahil savcı ve yargıçları da kapsar ve bu yükümlüğün yerine getirilmemesi ÇKK nun 44 ün cü kapsamında ayrı bir yükümlülüğü de gerektirmektedir.Fakat böyle bir yükümlülük onbir seneden beri görmezden gelindiğide gayet açıktır.

58)Özellikle ÇKK nun da sadece SİR da bahsedilirken ve bu yönde bir ikinci raporun açık bir şekilde yer verilmemesine rağmen 20 inci madde de yapılmış olan bu yönetmeliğin 21 inci maddesinde ise sosyal inceleme raporlarında yapılan incelemenin özelliğine ve verilen görevin niteliğine göre hususların tamamına veya bir kısmına yer verilen bilgiler de açıkça belirlenmiştir.Sadece sosyal hizmet açısından ele alınması gereken bu hususların ise başta psikoloji,PDR,öğretmen,çocuk gelişimci,sosyolog gibi bu alanlarda eğitim almış kişilerce incelenmesi de sağlanmıştır.Fakat sınırlı sayıda ki 12-15 yaş gruplara yönelik böyle bir uygulama da öne çıkarılan farik ve mümeyiz gibi bir

raporlamanın eski uygulamada olduğu gibi belirleyici olması nedeni ile 21 inci madde de yer verilen içerik te anlamsızlaştırılmıştır. Bu SIR na yönelik mesleksi bir yetkinlik ve nitelikte aranılmamış olup bu özellik de yok edilmiştir. Böylece bir iç hukukun bir parçası olan Pekin Kuralının 16 maddesinde öngörölmüş olan sosyal araştırma/SIR hem 15-18 yaş grupları için yok sayılırken buna 12-15 yaş grupları da dahil edilmiş olup oluşan bu aykırılık için ayrı bir teknik bir idari beceri de gösterilmiştir. Örneğin Adalet Bakanlığı tarafından 2010 da yayınlanmış olan “Ceza Sorumluluğunun Değerlendirme Rehberi” gibi bir çalışmanın 22-29 sayfalarında yer verilen 24 adet Yargıtay Kararı da dahil verilen bilgiler ile de oluşan bu hukuka aykılıkların ve ayıbın meşrulaştırılmasına yoğun bir katkı verildiği de görölmektedir. Özellikle de Türkiye de Çocuk Adalet (?) Sistemi başlığı altında danışmanlık hizmetinde de ayrıca yer alan “UNICEF Türkiye” ve bu yöndeki eğitim çalışmaları ile yayınlardaki bilgiler ile de bu yönde ek bir katkı verilmektedir. SİR açısından ve de bu raporlamanın sosyal çalışmacılar dışında düzenlenilmesi ile oluşan bu hukuka aykırılıkların meşrulaştırılması ve bu ayıbın görmezden gelinmesinin de aslında hala UNICEF Afganistan dahil Afganistan Devleti düzeyinde olun(a)madığını da kanıtlamaktadır.

III . BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE AYKIRIKLAR

Özgünlük ve...

59)Dolayısı ile çocuk ve gençlere yönelik toplumsal ve kamusal açıdan hem korunması hemde yargılanmasına yönelik 2005 yılında düzenlenmiş olan ÇKK ile Afganistan düzeyine ulaşılmadan ayrı bir özgünlük kazandırılırken kaynak kanun olarak 1926 da aynen uyarlanan İsviçre,İtalya ve Almanya gibi bu ülkelerin karşılaştırılması bu özgünlüğü daha da arttırmaktadır.Özellikle akademik ve teknik bilgi düzeyi dahil siyasi açıdan da orta çıkan bu irade(ler)e bağlı olarak bir asırdan beri var olan idare ile yargısal arasındaki ilişkinin ayrı bir şekilde yapılanması ve kurumsallaşmanın hala görmezden gelinmesi ise belirleyici bir unsurdur. 3.7.2005 tarihinden beri benimsenen ve yürütülen **ÇKK nün sosyal çalışma görevlisi şeklinde (ÇKK.3/1-e) maddesinde yapılan tanım ile sosyal inceleme ile ilgili (ÇKK./35) inci maddeler** ile de başta Adalet Bakanlığı ile SHÇEK ile oluşan gelişim bağlamında Aile ve Sosyal Politika Bakanlığınca yürütülmesi gereken böyle bir uygulama aynı zamanda öngörülmüştür.Fakat ;T.C.Anayasasının 90 ıncı maddesi bağlamın da öngörülen uluslararası sözleşmeler ile gene Anayasa da yer alan diğer maddeler birlikte ele alındığın da söz konusu olan bu özgünlüğün ötesinde teknik ve hukuksal açıdan önemli aykırılıklara neden olduğu da açık bir şekilde görülmektedir.

Uluslararası Sözleşmeler ve Hukuksal Boyut

60)Görülebileceği gibi ÇKK nu ve Adalet Bakanlığınca suça sürüklenen çocuk gibi karşılığı olmayan bir tanım üzerinden 5237 sayılı TCK nun 31 inci maddesi ile çocukların öncelikle korunması yerine cezalandırılmanın hedeflendiği bu yargısal uygulamanın başta ÇHS ve Pekin Kuralları gibi taahüt edilen yükümlülükleri yerine getirmek istemediğini de göstermektedir. Bunlara ek olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde öngörülen adil bir yargılamaya yönelik (mad.6) bir çok açıdan hukuka aykırılıklar da ortaya çıkarken aynı zaman da T.C. Anayasasının 90 maddesi bağlamın da ayrı aykırılıklara da neden olunmaktadır.Üstelik ÇHS ; ÇKK nun 4 maddesi ilkelerine aynen yansıtılmıştır. Bu bağlamda ; ÇKK nun da öngörülen “sosyal inceleme rapor/SİR” u ile bu yönde ki bir yetki ve görev olarak öngörülmüş olan sosyal çalışma görevlilerinin işlev ve özelliklerinin vede niteliğinin bu kapsamda değerlendirilmesini de ayrıca gerekli kılmaktadır.Özellikle sosyal hizmetler uygulamasına yönelik sosyal hizmetler konusunda lisans eğitimi dışında ki çeşitli kişilerin de yetkin kılınması ile verilen hizmetin niteliğinin özellikle aranılması ayrı bir önemi arttırmaktadır.

Avrupa Sosyal Şartı (ASS)

61)Bu önem aynı zamanda iç hukukun bir parçası olan Avrupa Sosyal Şartı/ASS ile ayrı bir önemi de arttırmaktadır.Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin idari ve teknik boyutunu tamamlayan ve temel haklarınıda içeren ASS inde çocuk dahil kişilerin toplumsal açıdan korunması ile ilgili boyutu ayrıca ele alınmıştır.İç hukukun bir parçası olan bu sözleşmenin Türkçeye çevrilmiş olan bu metin (Ek;25) de görüleceği gibi çalışma hayatı ile ilgili hakların yanı sıra toplumsal açıdan söz konusu olan koruma boyutu ile ilgili yükümlülükler de yansıtılmıştır.Bunların bazıları ise ; “Çocuklar ve gençler, uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel korunma hakkına sahiptir.” (mad.7);”Çalışan kadınlar, anne olmaları durumunda, özel korunma hakkına sahiptir”(ma.8).;”Yeterli kaynaklardan yoksun olan herkes, sosyal ve tıbbi yardım alma hakkına sahiptir.”(md.13); “Herkes sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.”(mad.14);” Toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.” (mad.16); “Çocuklar ve gençler uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.” (md.17);”Bir Akit Taraf vatandaşı olan göçmen işçiler ve bunların aileleri herhangi bir başka Akit Taraf ülkesinde korunma ve yardım alma hakkına sahiptir.”(md.19) ; “Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir.”(md.30); “Herkes konut edinme hakkına sahiptir.” Md.31)

Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Pekin Kuralları /Sosyal Araştırma (mad.16) ve ilişki

62)Dolayısı ile ÇKK ile öngörülen uygulama ile ister yargısal ister idari olsun vergi verenlerce karşılanılan kamusal bir hizmetin niteliğine yönelik ortaya çıkan bu hizmetler bağlamın da koruma boyutu ile ilgili ASŞ ile gene ÇHS na bağlı olarak Pekin Kuralların da özellikle yer verilen 16 ncı maddesinde ki “Sosyal Araştırma” başlıklı yükümlülük bu açıdan ayrıca değerlendirildiğinde ise öncelikle ve özellikle açık bir aykırılıkların ortaya çıktığı da görülmektedir.Bu durum sadece yargısal bir görev ve uygulama ile de ilgili olmayıp idari açıdan koruma boyutu hem birlikte hemde ayrı ayrı ele almayı da ayrıca gerektirmektedir. Özellikle çocukların indirim dahil bir yetişkin gibi cezalandırılmasının öncelikle engellenmesi yönelik böyle bir işlev ve görev ile bu yönde özel bir “koruma” boyutunun birlikte ele alınması bu aykırılığı daha da artırmaktadır.Aslında çocuk adalet sistemi diye hala “çocuk” kavramını kullanarak bir taraftan çocuk ağır ceza mahkemesi gibi çocuklara yönelik bir uygulama meşrulaştırılmaktadır.Diğer yandan gelişime bağlı olarak çocuk ve genç gibi var olan kavramlaşma ve ayırım da bu arada engellenmektedir.Özellikle toplumsal açıdan söz konusu olan sorumluluğun yerine getirilmesi için var olması gereken “koruma” boyutunun ve aranılan niteliğin engellenmek istendiği de bu şekilde söz konu olmaktadır.Örneğin bu engelleme, iç hukukun da bir parçası olan Pekin Kuralları ile ilgili somut bir örnektir.Bir yanılmadır.Bilindiği gibi BM Genel Kurulu 29 Kasım 1983 tarihli 40/33 sayılı kararı ile “ United Nations Standart Minimum Rules for The Administration of Juvenile Justice-The Beijing Rules” kabul etmiştir.Bu İngilizce orijinal metin ise 20 Kasım 1989 da kabul edilen BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin “Başlangıç” bölümünde de aynen yer verilmiştir.

63)Fakat İngilizce Orijinal metinde yer verilen “Juvenile” kelimesi Türkçeye farklı farklı şekilde görüleceği gibi çevirilmiştir. 4.9.1990 imzalanıp 9.12.1994 tarihinde TBMM de onaylanıp kanun haline gelen ve 27.1.1995 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren bu sözleşmenin Türkçe metinde ki Pekin Kuralları “Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları) “şeklin de çevrilmiştir.Bu metin bazı yerlerde de “Küçükler için Adalet Sistemine Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları)” gibi de çevrilmiş olup akademik dahil çeşitli metinlere de yansıtılmaktadır.Halbuki BM de yayınlanan Almanca metinde “Juvenile” kelimesi “Jugend” kelimesi ile Almancaya çevrilmiş olup bu Almanca kelimenin Türkçeye çevrili ise “gençlik” tir. İngilizce karşılığında ise bu kelimenin “child/çocuk” olmayıp olmayıp “gençlik” kelimesininin de karşılığıdır (Ek :26) Bir asırdan beri İsviçre ve Almanya gibi kaynak kanunun ülkelerinde çocuk yerine gençlik kavramı akademik ve teknik açıdan benimsenmiş olmasına rağmen Türkiye de ise hala çocuk ve çocuk adalet sistemi üzerinden akademik ve teknik bir ısrar ve inatlaşma bu yöndeki somut bir durum ve düzeyi de yansıtmaktadır.Çocukların Haklarının engellenmesine yönelik kavramsal açıdan bu yönde bir yanılmada söz konusu olabilmektedir. Böyle bir durum; 2005 yılındaki ÇKK ile “çocuk/child-children” üzerinden hala evrimleşilmemesi ile gene 2005 yılında Afganistan da “Juvenile Code” şeklinde ki “gençlik” kavramı üzerinden evrimleşmesi değerlendirildiğinde vede Pekin Kuralınının 16 ncı maddesi ile sosyal çalışmalar tarafından düzenlenecek bir raporlamının benimsenmiş olunması somut bir düzey farklılığını da ortaya koymaktadır.

64)Çocuk ve Gençlik bayramı gibi ayrı bir bayramlardan ayrıca sahip olunması nedeni ile bir kıvancın duyulmasına rağmen kavramsal açıdan oluşturulan bu kargaşa(ları)nın yanı sıra gene 27.Ocak.1995 de Türkiye de Resmi Gazete de yayınlanan ÇHS de yer verilen 3 üncü maddede çocukları ilgilendiren tüm faaliyetlerde yarar ve esenliğinin gözetilmesi gibi bir yükümlükte bilindiği gibi söz konusudur. Bu sözleşmenin 40 ncı maddesinde geniş bir şekilde yer alan maddenin kısaca ise “*Yasalarla sorunu olan çocuklar bu durumdan tek başlarına sorumlu değildir. Çocuklar farkında olarak kimseye zarar vermez. Suça itilen çocuklar, yetişkinler gibi cezalandırılmaz, özel yasalarla yeniden topluma kazandırılırlar.*” şeklinde ilkede ayrı bir yükümlülüğüde öne çıkarılmış. Afganistan da dahil bu esenliğe yönelik gerekli olan bakım ve korumayı sağlamanın üstlenilmesi için ise tüm uygun yasal ve idari önlemleri almaları da bir görev olarak kabul edilmektedir.Özellikle de çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların; hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymaları görüldüğü gibi taahhüt edilmektedir.Uluslararası işbirliği çerçevesinde her türlü önlem (mad.4) ile birlikte 5 inci madde de yer verilen “ *Taraf Devletler, bu Sözleşmenin çocuğa tanıdığı*

haklar doğrultusunda çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi ile uyumlu olarak, çocuğa yol gösterme ve onu yönlendirme konusunda ana-babanın, yerel gelenekler öngörüyorsa uzak aile veya topluluk üyelerinin, yasal vasilerinin veya çocuktan hukuken sorumlu öteki kişilerin sorumluluklarına, haklarına ve ödevlerine saygı gösterirler.” şeklinde çocukların yeteneklerine yönelik aranan bir saygıda söz konusu olmaktadır. Dolayısı ile bu yönde temel bir araç olan “sosyal araştırma” başlığı altında var olması gereken bilgilerin böyle bir süreçte zorunlu olarak sahip olunmasına yönelik Pekin Kuralında ki 16 ıncı maddenin sözleşmeye aynı şekilde yansıtılması da söz konusu olmuştur. Afganistan gibi ülkeler dahil bu yönde de ayrı bir nitelikte aranılmıştır. Fakat bu yükümlüğün ÇKK nun da yerine getirilmediği aksine engellendiği de açıkça görülmektedir. Bu durum; BM de yer alan UNİCEF tarafından Afganistan da bile bu niteliğin arandığı görülürken bu niteliğin Unicef dahil Türkiye açısından bile hala aranılmadığı diğer açık bir durumdur (EK:17/a ,e).

Çocuk Koruma(ma) Kanunu ve Türk Ceza Kanununun 31.Maddesinde ki aykırılıklar boyutu

65) Dolayısı ile ASŞ ile ÇHS ve Pekin Kuralları bağlamın da belli yaştaki çocukların kesin bir şekilde korunduğu kabul edilirken vede bu yönde bir gençlik kavramı üzerinden özel bir uygulamaya yönelik belli bir asgari kuralların Türkiye de yerine getirilmesi yerine çeviri dahil bu engellemelerin sağlanması ve bu yönde verilen katkılar ÇKK da da aynen devam etmiştir. TCK 31 üncü madde ile de ÇKK daki (3/1-e); 11 ; 33,34 ve 35 inci maddeleri de bu engellemeye yönelik olup koruma boyutunu “sözde” hale de dönüştürülmüştür. Özellikle de 35 inci madde de söz konusu olan içeriğe rağmen aranan halin/durumun TCK nun 31 madde ile oluşturulan ilişkisi ve işlevi sonucu 12-18 yaş grubu içinde 12-15 ile 16-18 yaş grubu şeklinde iki farklı ayrı bir ayırım da ortaya çıkarılmıştır. Aslında ASŞ nin 14 üncü maddesin de sosyal hizmet yöntemlerin öngörülmesinin kabul edilmesi içinde gerekli olan Pekin Kuralın da ki içerik ve işlev açısından öngörülen 16 ıncı maddeye yönelik zorunluluk her iki açıdan da bu şekilde ortadan kaldırılmaktadır. Aslında Pekin Kuralının 16 ıncı maddesi ile ÇKK nunda ki 35 in de söz konusu olan işlev ve içerik açısından bir uyum da bulunmamaktadır. Buna rağmen 12-15 yaş grupları için SİR ile ilgili sanki bir zorunluluk şekilsel olarak aranmış olup yapılan ilgili yönetmeliğin 20/4 üncü maddesi ile oluşturulan bu ek zorunlulukla da farik ve mümeyyiz gibi bir raporlama ile de Pekin Kuralının 16 ıncı maddesinde yer verilen bilgilere yönelik işlev tamamen yok etmiştir. Ancak TCK daki 32 inci madde de aranan aynı benzer bu duruma yönelik tıp alanında yapılan bir değerlendirme sonucu ÇKK nun 5 inci maddesinde öngörülen koruyucu ve destekleyici tedbirlerden yararlanılmaması da böylece sağlanmıştır. Ama böyle bir benzerin görülmek istenmemesi ise bilgi dahil bir çok konuda en azından ek bir üzüntüye de neden olmaktadır. 1889 dan beri var olan cezalandırma ve uygulama buna rağmen böylece aynen devam ettirilmiştir. Yapılan bir çalışma da ise bu yaş gruplarında ki çocukların “farik ve mümeyyize” diğer bir deyimle işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığına sahip olmalarının sağlık açıdan öncelikli olarak kabul edilmesi ile ÇKK nun 5 inci maddesinin işletilmediği ve bu yönde SİR nun bir öneminin olmadığı; çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemeleri ile yetişkinlere yönelik mahkemeler arasında her hangi bir farkın olmadığı da görülmektedir (Ek : 20/5).

66) Diğer taraftan ÇKK nun 35 inci maddesinde SİR na yönelik bir talep söz konusu olmadığı takdirde ise bunun gerekçesinin karara yer verilmesi de bu şekilde kabul edilmiştir. Yapılmış bu düzenleme aslında yargılama açısından Pekin Kuralların da yer verilen Sosyal Araştırma ile gayet açık bir aykırılığı oluştururken 15-16 yaş grubundaki gençlerin kapsam dışında kalması ile de aynı zamanda T.C. Anayasası açısından ayrı bir aykırılıkta söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda devlet ilkeleri ile ilgili 2 inci maddesi ile 10 uncu maddesin de öngörülen eşitlik ilkesine rağmen bu yönde açık bir aykırılık oluşmaktadır. Bilindiği gibi TC nin Anayasasının 2 inci maddesi “Cumhuriyetin nitelikleri” ile ilgili olup bu şekilde düzenlenmiştir. ” ***Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.***” Dolayısı ile Anayasa nın 90 ın maddesi bağlamında Çocuk Hakları Sözleşmesi ,Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi vede Avrupa Sosyal Şartı dahil Temel Haklar ile ilgili sözleşmelerde yer verilen ilkelerin bir HUKUK DEVLETİ açısından güvence altına alınmasının yanı sıra çocuk dahil bireylerin toplumsal ve kamusal açıdan korunmasının bir SOSYAL DEVLET olarak yükümlü olunması da hükmedilmiştir.

SOSYAL VE HUKUK DEVLETİ ve T.C.Anayasası 10.Madde

67)Ayrıca “Kanun önünde eşitlik” başlığı altındaki 10 uncu madde ise aynen şu şekildedir. “*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 12/9/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek fıkra: 12/9/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. “ Dolayısı ile kusur yeteneğinin/ceza sorumluluğunun kabul edildiği TCK nun 31 inci maddesi ile 12-18 yaş gruplarına yönelik Pekin Kurallarında yer verilen sosyal araştırmanın içerik ve işlev açısından zorunlu olarak değerlendirilmesi yerine hem işlev ve içerik açısından ayrı bir ayırma gidilerek eşitliğe aykırı bir durum söz konusu olmaktadır.Hem de 12-15 ile 16-18 gruplarına yönelik ayrı bir ayırım ile eşitliğe aykırı bir durumda söz konusudur.Bu durum aynı zamanda Anayasanın 11 inci maddesi açısından ayrı bir yükümlülüğü de getirmektedir. Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda olduğu da gayet açık olup bu yönde de açık bir aykırılık da oluşmaktadır.*

68)Ayrıca bir temel hak olarak kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ; Çocuk Hakları Sözleşmesi ; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa Sosyal Şart gibi Temel Haklar ile de ilgili olarak “Temel hak ve hürriyetlerin niteliği” ile ilgili 12 madde ise şu şekildedir.” *Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.”* denilmektedir. Aynı zamanda “Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlığında ayrı bir düzenlemeye de yer verilmektedir.41 inci bu madde ise şu şekildedir. “*(Değişik: 3/10/2001-4709/17 md.) Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır; teşkilâtı kurar. (Ek fıkra: 12/9/2010-5982/4 md.) Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 12/9/2010-5982/4 md.) Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.”* Dolayısı ile çocuklara yönelik hem yarar ve esenliğinin gözetilmesi hemde korunması sözleşmeler de yer verilen ilkeler açısından ek bir görev olarak da hükmedilmiştir.

69)Gene T.C. Anayasasının “Temel amaç ve görevleri” 5.Madde de hükmedilmiştir. “*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”* şeklinde ki bu amaç ve görevler görüleceği gibi temel bir yükümlülük olarak kabul edilmiştir.Özellikle de temel hak ve hürriyet ile sosyal hukuk devleti vede sosyal adlet dahil adil bir adalet ilkelerine uyum temeldir.Ayrıca bu görev bağlamında ;herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip kılınması 17 inci madde de ayrıca vurgulanmaktadır. Temel hak ve hürriyetlerin korunması ile ilgili 40 inci maddesi ise “*Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.(Ek: 3.10.2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.”* şeklinde hükmedilmiştir.Özellikle Anayasa da yer alan görev ve yükümlülüklerin gözetilmesi ile resmi görevlilerce haksız işlemler sonucu bir zarar söz konulması olduğun da bunun tazmin edilmesi ayrıca güvence altına alınmıştır.Eğitim,meslek ve nitelik bağlamında görev ile sorumlu olana bunun yansıtılması da hükmedilmiştir.Dolayısıyla resmi görevliler ile liyakat dahil niteliği de içeren bir sorumluluğun arandığı bir hukuksal güvencede de aranmıştır.Bu durum aynı zamanda kamu

hizmetlerine girme hakkı ile de ilgilidir.70 inci madde de ; her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir denirken hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği de özellikle vurgulanmıştır.Liyakatı/Yeterliği da içeren nitelik bir yükümlülük olarak da hükmedilmiştir. Kamu personel yönetimin en temel ilkelerinden birini de Liyakat belirler.Böylece söz konusu olan kamusal bir hizmette öne çıkarılan bir işe en uygun seçilmesini vede belli özellikler taşıyan bir personel sistemini de gerektirmektedir. Bu gereklilik ; kamusal bir hizmette yararlananların Anayasanın 90 ın cı maddesi bağlamında öngörülen sözleşmeler ile de açık bir şekilde uyumlu ve yükümlü olduğu vede bunun gözetilmesi de hükmedilmiştir.

70)Hem ÇHS ve Pekin Kurallarının özellikle 16 ıncı maddesi ile ASŞ deki sosyal koruma ile ilgili diğerleri de dahil özellikle 14 üncü maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ıncı maddesi ile Anayasamızın 2. ,5.,10,17.,40, 41 .ve 70 inci maddeleri bağlamında ÇKK nun 35 inci maddesi başta yargısal açıdan özellikle usul açıdan önemli bir aykırılığa neden olmaktadır. **Bir taraftan ÇKK nun sosyal çalışma görevlisi şeklindeki 3/1-e maddesi ile oluşan bu niteliğe yönelik bir aykırılıkta ayrıca söz konusu olmaktadır.**Diğer taraftan ÇKK nun 34 üncü maddesin de özlük hakları dahil çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde sosyal çalışma görevlileri şeklinde görevlendirilmeleri ve bir bilirkişi olarak SİR nun düzenlenilmesi bağlamında ayrıca aranılması gereken “tarafsız ve bağımsızlık” ile ilgili bir çatışmaya neden olması da söz konusudur.Bu yönde gözetilmesi gereken otonom uygulama mahkeme için de ek geçerlidir.Bilgiye sahip olması yönünde bir daraltma ile giderler için bile müdahale edilebileceği bir çalışma ortamı gerekli olan bu otonomluğuda zedeylebilmektedir. Böyle bir yapılanma ve raporlama özellikle sosyal hizmetler dışında eğitim ve mesleki açıdan ayrı bir niteliğinin de de aranılmaması özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde söz konusu olan Adil bir yargılama ile ilgili 6 ıncı maddesine yönelik ayrı ve önemli bir aykırılığa da neden olunmaktadır. Çünkü ;Afganistan için bile dahil Pekin Kurallarında yer verilen 16 ıncı madde ile bir “çocuk” un geleceği bağlamında öne çıkarılması gereken yarar ve esenliğinin gözetilmesi için gerekli bilgilerin belirlenilmesi yerine sosyal çalışma görevlileri şeklinde ki bu uydurma ile de sosyal hizmetler konusunda lisans eğitim dışında psikolog ,psikoloji danışmanlık ve rehberlik,eğitim,sosyolog,çocuk gelişimci ile aile ve tüketici konusunda lisans eğitim almış kişilerce SİR nun düzenlenmesi ile oluşan bu hak ihlali de görmezden gelinmektedir.Bu yönde Yargıtay kararları da hukuka aykırılıklar dahil bu aykırılığı görmezden gelerek bu hak ihlallerine yapılan bir destekle söz konusudur. (Ek :24). Özellikle AB tarafından maddi katkıları ile “UNİCEF Türkiye” tarafından yapılan danışmanlık hizmeti kapsamında “Çocuklar için Adalet” gibi proje ve bu yöndeki bazı çalışmalar da öne çıkmıştır.Çocukların yarar ve esenliğin gözetilmesi bağlamında ÇHS gibi sözleşmeler dahil diğer sözleşmeler bağlamında bir araç olarak öngörülen SİR nun ise bir UNICEF Afganistan düzeyine bila hala ulaşılmadığı da görülmektedir.Kavramsal kargaşalar ile de oluşturulan bu hukuka aykırılıkların meşrulaştırılmasına yönelik yayınlanmış olan bu yöndeki rehber kitaplar ile de önemli bir katkının da söz konusu olabilmesi de sağlanmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Boyutu

71)Tabi ki çocukların hayatlarının rahatlıkla karartılmalarına neden olabilecek bu yargısal uygulama görüldüğü gibi sadece Adalet Bakanlığı ile ilgili değildir.ÇKK unda (3/1-e) deki yetki ve görevlilerin daha sonra genişletilmesi ile sosyal hizmetler dışında ki lisans eğitimi almış kişilerin sosyal çalışma görevlisi şeklinde ki bu uygulamaya 2005 den beri yer almaları sağlanırken temel bir araç olarak kullanılan SİR nun da bu kişiler tarafından da düzenlenmesi ile oluşan bu durum ASPB nı da ilgilendirmektedir.Özellikle de hayırsever ve/ veya yardımsever gibi özel bir alanda yer alanlar dahil kamusal açıdan bir görev olarak yürütülmesi için sosyal hizmetlere yönelik uygulamanın hala 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun yürürlükte olması nedeni ile Bakanlık tarafından en son ŞONİM dahil çeşitli şekilde yönetmelikler de söz konudur. SİR ları ve sosyal çalışma görevlilerince bu raporlama için bir yetki ve görevin de söz konusu olduğu bu düzenlemelere bilindiği gibi yer verilmektedir. Çocuk dahil bireylerin/kişilerin başta insan hakları dahil bu hakların da öncelikle gözetilmesi bağlamın da korunup kollanmasına yönelik sosyal hizmetlerin bir bilim olarak kabul edilmesi ile belli bir nitelikte verilmesi gereken bu hizmetlerin gene sosyal hizmetler yöntemleri ile verilmesi de gerekmektedir. Bu bağlamda öyle bir durumun hem hak sahiplerine verilecek hizmetin niteliğini ve ihtiyaç duyulan bir müdahale için ise temel bir araç olarak kullanılan SİR nun özellikle belirlenmesi içinde ayrı gereklilik te söz konusudur.İç hukukun bir parçası olan sözleşmeler ise bir

yükümlülüğü daha da gerekli kılarken aynı zaman Sosyal ve Hukuk Devlet niteliğinin yerine getirilmesi için de sağlanır.”Ama” lar gibi mazeretler ise ortadan da kalkmaktadır.

72)Aranılan bu özellik ve nitelik aynı zamanda vergiler ile verilen bu hizmetin uygun görevlerce verilmesine yönelik aranılması da gereken bir uygunluluk ve verim için de ek bir nedendir.Kamusal bir savurganlık ile birlikte bir keyfiliğin ve/veya bu yönde oluşan bir hak ihlalleri de engellenmelidir. Örneğin kamusal bir uygulama alanı olan sağlık ile ilgili bir uygulama tarım üzerinden verilemediği gibi; insan sağlığı ile ilgili tıp eğitimi konusunda almamış kişilerin teşhis,raporlama ve bu yönde bir müdahale yetkisinin kullanılması bilindiği gibi akademik , teknik vede idare açıdan günümüz de mümkün değildir.Gene veterinerlik gibi hayvan sağlığına yönelik ayrı bir sağlık alanı söz konusu olmasına rağmen bu hizmetin Tarım Bakanlığı yerine Sağlık Bakanlığınca insan ile ilgili bu alana yönelik ek bir görev ve yetkinin kullanılması vede istihdam edilmesi de mümkün değildir. Veya bu insan alanını yönelik aranılan uzmanlık bağlamında bir ürologun bir kadın ve doğum uzmanını yerine teşhis ve müdahale etmesi de mümkün değildir.Veya teşhis için aranılan bir biyokimya tahlillerinin rontgen cihazları tarafından belirlenmesi ve yetkin kılınması da mümkün değildir.Teknik uygulama açısından aranılan bu nitelik aynı zamanda yaşam alan açısından da aranılan bir yetkinlik ile mümkün olup bir berberin eğitim almadan bir tornacı konusunda eğitim almasına rağmen bir bedel karşılığı saç traşını yapması da günümüzde mümkün değildir.,Bir ruhsatlandırma da bilindiği gibi söz konusu değildir.. Fakat bir kamusal alan yönelik verilmesi gereken sosyal hizmetlere yönelik Adalet Bakanlığı ve ASPB da yer verilen uygulamalar ve bu yönde oluşturulan aykırıklara rağmen ÇKK nun (3/1-e) maddesi mümkün kılınmıştır. Sağlıkta bir doktor yerine kamusal açıdan bir veterinerin görevlendirilmesi gibi bir uygulama mümkün olup keyfinin ötesinde ayıplı ve kusurlu bir hizmetin benimsenmesi de sağlanmıştır.Böylece çocuk dahil bireyler/kişiler “insan” yerine konulmadığı da görülmektedir..Bu durum, sosyal hizmetler konusunda eğitim almamış kişilerce de bu yönde ayrı bir katkı ve yarar da sağlanmıştır.

73)Bu bağlamda; ASPB ve Bakanlıkta müsteşara da bağlı olan AB ve Dış İşleri Başkanlığı vede bu başkanlıkta yer verilen Uluslararası Sosyal Hizmetler birimi görüleceği gibi aynı zamanda “Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (ISS)” nunda temsilcisidir.Bu temsilcilik ve ilişki bağlamında yurtdışında yaşayan ve oy kullanma da hakkına da sahip olan T.C. vatandaşlarının yanı sıra diğer kişilere yönelik bu birime bir görevde yüklenilmiştir.Bu bağlamda yer alan görevlerin arasında görüleceği gibi

“Birey, çocuk ve ailelerin sorunlarının çözümüne yardımcı olmak üzere yurt içinde ve yurt dışında gerekli sosyal incelemelerin yapılmasını ve bunun sonucunda sosyal inceleme raporlarının hazırlanmasını temin etme” ile

“ Yurtdışından sosyal inceleme raporu talep etmek ve yurtdışına sosyal inceleme raporu göndermek” vede

“ Sosyal çalışmacılar tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporlarını uluslararası sosyal hizmet vaka çalışması kapsamında değerlendirerek, gerekli olduğunda rehberlik etmek bir görev olarak yerine getirilmesi de gerekmektedir.

Yurtdışı için aranılan nitelik ile Türkiye de aranılan nitelik farkı

74) Dolayısı ile Almanya dan,İsviçre’ye,Afganistan’a veya ABD,Birleşik Krallık dahil diğer ülkelerde yaşayan T.C. vatandaşları dahil diğer kişilere yönelik kamusal bir sosyal hizmet uygulamasında ya yargısal yada idari açıdan ihtiyaç duyulan bir SİR nun Türkiye için söz konusu olması durumunda ise 1924 den beri var olan Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (International Social Service) üzerinden yapılan bu talebe yönelik bir görev Türkiye açısından kamusal bir görev olarakta ayrıca kabul edilmiştir. İhtiyaç duyulan ülkelere yönelik bu talep ek bir bedel ödenmeden de bu şekilde sağlanmaktadır.Ek bir bedel ödettirilmeden ve kamusal bir görev bağlamında sosyal hizmetler ile ilgili yöntemlerden temel biri olan sosyal hizmet vaka çalışması için de bir meslek adı da özellikle belirtilerek “sosyal çalışmacılar” tarafından bir SİR nun değerlendirilmesi ve gerektiğinde rehberlik etmek görüleceği gibi bir görev olarak da kabul edilmiştir.Bu aranılan nitelik aynı zamanda Türkiye ve ISS içinde gene geçerlidir. Mesleksel bir niteliğin aranmadığı bir durum söz konusu olduğu takdir de mağduriyet olmada dahil bu durumun engellenmesi de mümkündür.Ayrıca Türkiye dışında SIR

nun sosyal çalışmacılar dışında düzenlenmesi bilim ,teknik ve hukuksal açıdan zaten mümkün de değildir.Ve bilindiği gibi YOK hükmündedir.

75)1982 den beri SHÇEK dahil yurtdışından sosyal hizmet yöntemine yönelik teknik bir temel ve zorunlu araç olarak öngörülmuş SİR için yapılmış bir talep için aranılan mesleksel bir nitelik ve görev vede görevlendirilme bu şekilde söz konusudur.Üstelik SHÇEK dahil Bakanlık tarafından bir temsilci özelliğine de sahip olunması bağlamında Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu (International Social Service) tarafından düzenlenen eğitim seminerlerinde ve toplantılarında Türkiye'nin uluslararası sosyal hizmet vakaları ile çalışan meslek elemanlarınca temsil edilmesini sağlamak da ayrı bir görev olarak kabul edilmiştir. Böyle bir uluslararası mesleksel bir ilişki ve bilgi alışverişinde sosyal çalışmacılar dışında bu yönde bir görevlendirme söz konusu olmamalıdır. Bakanlık tarafından karşılanılacak bu görev için aranılması gereken teknisyenlik boyutu bağlamında mesleksel bir nitelikte aranmalıdır.Şayet bu yönde bir nitelik gözetilmemiş ise ve sosyal çalışmacılar dışında sosyolog veya psikolog,öğretmen gibi kamusal bir ek gider de söz konusu olmuş ise en azından böyle bir keyfi uygulamanın engellenmesi de gerekmektedir.Ancak görüldüğü kadarı ile bu birimin halen bir psikolog tarafında da yürütülmesi ve Bakanlıkta mesleksel bir sıkıntı olmaması ayrı bir keyfilik ve nitelikle ilgili bir durumu da aslında yansıtmaktadır.Bu bağlamda yurtdışı bağlamında yapılmış bir harcama söz konusu olduğu takdirde oluşan bir harcamanın da kamusal açıdan geri alınması da gerekmektedir.

76)Ayrıca Başkanlık tarafından yayınlanlar arasında “Uluslararası Sosyal Hizmet Vaka Çalışmaları “ başlığı altında bu bilgilere ek olarak 5.Nisan.2016 tarihinden itibaren yer verilmeye de başlamıştır. “Türkiye’den başka bir ülkeye herhangi bir nedenle göç eden ya da yurtdışıyla bağı bulunan Türk vatandaşlarının veya Türkiye’de bulunan yabancı uyruklu vatandaşların karşılaştığı ailevi ve sosyal sorunlarının çözümü için Bakanlığımız [Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı / Uluslararası Sosyal Hizmetler Birimi](#) tarafından vaka çalışmaları yürütülmektedir” şeklinde açıklanırken aynı zamanda sosyal hizmetler ilgili alanlar ve konular da açıklanmıştır (Ek:27).Bu konular ise görüleceği gibidir: Yaşlı ,Engelli,Kadın Refahları;İletişim,Farklı Vatandaşlar evliliği,Aile Birleşimi,Ayrılık,Sağlık,Çocuk refahı;Ebeveyn Hakları,Vesayet,Velayet,Kurumsal Yerleştirme,Ziyaret Hakları,Çocuk İstismarı ve İhmali,Çocuk Kaçırma,İletişimin yeniden kurulması,Köklerini araştırma,Geri Dönüş ve İkametgah haklarıdır.Bunlar aynı zamanda Bakanlığın hizmeti alanlara da yöneliktir. Bakanlık birimlerinde yer alan ilgili Genel Müdürlük üzerinden de bu görev yerine getirilmektedir.Bakanlık müsteşarlığına bağlı olan Başkanlıkça iç dokümanlarda da görüleceği gibi aranılan bu nitelik ve özellik bu birimler içinde de geçerlidir. 2014 de 81 il müdürlüğüne yönelik sunum bu bilgilendirme için de görüldüğü gibi yapılmıştır.Diğer yandan bilindiği gibi Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müd.;Çocuk Hizmetleri Gen.Müd.;Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Gen.Müd.;Kadının Statüsü Genel Müd.;Sosyal Yardım Gen.Müd. gibi uygulamaya yönelik bu birimlerin yanı sıra Hukuk Müşavirliği gibi bu birimler tarafından sosyal hizmetlere yönelik verilmesi gereken bu hizmetler için çeşitli yönetmelikler de düzenlenmiştir. Ancak ; yurtdışında yaşayan T.C. yurttaşları dahil diğer ülkelerdeki kişiler için USHO/ISS tarafından yapılan bir talep için ek bir bedel söz konusu değildir. Bu birimlere bir yönlendirme ve görev söz konusu iken bu birimlerde ise yer alan sosyal çalışmacılarca yerine getirilen bu SİR için böyle bir nitelik aranırken ve yurtdışındaki kişilerin yararlandırılması sağlanırken Türkiye de ise böyle bir nitelik ve özellik farklılaşmaktadır. Bir hizmet sunmak için yönetmelikler de yer verilen SİR ve sosyal hizmet konusunda eğitim almış sosyal çalışmalar dışında ÇKK 3/1-e maddesi ile de sosyolog,psikolog,öğretmen,PDR gibi meslek sahibi görevli kişiler tarafından yerine getirilmesi ile de aranılan benzer bir uygulama ve nitelik görüldüğü gibi ayrılmaktadır.Buna dayalı olarak yararlana yönelik benzer bir hizmetten yararlanılması da böylece engellenmektedir

77)Kanunda böyle bir düzenlemeye dayanak olsa bile oluşan bu ayrışma hizmetten yararlanılması hem teknik hemde hukuk açısından bir ayrımcılığa da neden olmaktadır. Sosyal adalet dahil bu yönde bir eşitsizlik vede bir ayrımcılık söz konusu olurken özellikle ASSŞ nın 13 ve 14 üncü maddesinde öngörülen sosyal hizmetlere yönelik belli bir nitelikte yararlanılması Türkiye de yaşayanlar açısından görmezden de gelinmektedir.Özellikle ÇHS ve ASSŞ baplamında ister idare isterse yargısal/adli bir uygulama da yararlananlar için bir karar verilmeden önce sosyal araştırma/inceleme gibi bir raporlamanın ancak ve sadece sosyal hizmet konusunda eğitim alan kişilerce düzenlemesi ile

SİR nun bir teknik araç olarak öngörülmesi de red edilmektedir. Aslında bu yönde söz olan yükümlülük hem yasa koyucu hemde idari açıdan keyfi bir şekilde uygulanması ise ek bir keyfileşmeye de ayrıca neden olmaktadır. Anayasanın 90 ıncı maddesi bağlamında Anayasasının temel haklar ve özgürlüklerle ilgili 5 inci maddesi ile herkesin kendini koruması ve geliştirilmesi hakkını içeren 17 nin yanı sıra kişilerin resmi görevlerce haksız uygulanması özellikle 40 ıncı madde de öngörülmektedir. Ailenin ve çocukların korunmasının güvence altına alındığı 41 inci madde ile de öngörülen bu görevde aranılan bir niteliğin özellikle gözetilmesi 70 inci maddede vurgulanmıştır. Özellikle de bu yetki ve görev kapsamında sosyal çalışmacılar dışındaki kişilerce sağlanan mesleki sorumluluk ve özelliklerin dışını da çıkılarak oluşan bu ek yetki ve görev gaspı ile de haksız bir maddi yararlanma da mümkün kılınmıştır. Hukuğu gözetmek yerine ÇKK yasası ve yönetmelikler ile keyfileşen bu uygulamalara yönelik çelişen vede ortaya çıkan bu hak ihlallerin giderilmesi için ise hukuksal açıdan ek bir yükümlülük mesleki açıdan ayrı bir önem ve çabayı gerektirmektedir. Bakanlığın; “aile” ile birlikte icracı/uygulayıcı bir özellik yerine “sosyal politika” şeklinde birlikte adlandırılması ; Bakanlık birimlerce sosyal hizmetler ve bu yönde vaka çalışması dahil diğer yöntemler ile birlikte mevcut 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa dayalı sosyal hizmete yönelik yönetmelikler de bu şekilde söz konusudur. Bu bağlamda; SİR ve sosyal çalışma görevliler gibi sosyal çalışmacılar dışında söz konusu olan diğer meslek sahibi kişilerce de bu yönde ayrı bir görev ve yetkinin hem teknik hemde hukuksal açıdan değerlendirilmesi bu önemli keyfilikleri vede Anayasa da öngörülen bu hakların ve yükümlülüklerin yerine getirilmemesi önemli hak ihlallerini de neden olmaktadır. Çocuk dahil kamusal bir hizmet olarak öngörülmesi gereken sosyal hizmetten yararlanan hak sahiplerine yönelik oluşan bu yöndeki aykırılıklar ve hak ihlaller sadece ASPB ile ilgili değildir. Adalet Bakanlığı ve “müdafii” dahil adil bir yargılama bağlamında söz konusu olan yargısal bir süreç içinde geçerlidir. Bu durum aynı zamanda oluşan kamu zararları açısından Sayıştay gibi kurumun yanı sıra Kamu Denetçiliği Kurumu (Onbusman) ve Türkiye İnsan Hakları Kurumu gibi kurumsal yapılar açısından da ayrı ele alınmayı da gerektirmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği ülkelerinin vergileri ile karşılaşılan AB projeleri bağlamında çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesini de içeren bu süreçte yönelik bir danışmanlık hizmetini veren “UNICEF Türkiye” ve SİR na yönelik yaklaşımının da bu açıdan ele alınmasını da gerektirmektedir.

IV BÖLÜM

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINDAKİ BAZI YÖNETMELİKLERDEN BİR ÖRNEK : “SOSYAL HİZMETLER MERKEZİ YÖNETMELİĞİ” , SOSYAL İNCELEME VE MESLEKLER İLE YANSITILAN GÖREV VE GÖREVLİLER

Sosyal Hizmetler Merkezi Yönetmeliği

Durum

78)SİR ve Sosyal Çalışma Görevlisi üzerinden de ASPB tarafından kamusal bir hizmet kapsamında verilmesi gereken sosyal yardım dahil 2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu kapsamında öngörülen hizmetler için yönetmelikler üzerinden bu hizmetler kabul edilmiştir.Bakanlıkta yer alan birimler ile yönetmelikler (Ek: 28) arasında Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından ise 9.Şubat.2013 tarihli ve 28554 sayılı Resmi Gazete de bilindiği gibi “Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği” yayınlanmıştır.”Uluslararası Sosyal Hizmet Organizasyonunu/USHO-ISS” bağlamın da yapılan talep dahil sosyal Hizmetin temel bir uygulamasına yönelik Bakanlık tarafınca yürütülen bu düzenlemenin amaç ve kapsam veda dayanağı belirtilirken 4 üncü madde de tanımlara ayrıca yer verilmiştir.Bunların arasında ”Değişik:RG-1/8/2013-28725” ile (i) fıkrada “**Sosyal inceleme : Birey, aile, grup ve toplulukların sosyal hizmet ve sosyal yardıma ilişkin ihtiyaç ve sorunlarının tespiti ile hangi sosyal hizmet uygulamalarından yararlandırılması gerektiği önerilerini içeren inceleme ve değerlendirme faaliyetini**” şeklinde tanımlarken” ; gene değişik (Ek:RG-1/8/2013-28725) ile (J) fıkrasında “**Meslek elemanı “ ise “Sosyal hizmet, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik ile aile ve tüketici bilimleri lisans programlarından mezun olup merkezde çalışanlar”** olarak tanımlanmıştır.9 Şubat 2013 tarihli ilk bu düzenleme de ise sadece (i) fıkra ile “Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını “şeklinde tanımlanmıştır (EK :29). Dolayısı ile ÇKK nunda öngörülen 35 inci madde de yer verilen “Sosyal inceleme” ile (3/1-e) maddede yer verilen “Sosyal Çalışma Görevlileri” üzerinden yapılan bir tanımlama daha sonra meslek üzerinden yürütülmek istenmiştir.

79)Yönetmelik amaç görüleceği gibi amaç;”sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi, çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı bireylere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici, rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetlerin, hizmete erişim kolaylığı esasıyla bir arada ve gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler ile işbirliği içinde sunulduğu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sosyal hizmet merkezlerinin, kuruluş ve işleyişine, yürütecekleri hizmetlere ilişkin usul ve esaslar ile merkezde çalışan personelin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek” içindir. (mad.1).Bu merkezlerin esasları,hizmet ilkeleri ve görevleri ise 5,6 ve 7 inci maddeler de düzenlenmiştir.Bu düzenleme aynı zamanda ÇKK nun 6 ıncı maddesi kapsamında yapılan ihbar yükümlüğünde aynı zamanda yerine getirilmesi ile de ilişkilidir. Bu bağlamda bir sosyal hizmet komisyonunun oluşturulması ve yöndeki görev ve yetkileri ile karar alma süreçleri 8,9,10 uncu maddelerde de belirtilmiştir.Sosyal hizmete yönelik birim ve branşlar ile yardımcı dahil merkez müdürlüğünce idari açıdan oluşan bu komisyonun il müdürlüğünce onaylandığı bu komisyon ile sosyal hizmetlere yönelik bu hizmetlerin idari açıdan bir değerlendirilmesinin söz konusu olduğu idari bir işlemde kabul edilmiştir.Fakat sosyal hizmetlere yönelik bu konuda eğitim almış bir niteliğin aranmadığı ve bu yönde bir çoğunluğun da gözetilmediği bir durumda ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda “müdahale” gibi sosyal hizmet alanına yönelik kendi bilim ve teknik açıdan ayrı bir ayrışma /branşlaşma şeklinde ayrı bir özellik yerine bu yönde bir karmaşa da sağlanarak meslek ve branşların somutlanması da engellenmiştir.Aranılması gereken teknik özelliklik ve beceri de yok edilmiştir.Böylece kamusal açıdan sosyal hizmete sunulanların yararlanması önemli bir hak ihlali boyutuna da neden olmaktadır.

Görevler

80)Yönetmelikte yer verilen “hizmet birimleri ve görevleri” ise 11-15 inci maddeler de içermektedir.Dolayısı ile öngörülen bu birim ve görevler ile gene Bakanlığın merkez biriminde yer verilen AB ve Dış İşler Başkanlığınca yurtdışında yaşayan TC vatandaşları dahil diğer kişilere yönelik talebin Uluslararası Sosyal Hizmet Burosunca görevlendirilmeleri sağlanmaktadır.Yönetmelik ile oluşturulan bu Sosyal Hizmet Merkezlerine yönlendirilmeleri sonucu bu görevin yerine getirilmesi de gerekmiştir.. “Merkezde Çalışan Personelin Görev ve Yetkileri” başlığı altında ise müdür ve yetki görevleri 16 inci madde de belirlenirken bu görevlerin arasında yer verilen (d) fıkrasında “Merkez tarafından elde edilen verilerin analiz edilerek sosyal hizmet modeli geliştirilmesine katkıda bulunulmasını ve ilgili sosyal hizmet modellerinin uygulanmasını sağlamak.” da ayrıca öngörülmüş. Ancak hem idari yönetim hemde teknik açıdan sorumlu olan bu görev için özellikle sosyal hizmet modelini geliştirip uygulaması için aranılmış olan mesleksel bir nitelik ise söz konusu olmamıştır.Bu aynı zamanda oluşturulan komisyonun hizmet alan açısından değerlendirilmesi ve gözetilmesini de belirleyerek bu yönde bir keyfiliğin oluşmasına neden olabilmektedir.

Sosyal Çalışma Görevlisinden... Mesleklere vede SİR ...

81)Bu bölümde yer verilen 18 inci madde ise 9.Şubat 2013 tarihinde “Sosyal Çalışma Görevlileri” başlığı iken 1.8.2013 tarihinde bu başlık “Meslek elemanı” başlığı şeklinde değiştirilmiş olup içerik aynen devam ettirilmiştir.18/A madde ile de Sosyal Çalışmacı başlığı altında ayrı bir düzenlemeye de yer verilmiştir. Bu 18 inci madde ile de; merkezde, sosyal çalışmacı, psikolog, sosyolog, çocuk gelişimcisi, öğretmen, psikolojik danışman ve rehber öğretmen ile aile ve tüketici bilimleri bölümü mezunu olan meslek mensupları tarafından belirtilen görevler de belirtilmiştir.Sosyal hizmet sunulacak birey ve ailelere yönelik, sorunların çözümü için mesleki çalışmalarda bulunmak, rapor düzenlemek ve bunlarla ilgili işlemleri yürütmek ile ilgili mevzuat uyarınca öngörülen tedbirlerin uygulanması ile gerekli hizmet modelinin bireylere ve ailelere sunulmasına yönelik sosyal inceleme raporunu düzenlemek ve amirine sunmak şeklinde bir görev de öne çıkarılmıştır.Dolayısı çocuk dahil bireylere yönelik Bakanlıkça yürütülecek sosyal hizmet için öngörülen bu görevin yerine getirilmesi için raporlama dahil bu yönde ki işlemlerin sosyal hizmetler konusunda eğitim almış sosyal çalışmacılar dışında ki diğer meslek elemanlarınca da yerine getirilmesi sağlanmaktadır. ÇKK da özellikle öngörülen sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi de görüldüğü gibi sağlanmaktadır..Amirlerine bu şekilde sunulması ile de teknik boyut yerine idari yönetsel boyut öncelik olarak da çıkarılmıştır.

82)Diğer yandan altı ay sonra 1.8.2013 tarihinde 18 inci madde de sosyal çalışma görevlileri yerine yapılan bu düzenlemeye ek olarak sosyal çalışmacı başlığı altında (18/A) maddede yapılan düzenleme ile daha önce söz konusu olmayan “sosyal çalışmacı” bir mesleksel olarak yer alması sağlanmıştır.Görüleceği gibi bu düzenleme ile sosyal çalışmacının 18 inci madde de belirtilen görevlerinin yanında diğer görevler de belirtilmiştir. Bu şekilde söz konusu olan raporlama vede bu yöndeki yetki ve görev mesleksel bir ilişki ile ayrı bir şekilde kurularak sanki bu bağlamda bir görev ve yetki söz konusu oluşturulmuştur.Bu ilişki ile de bağlı olarak ; sosyal hizmet sunulacak birey, aile, topluluk ve topluma yönelik sorunları tespit etmek, değerlendirmek ve ihtiyaç duyulan hizmetleri belirlemenin öngörülmesi ile planlanan hizmetlere yönelik bilimsel yöntemlerde öngörülen müdahale tekniklerine uygun mesleki çalışmalarda bulunmak için ihtiyaç duyulan bir müdahale konusu ile ilgili yetkinlik için bu yönde bir bilgi ve mesleksel bir nitelikte aranılmıştır.Birey ve ailelerin desteklenmesi ve güçlendirilmesini sağlayacak mesleki müdahaleler yapmak ile buna yönelik mesleki uygulamaları değerlendirmek, izleme çalışmalarını yürütmek ve yeni hizmet modelleri önermenin yanı sıra bir yükümlülük olarak sunulan hizmet için sunulan birey ve aileler hakkında düzenlenen form ve raporlarla ilgili iş ve işlemlerini de yapma konusun da mesleksel bir yetkinlik ile bu görevin yerine getirilmesi de öngörülmüştür. Aslında 18/A madde de sunulması gereken sosyal hizmetler uygulaması ve bu yöndeki niteliğin 18 inci madde ile bir ilişkisi de kurularak özellikle kamusal bir harcamanın yanı sıra sunulan bu hizmet için gerekli ihtiyacın buna göre belirlenmesi için dayalı teknik bir bilgiye sahip olunması bu şekilde gözetilmemiştir. Bu yönde ki bir raporlama sonucun da uygun araçların belirlenmesi ve müdahale konusun da yetkilendirip işlemlerin yerine getirilmesi için de gereken nitelik bu şekilde genişletilmiştir.

83)Sosyal çalışma görevliler yerine yapılan bu düzenleme ile de sosyal çalışmacılar dışında meslek elemanları olarak psikolog başlığı altında 19 inci madde de , çocuk gelişimcisi için 20 inci madde, psikolojik danışman ve rehber öğretmen için ise 21 inci madde ,sosyolog için 22 inci madde , 24 inci madde de öğretmen vede aile ve tüketici bilimleri bölümü mezunu olanlar 25 inci maddelerde ayrıca düzenlenmiştir.Bu düzenlemelerde de görüleceği gibi bu meslek elemanlarının sahip olunduğu eğitim ve ve özelliklerinin yanı sıra alanlarına yönelik mesleksel görevler ayrı bir şekilde belirlenmiştir.Bunların önüne ise meslek elemanları başlığı ile 18 inci madde de yer verilen görevler görüleceği gibi öncelikli olarak her madde de öne çıkarılmıştır.Mesleksel özellik ikinci plana atılmıştır.Sosyal hizmet müdahalesi dahil öngörülen işlemin belirlenmesi bu şekilde kabul edilirken aynı zamanda yönetsel görevde ek olarak yer almaları da sağlanmıştır.Sorumlu bir yetki konusunda da ayrı bir yetkinlik kazandırılmıştır.Aslında 18 inci madde de yapılan bu iki düzenleme hizmeti sunmak için değil idari açıdan oluşan bir keyfiliği öne alarak bu yönde teknik bir beceri ve/veya iyi niyetten uzak bir kurnazlığı da yansıtmaktadır.Yönetmelikte ayrıca “ortak görevler” başlığı altında 27 inci madde de yapılan bu düzenlemeler ile 18 inci madde dahil diğer meslekler için öngörülen görev ve yetki daha da genişletilmiştir.

Nitelik ve Hukuka ayrılık boyutu

84)Böylece kendi meslek alanlarının dışında böyle bir yetkinlik ve görev kendileri açısından da benimsenmiştir.Örneğin bir öğretmenin ;öğretmenlik dışında görev yapabilme veya bir psikologun,PDR nin bir psikolog ve PDR gibi kendi alanına çıkması bir veterinin kendini tıp doktoru gibi zannetmeleri de gibidir.Özellikle de kişilerin yuttaşlık bağlamında toplum açısından korunup kollanmasına ve özgürleşmesi için temel haklardan biri olan insan hakları dahil diğer temel hakların gözetilmesi vede bu yönde kamusal bir yükümlülük olarak öngörülen ve uygulamalı bir bilime de dayalı olan sosyal hizmetler ile ilgili böyle bir kamusal durum diğer mesleksel durum ve düzeyi de aynı zamanda yansıtmaktadır.Ben her işi yaparım yaklaşımı ile de uygulamalı bir bilim olmayıp teoriye dayalı sosyoloji de lisan eğitim almış kişilerin bir sosyolog olarak bir uygulamada bir meslek olarak yer almasının sağlanması ile de; bu şekilde yer verilen diğer meslekler tarafında da yapılan bu cüret ötesi benimsenme mesleksel açıdan var olması gereken bir sorumluluğu ve “etik” gibi değerleri de anlamsızlaştırmaktadır.Görüldüğü gibi Afganistan dahil yurtdışında sosyal hizmetlere yönelik böyle bir mesleksel uygulama ise söz konusu değildir.Özellikle de Kıta Avrupasının da mümkün olmayıp toplumsal açıdan gerekli bu boyut Afganistanın da ötesinde gözetilmeyerek siyasi ve idari yönetim açısından “memurlaşma” gibi bir yaklaşıma ek bir katkı da verilmektedir. Ayrıca bu mesleklerin maddi açıdan haksız bir şekilde yararlanması da görüleceği gibi mümkündür.

Mesleksel boyut

85) Bu özellikler bağlamında eğitim,sağlık veya bayındırlık gibi ilgili bakanlıklar şeklin de yönetim yapısında yer verilen kurumsal bir yapı da bu açıdan ayrıca ele alınmayı da gerektirmektedir. Böyle bir teknik yapılanma da uygulama alanlarının somut bir şekilde belirlenmesi de gerekmektedir. Kamusal açıdan bu yönde sunulan bu hizmet için ise bir bilim ve mesleğe dayalı bir nitelikte söz konusudur.Kamusal açıdan sunulan bu hizmete yönelik Afganistan için bile aranılan bu nitelik gözetilmediği ve bu yönde bir mağduriyet söz konusu olduğu takdirde ise idari bir kamu hukuku kapsamın da ayrı bir hukuksal süreçte söz konusu olmaktadır.Devletin nitelikler arasında yer verilen sosyal ve hukuk Devleti bağlamında hukuksal açıdan da değerlendirilmesi gereken bu boyut ele alınmayı da gerektirmektedir.Böyle bir uygulama da örneğin bir psikolog veya bir sosyolog için sahip olunan lisans eğitiminin dışında kamusal açıdan söz konusu olan “eğitim” gibi bu alanda sunulan bir hizmet için ek bir eğitim alınmadan bir “öğretmen” olarak görevlendirilmesi ve bir “meslek elemanı” başlığı altında yer almaları bilindiği gibi mümkün değildir.Böyle bir durum çocukların hem eğitim haklarını hemde geleceklerini de karartmak demektir.

86)Meslek gibi bir başlık altında “öğretmen” ler için bilindiği gibi ek bir görev ve yetkisinde mümkün değildir. Bu mesleklerin yanı sıra eğitim hizmetinin özelliğinden dolayı ayrı bir şekilde de yer alan “çocuk gelişimci” veya “PDR” gibi meslek sahibi kişilerin bir “öğretmen” olarak görev ve yetkiye sahip olmaları da gene mümkün değildir.Liyakatında aranılması gereken bu meslek sahibi kişiler için aynı zaman da yönetim idaresinde bir müdür gibi her iki görevini de içeren bir yetki ve görev de bilindiği gibi mümkün değildir.Ancak bu şekilde somut konulan alanların bir dalı olarak kabul edilen

branşlar ise bilindiği gibi kendi alanlar için de geçerlidir. Matematik konusunda bir öğretmenin edebiyat öğretmeni gibi bir görevi yerine getirmesi de teknik açıdan söz konusu olmadığında bilinmektedir..Olduğu takdirde ise hukuksal açıdan böyle bir durumun engellenmesi de gerekmektedir.Böyle bir hizmet sunumun da ek bir bir mağduriyet oluşturulduğu takdirde ise tazmin dahil gerekli önlemlerin HUKUK Devleti açısından engellenmesi de önemli bir görevdir.

87) Böyle bir durum örneğin sağlık ile de ilgilidir.İnsan sağlığı için kamusal bir hizmet olarak sunulan sağlık hizmeti bilindiği gibi tıp konusunda lisans eğitim üzerinden yürütülmektedir.Uygulamalı bir bilime de dayalı bu uygulama bağlamında temel ve yardımcı olmak üzere tıp dışında görev almış diğer meslekler birlikte öngörülürken temel uygulama hekimler/doktorlar üzerinden yürütülmektedir.Hizmet sunulana yönelik teknik ve idari sorumluluk dahil bu yönde ki görev ve yetki açısından bir meslek olarak kabul edilen hekimliğin yanı sıra yardımcı sağlık hizmeti ve tanım bağlamında kişilerin gelişimi ilgili bir psikologun bir tıp eğitimi almış gibi görev yapmaları ise bilindiği gibi mümkün değildir.Gene böyle bir uygulama da yer alan bir sosyal çalışmacı için de böyle bir görev mümkün değildir.Sağlık alanına yönelik tıp eğitimi bağlamında hekim/tabib/doktor olarak teşhis dahil müdahaleyi de içeren bir iyileştirme sürecine yönelik böyle bir uygulama bir meslek olarak kabul edilirken bir branş olarak tıp alanının da bir uzmanlaşma da söz konusudur. Bir üroloğun göz doktoru gibi teşhis ve müdahale etmesi mümkün değildir.Söz konusu olması ise sadece “absürd” dur.İdari ve teknik açıdan yönetim ise hekimler üzerinden yürütülürken sunulan/verilen hizmetin niteliğinin belirlemesi sorumluluk açısından da öne çıkarılmaktadır.Gene bu sorumluluk bağlamında ;başka bir meslek elemanının görev ve yetkilerini kullanıp, o unvanla imza atanlar/attıranlarında bir suç olarak nitelenmesi ceza hukuku ile de ilgili bu boyutun da değerlendirilmesi gerekirken ÇKK nun 44 üncü maddesi ile çocuklar ile ilgili idari bir süreçte söz konusu da olmamaktadır.

88) Sağlık açısından insanlar dışında hayvanlar açısından ayrıca ele alınması ve bu yönde de ayrı bir lisans eğitimi sonucu veterinerler de bir meslek olarak kabul edilmektedir.Tarım bakanlığına bağlı sunulan bu hizmet için de bir veterinerlik hizmeti söz konudur.Sağlık açısından iki farklı şekilde hizmet sunulan bu iki farklı hizmete yönelik bu şekilde bir uygulama söz konusu iken tıp ile ilgili bir kurumsal yapı da hekimler yerine veterinerlerin bir meslek olarak görev ve yetkisine sahip olması ise bilindiği gibi mümkün değildir.Bu durum bayındırlık hizmeti içinde aynı şekilde geçerlidir.Bir evin inşaatında aranılan mimar, inşaat mühendisi veya elektrik mühendisi gibi mesleksi bir yetki ve görev öngörülürken inşaat mühendisi olmadan bir binanın inşaatının olmaması da mümkün değildir.Mimar veya elektrik mühendisine bu yönde ek bir yetki ve görevde söz konusu değildir.Ayrıca bu meslekler açıdan bir cüret ve talepte söz konusu değildir.Hukuksal yaptırımında içeren kamusal bir uygulama da öngörülmüştür.Ayrıca bir inşaat mühendisi tarafından düzenlenen proje aynı SİR için de benzer bir temel özelliği ve işlevide içermektedir. Ancak sağlık, eğitim gibi kamu hizmetine yönelik sunulan bu temel hizmetler için mümkün olmayan bu durumlar ise başta ASPB olmak üzerinden sosyal hizmet merkezleri dahil diğer uygulamalar üzerinden böylece mümkün kılındığı açık bir şekilde görülmektedir..

89)Bilindiği gibi ister hekim,psikolog veya veteriner,sosyolog,gıda mühendisi gibi toplumsal ve kamusal açıdan bir hizmetin sunulması için meslek gibi bir tanımın ayrıca öne çıkarılması tarihsel bir süreci de yansıtmaktadır.Bir toprak feodal sistemden sanayiye de dönüşmesi ile birlikte kentleşmeye de dönüşmesi söz konusu olurken bir beceriye dayalı el sanat çalışanlar düzenli bir çalışma hayatına dönüşmüştür.Bu süreci yansıtan bir çalışmanın önsözü bu gelişmeyi de aydınlatmaktadır (EK : 30) Bu sürece bağlı olarak büyücülükten, şifacılığa ve hekime kadar bir mesleğin günümüze kadar dönüşen ve gelişen bu durum bilindiği gibi söz konudur.Bilindiği gibi aynı zamanda bilim ve bilim bağlamında yapılan bilimsel araştırma bir hipotezle (faraziye/varsayım) başlar. Gözlem ve deneylerle teori (kuram) haline gelir. Her hal için ispatlandığında ise artık “bilimsel kanun” gibi herkes tarafından da kabul edilir.Çünkü diğer bilimlerle de bir ayrışma ve benzerleşme de söz konusu olamaz.Bu yönde bir ikna için bile zaman harcanmaz. Bazı uygulamalar için teoriler/kurumlar ise tartışmaya açıktır. Aynı konuda birden fazla kuramlarda olabilir. Bu yüzden bazı saçmalıkları bile rahatlıkla konuşmak mümkündür. Fakat bu saçmalık için ise yanlıştır yerine nezaket olarak bu görüşler sadece bu bir teori/kuram denilerek geçiştirilebilir.Ciddiye bile almamak gerekliidr.. .Bu bilim ile teori ilişkisi bağlamında sosyal hizmetlerin bilim olarak kabul edilmesi bağlamında bu bilim yerine sosyoloji gibi uygulamalı bir bilimle asla benzeşilemeyeceği gibi psikolog veya PDR gibi bilimsel çalışma

benzerleşemez.Bu benzerleşme ancak bir “absürd” dur. Aile veya hayırseverlik gibi somut olmayan; ancak bazı öğretilere dayalı kuramlar üzerinden yapılan eylem ve söylemler ise gözlemlerden üzerinden bir uygulama ve değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Bu ilişki bilimsel niteliğe ise asla dönüşülemez.

90)Neden sorusu ile bir varsayım için başlanılan bir bilimsel süreçte kuram üzerinden uygulamaya dönüşmesi ve bir öğreti yerine bilime dayalı bir eğitim sonucu profesyoneleşmeye dayalı bir meslekleşme de söz konusu olmuştur..Bu bağlamda örneğin din görevlilerin aynı zamanda bir öğretinin sağlanması için de görev alması yerine pedagoji dahil bir bilime dayalı öğretmene de dönüşmüştür. Bir toplulukta dayanışma ve hayırseverliğin zekat memuru gibi bir görev tarafından yerine getirilmesinin de böyle bir tarihsel süreçte bilim ile birlikte dönüşmesi sonucu sosyal hizmete ve bu bağlamda sosyal çalışmacılara dönüşmesi de böylece mümkün olmuştur.Kuram yerine gelişen bu süreç bağlamında 1900 lerden itibaren yurttaş/medeni hukuk bağlamında inanca dayalı dinsel topluluklar tarafından yerine getirilen hayırseverliğin kamusal bir sosyal hizmete vede sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanı gibi bir mesleğe dönüşmesi de uluslararası bir boyuta taşınmıştır.Mesleksi açıdan IFSW (International Federation of Social Workers-Sosyal Hizmet Uzmanları/Sosyal Çalışmacıları Uluslararası Federasyonu) ve IASSW (International Association of Schools of Social Work-Sosyal Hizmet Okulları Uluslararası Birliği) gibi Birleşmiş Milletler kapsamında yer ver verilen uluslararası kurumsal yapı ile de SİR gibi araç bu hizmetin belirlenmesine dönüşürken 1924 den beri söz konu olan bu talep aynı zamanda Türkiye de ki sosyal hizmetlerin niteliğini, profesyonelleşme vede hukuksal açıdan güvence düzeyini de ortaya koymaktadır.Bireylerin özgürleşmesi dahil sosyal adalet gibi adil bir uygulamaya yönelik böyle bir süreç bu açılardan ele alındığında hem sosyal hizmet hemde meslek açıdan hala 1924 ler de ki bir düzeye bile ulaşılmadığını da göstermektedir.Afganistan ile yansıtılan bilgi bile bu düzeye ulaşmak istenmediğini de yansıtmaktadır. Özellikle yurtdışında ki kişiler ile yurt içinde yaşayan kişiler için sosyal hizmetler açısından benzer bir niteliğinin görüldüğü gibi aranmadığı vede bu bağlamda sosyal çalışmacılar dışında temel sosyal hizmetlere yönelik yöntem ve uygulamaların diğer meslekler tarafından rahatlıkla yerine getirilmesi bir zekat memuru gibi bir görevin yerine getirilmesi halen sağlamaktadır.

91)Böylece 2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu gibi temel bir uygulamaya yönelik yasal düzenleme ile mesleksi bir teknik özellik ve nitelik aranılmadan öngörülen sosyal hizmetlerin bilim ve profesyonelleşme açısından hala bir asırdan beri o düzeye ulaşılmadığını da somut olarak göstermektedir.Bilindiği gibi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 6.4.2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemek için öngörülmüştür. 2 inci maddesi ile de görevleri belirlenmiştir.Bunların arasında ise sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek için görevlendirilmiştir. Sosyal ve kültürel dokudaki aşınmalara karşı aile yapısının ve değerlerinin korunarak gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmekte temel bir görev olarak kabul edilmiştir. Bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.; Çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, çocuklara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak öngörülmüştür.

92)Bu arada Sosyal Politika kavramı ele alındığında hukuksal yapı dahil oluşan farklılığın da ele alınması gerekmektedir.Bilindiği gibi Anglo Sakson (Commen Law) ile Roma Hukuku üzerinden iki farklı hukuksal sistem ve uygulama söz konusudur.Sosyal Politika bu açıdan tercih edilen sisteme göre belirlenmektedir.Buna bağlı olarak “sosyal politika” ,Anglo Sakson sistemine bağlı olarak İngiltere ve ABD gibi ülkelerde daha fazla öne çıkarılmaktadır.Bu kavram aynı zamanda eski Doğu Blok ülkeler içinde ele alınmıştır.Sağlık, eğitim, hukuk ve sosyal hizmetler gibi uygulamalar genel bir çerçevede içinde birlikte ele alınmıştır.Ayrıca ;Birleşik Krallığın (İngiltere dahil) resmi devletinin Anglikan

Kilisesi özelliğini de yansıması ile sosyal politika, sosyo-ekonomik açıdan ayrı bir şekilde ek olarak ele alınmıştır. Böyle bir tarihsel süreçte inanca dayalı hayırseverlik ve/veya yardımseverlik sosyal hizmetlere de özellikle sosyal politika böyle bir bütünlük içinde de yer alması da mümkün olmuştur. Aranılan sosyal hizmet ise sosyal dayanışma dahil öncelikle “iyilik” ve “yardım” içindir. Türkiye’nin de dahil olduğu Roma Hukuku üzerinden ise sosyal politika bilindiği gibi Kıta Avrupası üzerinden yürütülmektedir. İyilik ve yardım ise tarihsel süreçte bağlı olarak “yurttaşlık” üzerinden ve emek üzerinden sosyal hizmetler tarafından kamusal bir yükümlülüğü de öngörmektedir. Dayanışma dahil özel alan ile kamusal alan arasında oluşan yaklaşım ile kamusal bir kurumsal yapı öne çıkarılmıştır. “Merhamet” ile “vicdan” arasındaki fark bağlamında hukuksal açıdan da güvence altına alınması da ayrıca hedeflenmiştir. Özellikle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı vade buna bağlı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları uygulamayı da belirlerken bu yönde bir taahüt ve güvenceye dayalı bir ilişkide öne çıkarılmıştır. Özellikle toplumsal koruma bağlamında Birleşik Krallığın Avrupa Birliğine girmesi ile de hayırseverlik/yardımseverlik üzerinden yürütülen sosyal hizmetler dahil sosyal politika kavramı kısmen olsa da dönüşmeye de başlamıştır. AİHM kararları ile Anglo Sakson hukukunun Kıta Avrupasına yaklaşılmasına da neden olması sosyal politika kavramını farklılaştırmıştır. ABD de ise 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz ve Obama’nın başkanlığında sağlık sigortasının kısmen olsa kabul edilmesi bir sosyal devletleşmeye dönüşmek olarak ele alınması ile bu yönde bir sert tepkiye neden olmaktadır. Sert tepki de içeren bu durum ; Kıta Avrupasındaki sosyal devlet niteliğinin öneminin ve farklılığında somut bir örneğidir.

93) Özellikle de yapısal ve kurumsal açıdan söz konusu olan böyle bir dönüşümde Türkiye nin sahip olduğu hukuksal ve kurumsal özelliğinin gözetilmediği vade sosyal politika gibi tanımı yapılmamış böyle bir uygulamanın bir bakanlık ile yansıtılmış olunması aslında anglo sakson sistemin de ötesinde de bir ayrışmayı ve kargaşayı da ortaya koymaktadır. Özellikle de vakıflar üzerinden yürütülen sosyal yardımlar ile sosyal hizmet ile ilgili uygulamalar sonucu oluşan bu iki sistem arasındaki ayrışma da ayrı bir göstergedir. Yer alanın hukuk sistemine rağmen Sosyal Devlet niteliğinden uzaklaşmanın hedeflendiği de görülmektedir. Ayrıca bilindiği gibi sosyal politika gibi uygulayıcı/ıcracı bir bakanlık Bulgaristan dışında Kıta Avrupasın da da rastlanılmamaktadır. Buda eski bir geleneğin devamı olmasına rağmen Kıta Avrupasında ki sisteme göre de bir uygulanma yürütülmektedir. Bu açıdan ASPB bu özgünlüğünü ve kargaşasını daha da artırmaktadır. Bu yöndeki diğer bir gösterge ise “Aile ve sosyal politikalar uzmanlığı” şeklindeki idari bir uzmanlık içindir. Sosyal hizmet ve sosyal yardım gibi somut bir uygulamaya yönelik bir uzmanlık yerine karşılığı olmayan somut olamayan bir uygulama için ek bir uzmanlık alanının oluşturulması/uydurulması bu kargaşayı en azından daha da arttırmak da içindir. Bu bağlamda ; sosyal politika gibi tanımı yapılmamış böyle bir kurumsal bir yapı ve uygulamada ise sosyal hizmetler halen 2828 sayılı kanun ile yapılan tanım ile öngörülürken diğer taraftan “sosyal hizmetler” ile ilgili temel bir uygulama Bakanlıkça da görev kılınmıştır. Bakanlık tarafın yönetmelik ile de Merkez teşkilatı: Bakanlık merkezinde yer alan birimleri merkez teşkilatları olarak tanımlanırken , merkez teşkilatı kadrolarında çalışanlar da merkez teşkilatı personeli olarak da tanımlanmıştır. Merkezi yönetim kapsamın da yer alan Bakanlık kadrolarında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan Devlet memurlarının kurum içi atama ve yer değiştirmeleri ile geçici süreli görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esasları kapsayan bu yönetmeliğe göre ise il müdürlükleri ile bunlara bağlı kuruluşları olarak taşra teşkilatı olarak adlandırılmaktadır. Bakanlığa bağlı taşra teşkilatı kadrolarında İl müdürlükleri ile bunlara bağlı kuruluşları ise İl müdürlükleri ile bunlara bağlı kuruluşları olarak da tanımlanmıştır. İl müdürlüğü ve il müdür yardımcılığı kadroları ise bu yönetmelik hükümlerine ise tabi değildir.

94) Yardımcı personeli de içeren düzenlemeler dahil Bakanlık tarafınca Sosyal Hizmet Merkezleri için yapılan bu düzenleme ile de sosyal hizmete yönelik öngörülen uygulama ve buna yönelik yapılmış olan bu tercih ve niteliğin teknik açıdan düzeyi de yansıtılmıştır. Bu bağlamda kamu hizmeti açısından belli bir niteliğin gözetilmemesi vade temel bir sosyal hizmet uygulaması için sosyal çalışmacılar dışında yardımcı olarak diğer meslekler tarafından da sunulan hizmet bağlamında kendi görev ve yetkileri dışında ek bir görev ve yetki de benimsenmiştir. Özellikle de belli bir sosyal hizmet yöntemlerinin belirlenmesi ve SİR ile de öngörülmesi gereken müdahaleler yerine hayırseverlik/yardımseverlik üzerinden vergi verenlerce sağlanan kamusal gelirin parasal bir dağıtım şeklinde yerine getirilmesi sosyal hizmet gibi teknik uygulamayı da engellemektedir. Yasal çerçeveler

ile belirlenen ve ihtiyaç duyulan kişilere sunulan bu hizmetlerin yanı sıra çocuklar,gençler, kadınlar, engelliler bağlamında ihtiyaç duyulan kişilere yönelik başta ÇKK da dahil inceleme ve müdahaleye de yönelik böyle bir süreç kendine özgü bir şekilde de öne çıkarılmıştır.. Liyakat gibi bir özelliklikle de aranılmadan keyfiliğe dayalı sosyal hizmet yöntemlerinin belirlenmesi için ise gerekli olan SİR gibi temel bir uygulamanın sosyal çalışmacılar dışında sosyolog,psikolog ,PDR ,öğretmen gibi diğer meslek elamanlarınca düzenlenmesi de görüldüğü gibi böylece sağlanmıştır.Afganistan ötesi bir uygulama 2005 yılından beri de benimsenmiştir..

95)Diğer yandan;müdür ve yardımcısı gibi yönetimin yanı sıra oluşturulan komisyon ile böyle bir merkezin sosyal çalışmacılar dışında bir psikologun,öğretmenin sosyologun ,aile ve tüketici eğitim almış kişilerin müdür tarafından yerine getirilmesi ile sunulan hizmetin ve niteliğin sosyal hizmet açısından ayrıca gözetilmesi de engellenmektedir.Teknik ve mesleksi bir sorumluluk yerine parasal bir dağıtım üzerinde idari bir yönetim öne çıkarılmıştır.”Zekat memur”luğu ve baş zekat memurluğu gibi hiyerarşik bir yapı da benimsenmiştir.Böylece, bir sosyolog/çocuk gelişimci sorumlu müdür olarak atanmasının yanı sıra yardımcısı için PDR ve öğretmen tarafından teknik ve yönetim için meslek elemanlarınca sosyal hizmete yönelik bir hizmetin sunulması da böylece mümkün kılınmıştır.Bir meslek elemanı olarak sosyal çalışmacının yer alın(a)madığı böyle bir süreç vede teknik,mesleksi ve idari sorumluluğun yanı sıra sosyal çalışmacı olmadan da bir komisyonun oluşturulması sonucu yararlanan hak sahibi kişiler ve özel sosyal hizmet kuruluşlarına da yönelik yaptırımlarda dahil oluşan idari bir işlem ile de sunulması/verilmesi gereken bir hizmet artık başka bir hizmettir. “Sosyal hizmetler” başlığı ise hiç şekilde değildir.Ayrıca toplum da yanıtılmaktadır. Bu özellikle öngörülen bu idari yapı da ise hem SİR da yer verilen içerik ve nitelik hemde teknik ve idari yönetimin onayı üzerinden verilen sorumluluğun gözetilmesi de bu şekilde engellenmektedir.Ayrıca SİR bu hizmetin somut da bir göstergesidir.Bu arada öngörülen hizmet için yapılan başvuran ile ilgili aranan bilgilerin sosyal anket gibi herkes tarafından düzenlenebileceği bir bilgilenmenin SİR özelliği şeklinde kazandırıldığı ise diğer başka bir gerçektir. Aslında “hizmet kusuru” ve/veya “yetki gaspı” gibi de öne çıkabilen böyle bir durum psikolog veya öğretmen gibi kişilerin kendi mesleklerinin uygulanmalarını da engellerken ek bir kamusal savurganlık da öne çıkmaktadır.Haksız yararlanma gibi hukuksal sorunlara neden olunmaktadır. Böyle bir adsürd durumun sağlık için mümkün olduğu düşünüldüğün de ve somut bir örnekten yola çıkıldığında sağlıkla ilgili sunulan hizmetin durumunun nasıl olacağı ayrıca düşünülmei de gerekmektedir.Bir veterinerin başhekim olarak atanmasının yanı sıra tıp doktorları dışında idari bir yönetim modelini ve bu yöndeki yetkinliğin benzer bir şekilde düzenlenip benimsendiği gibi bir durum da mümkün olabilmektedir. Kanun veya yönetmelik söz konusu olsa bile Anayasa ve sözleşmelerin hukuk açısından gözetilmemesinin yanı sıra kamusal açıdan söz konusu olan mesleksi bir sorumluluğun gözetilmemesi sonucu bir veterinerin kendi bilgi ve mesleğinin alanını dışına çıkararak parasal ve kariyer gibi ek bir yararlanmanında söz konusu olduğu gibi böyle bir benzer durum da ortaya çıkabilmektedir..

96)ASPB tarafınca 2015 faaliyet raporuna göre Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapsamında kurulan Sosyal Hizmet Merkezleri sayılarının 175 e ulaşıldığı da görülmektedir (sf.165).Büyükşehir illerde de bazı merkezlerin kurulduğu görülmektedir.Bu merkezler başlık adı ile ve Kıta Avrupasında uygulamalar karşılaştığında doğru bir modeldir.Örnekleride vardır.Türkiye dışında vergi dahil merkez bir yönetim/sistem yerine federal ve yerel yönetim sistemi nedeni ile de sosyal hizmet uygulamaları öncelikle yerel bir kamusal hizmet şeklinde yapılandırılmaktadır.”Subsiadiarite” dayalı mahalle ve/veya belli bir nüfusa dayalı bir modelde öne çıkmaktadır.İşsizlik sigortası veya bakım hizmeti gibi prime dayalı uygulamaların dışında sosyal yardım ve kamusal müdahale yetkisi dahil çocuk ile yetişkinler için idari bir vesayet kurumu gibi bir uygulamaların da yer aldığı bu kurumsal yapı sosyal çalışmacılar ve SİR üzerinden yürütülmektedir.Bir asırdan beri var olan bu yapıya bağlı olarak danışma merkezleri gibi alan çalışmaları bir birleriyle uyumlu bir hizmeti de öngörülmektedir.Dolayısı ile merkezi yönetim modeli açısından yürütülen sosyal hizmet merkezleri gibi bir uygulama da kendine özgü bir niteliktedir. Bu yönde ki yönetmelikle öngörülmüş olan bu “absürd” uygulama sonucu da ortaya çıkan sorunlar ise bilindiği gibi en azından 22/24 Ağustos 2014 tarihli sunum ile de somut bir şekil de ortaya çıkmıştır. En azından Uluslararası Sosyal Hizmetler Birimi tarafından yurtdışındaki kişiler için böyle bir uygulanmanın engellenmesi için bilindiği gibi bu öneriler de açıklanmıştır (Paragraf 6-9-10).Yurtdışından yapılan talep bağlamında da Türkiye de olduğu gibi SİR larının diğer meslek

elamanları tarafından değil sadece sosyal çalışmacılar tarafında düzenlenmesinin gerektiği de açıkça belirtilmiştir.Yurt içinde olanlar için aranan bir sosyal hizmetin Afganistan dahil diğer uygulamalar için de söz konusu olmaması gereken bir uygulama ise hala benimsenmektedir.Bir itiraz bile şimdiye kadar dile getirilmemektedir. Aslında üst yönetim dahil Bakanlık tarafından oluşturulan bu “absürd” gibi bir durumun üst yönetim açısından da ayrıca gözetilmediği de açıkça görülmektedir..Bilindiği gibi 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6.ncı maddesinin birinci fıkrasına istinaden müsteşarlığa bağlı olarak Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.Ayrıca Bakanlığın görevleri arasında bilindiği gibi “Sosyal hizmetler ve yardımlar alanındaki uluslararası gelişmeleri ve faaliyetleri izlemek, bunlara katkı vermek ve yürütülecek çalışmalarda yararlanmak üzere değerlendirmek, bu alanda taraf olduğumuz uluslararası sözleşme ve anlaşmaların ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak.”(md.2/1-j) yer alınırken “Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak. (md.2/1-k)da ayrı bir görevi de öngörülmüştür.

97)Bu görev aynı zamanda Anayasa'nın 90 ıncı maddesi bağlamında uluslararası sözleşmeleri uygulamak için bir taahüt etmeyi ve bir yükümlülüğü bir görev olarak öngörülmüştür. Bu kararname de Bakanın görevlerinin yanı sıra Müsteşar ise Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olarak da kabul edilmiştir (md.5).Bakanlık hizmetlerini, Bakan adına ve onun emir ve yönlendirmesi doğrultusunda, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikalarına, stratejik planına uygun olarak düzenleyeceği ve yürüteceği de öngörülmüştür.. Bu amaçla, Bakanlık birimlerine gereken emirleri verir, bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar denilirken bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumlu olarak da kabul edilmiştir.Hukuka uygunluk dahil bu yönde bir gözetim görevini de yerine getirmesi gerekmektedir.Bakanlığın birimleri arasında ise ayrıca “Hukuk Müşavirliği” olarak bir birime de yer verilmiştir(md.15).Hukuk Müşavirliğinin görevleri arasında ise Bakanlığın taraf olduğu adli ve idari davalarda, tahkim yargılamasında ve icra işlemlerinde Bakanlığı temsil etmek, dava ve icra işlemlerini takip etmek, anlaşmazlıkları önleyici hukukî tedbirleri zamanında almak bir görev öngörülmüştür.Bu bağlamda Bakanlık hizmetleriyle ilgili olarak diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarını, Bakanlık birimleri tarafından düzenlenecek her türlü sözleşme ve şartname taslaklarını, Bakanlık ile üçüncü kişiler arasında çıkan her türlü uyuşmazlığa ilişkin işleri ve Bakanlık birimlerinde sorulacak diğer işleri inceleyip hukukî mütalaasını bildirmek gibi bir görev ve yükümlük hükmedilmiştir.

98)Bakanlık birimlerinde hazırlanıp Bakanlıkça yürütülen yönetmeliklerin hazırlanması dahil bu yönde bir görevin yerine getirilmesi gerekmektedir.Bu aynı zamanda Anayasanın 90 ıncı maddesinde öngörülen uluslararası sözleşmeler bağlamında özellikle ve öncelikle ÇHS;AİHS;ASS, gibi sözleşmelerin de gözetilmesi gerekmektedir. Sadece kanunları ve yönetmelikleri gözetmek yerine öncelikle bu uygunluğunun gözetilmesi bir HUKUK Devletinin gereği iken sosyal hizmetler gibi kamusal bir görevin Bakanlık tarafından yürütülmesi SOSYAL Devlet için bu gerekliliği daha da artırmaktadır.Ayrıca; Hukuk Müşavirliği gibi görüşlerinin de hukuka uygun olması gerekirken örneğin ÇHS ve ÇKK nun 4 üncü maddesi bağlamında bir aykırılık olduğu takdirde ÇKK nun 44 üncü maddesi kapsamında ek bir sorumluluk ve görevde öngörülmektedir.Gene bu bağlamda her türlü dava ve takip işleri ile diğer görevler, Bakanlığın Hukuk Müşavirleri ile Avukatları aracılığıyla yerine getirileceği de öngörülmüştür. Gerekli hâllerde dava ve takip işleri Hazine Avukatları aracılığıyla veya ihtiyaç duyulması hâlinde Bakanlıkça belirlenecek usûl ve esaslar çerçevesinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinde öngörülen doğrudan temin usûlü ile avukatlar veya avukatlık ortaklıkları ile yapılacak avukatlık sözleşmeleri yoluyla yürütülür şeklince bir görev öngörülmüştür.

99)Diğer yandan Bakanlıkça birimlerin arasında yer alan Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında Bakanlığın aile ve topluma yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek gibi bir görevin(md.7/1-a) öngörülmesi bağlamında sosyal hizmetin kamusal bir görev için “sosyal hizmet merkezleri”de öngörülmüştür.Hem düzenlenmenin sırasında hemde öngörülen uygulama Bakanlık açısından birimleri ile ilgili teknik bir sorumluluğu da öne çıkarken yönetmelikler üzerinde yapılan düzenlemeler Müsteşarlık dahil gene bağlı olan AB ve Dış İşler Daire Başkanlığı ile özellikle Hukuk Müşavirliği ayrı bir sorumluluğun aranılmasını da gerektirmektedir. Görüldüğü gibi Sosyal Hizmetler Merkezleri için yayınlanmış olan yönetmelik için ilgili birimler üzerinden de görüş alınması ile bu

merkezler ise 9.Şubat.2013 tarihin de de yayınlanmıştır.SİR ve meslek üzerinden bir değişiklik içinde bir görüş alınmıştır. AB ve Dış İşler Daire Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği dahil diğer birimlerin görüşleri doğal olarak müsteşar gibi bir üst yönetimi açısından da ele alınmıştır. Bu gözetim ile de aslında böyle bir absürdüğe neden olunması da sağlanmıştır.SİR gibi temel bir aracın özellik ve niteliğinin aranılması gereken bu süreçte Hukuk Müşavirliği ile AB ve Dış İlişkiler Başkanlığınca böyle bir uygulama da sosyal çalışmacılar dışında diğer meslek elemanları tarafından temel bir araç olan SİR için bir özellik ve niteliğin bilinmesine rağmen aranılmadığı ve bu yönde bir uyarının bile yapılmadığı da aynı zamanda anlaşılmaktadır.Ayrıca; bu yönetmelik bağlamında yurtdışında sorunların yaşanması ile de yaşanan bu sorunun giderilmesi için Afyonkarahisar da Bakanlık tarafından yapılan 22/24 Ağustos 2014 tarihli bu toplantıya katılan 81 İl Müdürlüğüne ayrıca bildirilmesi aslında Türkiye açıdan yaşanan bu sorunu ve ayrımcılığı da somut bir şekil de yansıtmaktadır.Ama buna rağmen TC vatandaşları için Afganistanın da ötesinde ki bu “adsürd” durum aynen devam ettirilmiştir.Bir hak arama veya tepkiye de rastlanılmamıştır.

Sosyal Hizmet Uzmanı/Sosyal Çalışmacı Mesleğinin Uluslararası Boyutu

100)Vergi verenlerce toplanan vergiler ile 2016 yılı için 24 Milyar TL gibi önemi bir bütçeyi yönetmeye de yönelik ASPB da ; AB ve Dış İlişkiler Başkanlığınca talep edilen SİR larının Uluslararası Sosyal Hizmetler Birimi üzerinden “Sosyal Hizmetler Merkezleri” de dahil görev almakta olan sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenmesi ve bu yönde bir görev ve yetkinin söz konusu olması “sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzman”lığı mesleğinin uluslararası boyutunu da ayrıca gerektirmektedir.1963 yılından beri Uluslararası Sosyal Hizmetler Okulları Birliği ve Avrupa Sosyal Hizmetler Okulları Birliğinde bir parçası olarak 1965 den beri Sosyal Hizmetler konusunda uygulamalı bir eğitim bilindiği gibi Türkiye de söz konusudur. Aynı zamanda bu eğitim sonucu sosyal hizmet mütehasısı/uzmanı'nın bir meslek olarak kabul edilmesi ile de mesleksi açıdan bir örgütlenme de de söz konusu olmuştur.Bu tarihsel süreçte bir meslek örgütü olarak yer olan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği aynı zamanda IFSW (International Federation of Social Workers-Sosyal Hizmet Uzmanları Uluslararası Federasyonu) nun bir üyesidir.Bu üyelik IFSW-Europa -Avrupa Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu-da içermektedir.

101)Afrikadan Asya ya Amerikadan Avrupa'ya kadar sosyal hizmet uzmanları/sosyal çalışmacılar 116 ülke de kurulan meslek örgütleri tarafınca bir üst yapılanmayı da oluşturulmuştur.Böyle bir yapı da 2014 yılında IFSW (International Federation of Social Workers-Sosyal Hizmet Uzmanları Uluslararası Federasyonu) ve IASSW (International Association of Schools of Social Work-Sosyal Hizmet Okulları Uluslararası Birliği) tarafından bir sosyal hizmet mesleği yeniden tanımlanmıştır.Yayınlanmış olan bu tanım ise “**sosyal değişme ve kalkınmayı, sosyal içermeyi, insanların güçlenmesi ve özgürleşmesini hedefleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik bir disiplin olarak tanımlamakta, sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygının sosyal hizmet için temel olduğu, sosyal hizmet mesleğinin; eklektik bilgi temeli (sosyal bilimler, insani bilimler, sosyal hizmet bilgisi ve yerel bilgi) aracılığıyla insanların yaşam mücadelesine işaret etmek ve refahı yükseltmek için insanları ve yapıları bir araya getirdiği vurgulanmaktadır (IFSW-IASSW, 2014).**”(EK :31) şeklindedir.Gene bu tanıma bağlı olarak sosyal hizmetlerin bir bilim olarak kabul edilmesi Türkiye de akademik bir eğitimin söz konu olunması ile de üniversitelerin “sosyal hizmet” bölümünde en az dört yıllık lisans eğitimi almış ve sosyal hizmet mesleğinin alanları içerisindeki bilgili ve yetkin kişiler bir meslek olarak da tanımlanmıştır.(Ek:32) Türkiye’de 1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisi ile başlayan sosyal hizmet eğitimindeki bu süreçte sosyal hizmet eğitimi 2000’li yıllara kadar bilindiği gibi yaygınlaşmamıştır.,2000’li yıllar ile birlikte sosyal hizmet eğitimi veren bölüm sayısı artmaya başlamış, 2016 yılı itibariyle de 42 üniversitede sosyal hizmet bölümü de açılmıştır.1961 ile 2015 yılında ise 6.150 kişi sosyal hizmet uzmanı ve sosyal çalışmacılar mezun olmuştur.2012 de lisans eğitimi kişilerin kontenjanları ise (3.717) kişi olup 2016 yılında mezun sayıları nın 9.867 kişi olacağıda öngörülmektedir. 2013 de ise (4.376) kişi eğitim görürken 2017 yılında mezun sayısı (14.243) e ;2016 da (6 .100) kişi eğitim görürken 2020 yılında (31.571) mezun kişi sayısına ulaşılacağıda öngörülmektedir. 2013 (Alptekin, Topuz ve Zengin, 2013) Dolayısı ile sosyal çalışmacı açısından ek bir kamusal bir görev için ek bir talebe bile gerek yoktur.

102)Ayrıca; Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğince yayınlanmış olan sosyal hizmet uzmanının görevleri ise görüleceği gibi şu şekilde yansıtılmaktadır. “Müracaatçıların gereksinimlerini belirlemek, insan ve sosyal bilimler alanındaki kuramlardan yararlanarak birey, grup, çift/aile, topluluk ve toplumun sorunlarını çözmek, müracaatçı ve müracaatçı sistemi ile ilgili bilgi toplayarak sosyal inceleme ve değerlendirme raporları hazırlamak, profesyonel yardım ilişkisi kurmak ve sürdürmek, sosyal hizmet alanına dair araştırma yapmak ve mesleki literatürü yorumlama becerisi kazanmak, çatışan gruplar arasında aracılık ve müzakere yapmak, müracaatçı sistemini kaynak ve destek sistemleri ile bir araya getirme konusunda becerili ve yetkin olmaktır. Sosyal hizmet uzmanları farklı disiplinlerden yararlanır, müracaatçıların deneyimlerini de kullanır ve uygulamayı değerlendirir. Sosyal hizmet uzmanları uygulamalarını sosyal hizmetin ilkeleri, değerleri ve etik kuralları çerçevesinde yürütür. İnsan hakları, sosyal adalet, eşitlik, bireysellik, gizlilik, insan onuru ve insana hizmet etme ilkelerini göz önünde bulundurur ve her türlü ayrımcılık ve ön yargılar ile mücadele eder.” Böylece insanlığın da onurunun öncelikle de korunması için uluslararası mesleksi bir uyumda gayet açık bir şekilde söz konusudur.

103)Bu aynı zamanda kamusal açıdan ASPB ile 2016 yılında 24 Milyar TL lik bir bütçe sunulan hizmetin ve niteliğinin hukuksal ve mesleksi açıdan değerlendirilmesini de ayrıca gerektirmektedir.Likayat gibi aranılması gereken bu özelliklerle birlikte; **sosyal değişme ve kalkınmayı, sosyal içermeyi, insanların güçlenmesi ve özgürleşmesini hedefleyen bir uygulamanın öne çıkarılması gerekmektedir.. Temelli bir meslek ve akademik bir disiplin bağlamında ise ,sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygının ortak bir değer olması bağlamında sosyal hizmet için temel olduğu sosyal hizmet mesleğinin de; eklektik bilgi temeli (sosyal bilimler, insani bilimler, sosyal hizmet bilgisi ve yerel bilgi) aracılığıyla insanların yaşam mücadelesine işaret etmesi vede refahı yükseltmek için bir sorumluluk ve yükümlülükte öne çıkarılmıştır.** Sosyal hizmetler ile ilgili olarak sosyal bilimler,insani bilimler vede sosyal hizmet bilgisi bağlamında uygulamalı temel bir bilime yönelik kamusal açıdan böyle bir uygulama dolayısı ile mutlaka öne çıkarılmalıdır. Diğer bilimler ve bu yöndeki meslekler ile oluşan bir işbirliğine de ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu yönde duyulan ihtiyaç bir görev ve yetkinin devri gibi ek bir duruma ise mümkün de değildir.Aksine sosyal hizmetlerin sunulması bağlamında öngörülen bir yöntem ile söz konusu olan bir müdahalenin yönetilmesi için gereken bir süreç için bu yönde ek bir gereklilik de ortaya çıkabilecektir. Aranılan niteliğe ek bir katkı da verilmektedir.Fakat bir öğretmenin,psikoloğun bir sosyal hizmet sürecinin yönetmesi ve bu yönde bir yetki ve görevde yer alması ile ortaya çıkan bir durum söz konusu olduğunda ise oluşan bu durum “absürd” lüğün ötesine taşınmaktadır.Buna ek olarak böyle bir bütçe ile de “Sosyal Hizmet Merkezi” gibi sunulan bu hizmetin bir öğretmen , psikolog veya sosyolog tarafından özellikle bir müdür ünvanı ile sorumlu ve yetkili kılınması idari açıdan ayrı keyfiliği öncelikle oluşturulmaktadır.Yoğun bir şekilde gündeme gelen cinsel istismar ve/veya kadına şiddet gibi çocuk dahil bir insanın geleceğini belirlemeye de yönelik yansıtılan bu durum ile benzer bir idari kurumsal yapılar açıdan ayrı bir bir çelişki ve hak ihlaline de neden olmaktadır.Örneğin sağlık hizmetinin sunulduğu bir hastane de yetkili ve sorumlu birimin hekim tarafından yürütülmesi yerine bir veteriner veya bir psikoloğun,sosyal çalışmacı tarafından mümkün olması gibi karşılığı olmayan bir keyfilik sağlanmaktadır.Sorunu çözmek yerine sorunun bir parçası olunmaktadır.

104)Bireylerin insan hakları , sosyal adalet vede özgürlük dahil temel haklara yönelik belli bir standartlarda ulaşılmanın uluslararası mesleksi açıdan da temel bir boyut görüldüğü gibi de öne çıkmaktadır. Aynı zamanda kamusal bir hizmet olarak sunulması/verilmesi gereken sosyal hizmetlerin laik ve sosyal hukuk Devlet niteliğine de uygun bir şekilde yansıtmak zorundadır..Bu nedenden dolayı sosyal hizmetin hem uluslararası sözleşmeler hem uluslararası bilim vede mesleksi açıdan ele alınması ile birlikte SOSYAL ve HUKUK DEVLET bağlamında T.C.Anayasa da yer alan hükümlerin Bakanlık tarafından öngörülen yönetmelik olmak üzere ÇKK nun (3/1-e) maddesi ile de hukuksal bir güvencenin insan hakları açısından da gözetilmediği görülmektedir.Sosyal ve Hukuk Devleti açısından özellikle gözetilmeyen bu durum iç hukukun bir parçası olan Avrupa Sosyal Şartında yer alan 14 üncü madde de ki sosyal hizmetin bir hak olarak öngörülmesini de özellikle ele almayı gerektirmiştir.

Avrupa Sosyal Şartı ve Sosyal Hizmet Hakkı

105)T.C.Anayasanın 90 ıncı maddesi bağlamında iç hukukun bir parçası olan ve bu bağlamda yasal düzenlemelerin gözetilmesi gereken “Avrupa Sosyal Şartı” aynı zamanda “Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi” diye de adlandırılmaktadır.Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesininin tamamlayan bu CET 35 sayılı Sözleşme 18 Ekim 1961'de Torino'da imzalanmıştır. 26 Şubat 1965 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşmeyi 18 Ekim 1961 tarihinde imzalamış ve de 16 Haziran 1989 tarihinde onaylamıştır. 3581 sayılı Onay Kanunu 4 Temmuz 1989 gün ve 20215 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.2004 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile de bir kanun olarak iç hukukun bir parçası haline gelmiştir.TC.Devleti ASŞ ne de taraftır.Gene Türkiye tarafından 2 Nisan 1996 tarihli Gözden Geçirilmiş Şart, 6 Ekim 2004 tarihinde bazı maddelere çekince konularak kabul edilmiştir. 27 Haziran 2007 tarihinde Türkiye Gözden Geçirilmiş Şart'ı onaylamış ve 1 Ağustos 2007 tarihi itibariyle Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı da yürürlüğe girmiştir. Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nda, Avrupa Sosyal Şartı'nda (ve ek protokollerle) teminat altına alınan haklara 8 yeni hak eklenmiş, ancak Avrupa Sosyal Şartı'nın geleneksel yapısı da aynen korunmuştur. Sosyal Şart(lar) birer bildirge değil uluslararası sözleşme niteliği taşıyan ve onaylayan ülkeler açısından bağlayıcı belgelerdir. Sosyal Şartlar, üye ülkelere belirli maddelere çekince koyma imkânı tanımaktadır. Kuşkusuz isteyen ülkeler Sosyal Şart'ın tümünü onaylayabiliyorlar. Fransa böyle yapmıştır. (Not: Avrupa Konseyi ve AB üyesi ülkelerin nerdeyse tümü temel sendikal haklara çekince koymamıştır. Av. Sos.Şartının sendikalaşma hakkıyla ilgili 5. maddesi Avrupa Konseyi üyesi 34 ülke tarafından onaylanmıştır.. Bu 34 ülkenin 24'ü aynı zamanda AB üyesidir. AB üyesi ülkelere sadece Yunanistan 5. maddeye çekince koymuştur.. Toplu pazarlık ve grev hakkıyla ilgili 6. madde Avrupa Konseyi üyesi 33 ülke tarafından onaylanmıştır.. Yine bu ülkelerin 24'ü AB üyesidir. AB üyelerinden sadece Yunanistan 6. maddenin tümüne çekince koymuştur. Bir de Avrupa Konseyi üyesi Andora ve Türkiye! 25 AB üyesi ülkeden üçü (Avusturya, Lüksemburg ve Polonya) ise sadece 6. maddenin dördüncü paragrafına çekince koymuş durumdadır. Avrupa Sosyal Şartı'nın sendikal hak ve özgürlüklerle ilgili 5 ve 6. maddelerini onaylayan ve AB üyesi olmayan ancak Avrupa Konseyi üyesi olan diğer ülkeler ise şunlardır: Arnavutluk, Andora, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Moldova, Norveç, Romanya, Hırvatistan ve İzlanda'dır.)

106)2004 yılından beri iç hukukunda bir parçası olan Uluslararası sözleşme niteliğindeki “Avrupa Sosyal Şartı” (Gözden Geçirilmiş) sözleşmesinin 1. Bölümü şu şekildedir.

“Âkit Taraflar, ulusal ve uluslararası nitelikteki tüm uygun yollarla aşağıdaki hak ve ilkelerin etkili bir biçimde gerçekleştirilebileceği koşullara ulaşmayı politikalarının amacı sayarlar:

- 1- Herkes, özgürce edinebildiği bir işle yaşamını sağlama fırsatına sahiptir.
- 2- Tüm çalışanların adil çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.
- 3- Tüm çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.
- 4- Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamak için yeterli adil bir ücret alma hakkı vardır.
- 5- Tüm çalışanlar ve işverenler, ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlar düzeyinde örgütlenme özgürlüğüne sahiptir.
- 6- Tüm çalışanlar ve işverenler, toplu pazarlık hakkına sahiptir.
- 7 - Çocuklar ve gençler, uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel korunma hakkına sahiptir.
- 8- Çalışan kadınlar, anne olmaları durumunda, özel korunma hakkına sahiptir.
- 9- Herkesin, kişisel ilgi ve yeteneklerine göre bir mesleği seçmesine yardımcı olacak uygun mesleki yönlendirme imkânına sahip olma hakkı vardır.
- 10- Herkesin, mesleki eğitim için uygun imkânlara sahip olma hakkı vardır.
- 11- Herkes, ulaşılabilir en yüksek sağlık düzeyinden yararlanmasını mümkün kılacak her türlü önlemlerden yararlanma hakkına sahiptir.
- 12- Tüm çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.
- 13- Yeterli kaynaklardan yoksun olan herkes, sosyal ve tıbbi yardım alma hakkına sahiptir.
- 14- Herkes sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.
- 15- Özürlüler toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve toplumsal yaşama katılma hakkına sahiptir.

- 16- Toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.
- 17- Çocuklar ve gençler uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.
- 18- Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşları, inandırıcı sosyal ve ekonomik nedenlere dayanan kısıtlamalar saklı kalmak kaydıyla, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde, o ülke vatandaşlarıyla eşit koşullar altında kazanç getirici herhangi bir işte çalışma hakkına sahiptir.
- 19- Bir Âkit Taraf vatandaşı olan göçmen işçiler ve bunların aileleri herhangi bir başka Âkit Taraf ülkesinde korunma ve yardım alma hakkına sahiptir.
- 20- Tüm çalışanlar, istihdam ve meslek konularında cinsiyete dayalı ayırım yapılmaksızın fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkına sahiptir.
- 21- Çalışanlar, işletmede bilgilendirilme ve danışılma hakkına sahiptir.
- 22- Çalışanlar işletmedeki çalışma koşullarının ve çalışma ortamının düzenlenmesine ve iyileştirilmesine katılma hakkına sahiptir.
- 23- Her yaşlı insan sosyal korunma hakkına sahiptir.
- 24- Tüm çalışanlar, iş akdinin sona erdiği durumlarda korunma hakkına sahiptir.
- 25- Tüm çalışanlar, işverenlerinin aciz haline düşmesi durumunda alacak taleplerinin korunması hakkına sahiptir.
- 26- Tüm çalışanlar, onurlu çalışma hakkına sahiptir.
- 27- Ailevi sorumlulukları olan ve çalışan ya da çalışmak isteyen herkes, herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan ve ailevi sorumluluklarıyla çalışması arasında, olabildiğince, uyuşmazlık olmadan bunu gerçekleştirme hakkına sahiptir.
- 28- İşletmelerde çalışanların temsilcileri kendilerine zarar veren eylemlere karşı korunma hakkına sahiptir ve görevlerini yerine getirmek için uygun imkanlarla desteklenmelidirler.
- 29- Tüm çalışanlar toplu işten çıkarma sürecinde bilgilendirilme ve danışılma hakkına sahiptir.
- 30- Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir.
- 31- Herkes konut edinme hakkına sahiptir.”

Prof.Dr. Tekin Akıllıoğlu ve “Gözden Geçirilmiş AVRUPA SOSYAL ŞARTI ve TÜRKİYE”

107) Geçenlerde İmaj Yayınevi tarafından Bilkent Üni.Hukuk Fak.Öğr.Üyesi Prof.Dr.Tekin Akıllıoğlu'nun “Gözden Geçirilmiş AVRUPA SOSYAL ŞARTI ve TÜRKİYE” kitabı Aralık 2015 de yayınlanmıştır.Uzun süre Avrupa Konseyinde “Avrupa Sosyal Haklar Komitesi” üyesi ve başkan yardımcısı olarak görev yapmıştır. <http://www.imajyayinevi.com/Web/Icerik.aspx?IcerikID=1234>) Yapılan bu çalışmanın “sunuş” bölümünde son sözleşmenin diğer sözleşmesi ile bütünleşmesi ile de sosyal hakların bir göstergesi olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenden dolayı Sosyal ve Hukuk Devletinin de bir göstergesi olduğu da anlaşılmaktadır.Uluslararası sosyal hukuk kavramının ise sosyal hukuk bağlamında yapılan uluslararası düzenlemeler ve denetimi de içeren bir durum da yansıtılmıştır.Sosyal hukuk;iç hukuk bağlamında çalışmalara ilişkin kurallar ve uygulamayı içeren (bireysel ve toplu) çalışma hukuk yanında toplumun kamu görevlileri dahil her kesimi ilgilendiren sosyal hakları ve güvenceleri de içermek şeklinde vurgulanmıştır. Ayrıca bu sözleşme ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşme AİHS) ile taraf devletlerin yükümlülükleri ve bu yöndeki görevlerin benzerliği de belirtilmektedir.Bu açıdan ASS bağlamında topluluk açısından Avrupa Konseyinde öngörülen bir denetim ve gözetimin yanı sıra özellikle bireysel hak açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel bir başvurunun da kabul edildiği yönünde bir bilgi de bu çalışma da yer almaktadır.Belarus,Kazakistan ve Vatikan dışında Türkiye dahil Avrupanın diğer ülkeleri Avrupa Konseyinin üyesidir.Resmi dili İngilizce ve Fransızdır.Avrupa İnsan Mahkemeleri de Avrupa Konseyine bağlı olup İnsan Hakları başlığı altında ayrıca “Avrupa Sosyal Haklar Komitesi” nde yetkili olması bağlamında önemli bazı kararlar da bu çalışma da ayrıca yansıtılmıştır.

108) Bu çalışma da söz konusu olan haklar ve önemler maddeler açısından ayrı ayrı da ele alınmıştır.Bu çalışmanın 72 inci sayfasında ise “Sosyal Hizmetlerden Yararlanma Hakkı” ile ilgili 14 üncü madde de ele alınmış ve değerlendirilmiştir (Ek:34).Orjinal İngilizce metnin yanı sıra Türkçe ye çevrilerek yayınlanmış olan bu metin birlikte ele alınmıştır.Bu iki metinden Türkçesi aynen şu şekildedir

“Madde 14 Sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı.

Aktif Taraflar Sosyal Refah Hizmetlerinden Yaralanma Hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla:

- 1. Sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlamayı;*
- 2. Bireylerin ve gönüllü ya da diğer örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesine katılmalarını özendirme; taahhüt eder.”*

İngilizce metin ise şu şekildedir.

“Article 14 the right to benefit from social welfare services.

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake:

- 1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;*
- 2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services”*

“Açıklama” da (paragraf 70) ise **“Resmi çeviride İngilizcede geçen “sosyal refah hizmetleri” deyimi, aslında mevzuatımıza Fransızcadan geçen “sosyal hizmet” karşılığıdır. 14. madde iki düşünceden oluşmaktadır: -sosyal hizmetlerden yaralanma hakkını etkili kılacak biçimde sosyal hizmetlerin örgütlenmesini,- bireyler ve örgütlerin bu hizmetlerin kurulmasına ve işleyişine katılması.”** şeklinde çeviri ile ilgili ayrı ve önemli bir tespit yapılmıştır.Görüleceği gibi orjinal İngilizce metinde ki “Article 14 the right to benefit from social welfare services.” in “Sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı” şeklindeki Türkçe çeviri ile gene Avrupa Konseyi açısından resmi dil olarak kabul edilen orjinal Fransızca metin de ki “Droit au bénéfice des services sociaux” (EK :35) metin birlikte karşılaştırıldığında bu Türkçe çevirinin örtüşmediği görülmektedir.

109)Bu 14 üncü maddenin başlığında oluşan bu yanlışlığın ise “Sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı “ şeklinde Türkçe ye çevrilmesi bu açıdan gerekmektedir. Böyle bir çeviri yanlışlığı ile “David” in Türkçe ye “Davut” ,”Ali’ veya Ayten” gibi yapılan bu çeviri de engellenmelidir.Gerçeğe aykırı hukuksal bir belgenin YOK hükmün de ele alınmasını da gerektirmektedir.Böyle bir adlandırmanın yanı sıra kavramsal ve uygulama açıdan görüldüğü gibi bir ayrışma da söz konusu olmuştur. “Sosyal refah” gibi subjektif bir kavram ve uygulama yerine kişilerin/bireylerin eşit ve adil bir şekilde toplumda konumlanmasına yönelik “sosyal hizmet” gibi somut bir uygulamanın bir görev ve yükümlülük olarak gözetilmesi,hukuksal açıdan da güvence altına alınması vede bu uygulamanın boyutu da rahatlıkla değiştirilmektedir.Yanıltma ile de ayrımcılığa ve keyfiliklere de neden olmaktadır.Adlandırma ve kavramsal açıdan oluşan bu durum bir bilim olarak kabul edilen “sosyal hizmetin” hem akademik hemde uygulama bağlamında uluslararası boyutu için de ayrıca geçerlidir.Örneğin bu İngilizce ve Fransızca metnin Almanca ya çevrilmesin de de “sosyal refah” değil "sosyal hizmetler" den bahsedilmektedir.(14. Jedermann hat das Recht, soziale Dienste in Anspruch zu nehmen.) Bu bağlamda bir İngilizin , bir Almanın veya bir Fransız için sosyal hizmetler bir hak olarak öngörülmektedir. Güvence altına alınırken vede bu yönde sosyal hizmet yöntemlerinin uygulanması bir taahhüt olarak ele alınırken; Türkçe için yapılan bu çevri yanlışlığı ile de Türkiye de “sosyal refah” diye soyut bir kavram ile “sosyal hizmetler” şeklinde somut bir kavramın bir hak araması engellenmektedir. Bu yönde oluşan bir ayrımcılık ile de bir hak sahibi olan T.C. yurttaşlarına yönelik oluşan bu mağduriyetler hem teknik hemde hukuksal açıdan da görmezden gelinmiştir.Devam da edilmektedir.Gerçeğe aykırı ve/ veya yanıltma ile oluşan bu durum aynı zamanda görüleceği gibi akademik ve teknik açıdan da görmezden gelinerek bu “AYIP” a ortak olunmakta vede katkı da verilmektedir.--Geçenlerde Osmanlı tarihinde öne çıkan bir bilim insanı Prof.Halil İnancık vefat etti.Bu kayıp üzerine Prof.Dr.İlber Ortaylı'nın da anılarına yer verdiği bir makalede;” Osmanlı tarihi için birinci ve doğru kaynak belgedir.Belgeyi ancak belge düzeltir ve belgeyi doğru okumalıdır.Bir

seminerde “Bu ibare katip hatası olabilir mi ? dedim, Halil Hoca “Hatayı katipte değil kendi dikkatinde ara” dedi” http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/ilber-ortayli_614/halil-hocamiz-in-ardindan_40176573 şeklinde ki bu anı aynı zamanda belge ve bilgi için yapılan çevirinin önemi de yansıtmıştır. Özellikle akademik açıdan tarih dahil hukuk ve diğer bilim alanının da yer alan bilgi ve belgelerin doğru bir şekilde Türkçeye çevrilmesi için de geçerli bir gösterge de olmuştur. Bu bağlamda .Prof.Dr. Tekin Akıllıoğlu tarafından Avrupa Sosyal Şartı gibi önemli bir bilgi/belgenin başkaları yerine kendi kaynağından doğru bir şekilde Türkçeye çevirmiş olması vede bu yöndeki yanlışlığı öne çıkarılması bu açıdan ayrı önemdedir. Sosyal Hizmet gibi bir temel hakka ulaşılmasının veya engellenilmesinde somut bir kanıtıdır. Bu sadece akademik bir dürüstlük ile de ilgili değildir. Bir kalite ile birlikte utanılıp utanılmamakla da ilgilidir.”Ayıp” ile de ilgilidir.. Bu durum ÇHS si ile de ilgili olup “çocuk” ve “genç” açısından yapılan Türkçe ye çeviriler de uygulamayı rahatlıkla belirlemektedir. Yanlış çeviriler ile de Hak ihlalları dahil kavram kargaşalarının görmezden gelinmesine önemli katkılarda verilmektedir. Senelerden beri var olan Almanya da ki “gençlik mahkeme”lerini örneğin hiç çekinmeden çocuk mahkemeleri şeklinde Türkçeye çevrilmesi ile de böyle bir uygulamanın bilimsel açıdan bele karşılaştırılması ve değerlendirilmesi de böylece engellenmektedir. Ki bu “ayıp” durum yoğun bir şekilde de görülmektedir. (<http://www.hukukmarket.com/images/contentspdf/143756.pdf;sf> 53: JGG Jugendgerichtsgesetz Çocuk Mahkemesi Kanunu)--

110) Ayrıca Türkçe metinde şimdiye kadar “sosyal refah” ile ilgili bir tanım da bilindiği gibi yoktur. Buna rağmen bu şekilde bahsedilerek iki boyut görüleceği gibi öne çıkarılmıştır. Çeviri yanlışlığının somut bir şekilde yansıtıldığı bu çalışma da ise bu iki boyut şu şekilde ele alınmıştır. “Sosyal hizmetlerin örgütlenmesi(m.14 fıkra 1)” ile ilgili bu düzenleme ile ilgili olarak ise (paragraf 71) ; görüleceği gibi “sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlama” taahüt edilmiştir. Dolayısı ile yararlanmak için taahhüt edilen sosyal refah ile ilgili bir durumda söz konusu olmayıp aslında social work/sosyal çalışma/sosyal hizmet yöntemleri ile de öngörülen bu taahhütün yerine getirilmesi başlıkla da uyumludur. Kavramsal ve uygulama açısından oluşturulan bu somut yanlışlığın bu açıdan da giderilmesini de gerektirmektedir.

111) Bu yönde taahhüt bağlamında değerlendirilen bu çalışma aynen şu şekilde devam etmektedir.

“ * Birinci fıkranın önemli kavramı” sosyal çalışma” resmi çeviride adlanarak “sosyal hizmet yöntemleri” denilmiştir. Sosyal çalışma, kapsam içine giren birey ve toplulukların durumlarının dikkate alınarak, uygun sosyal hizmet prgramına alınmaları ve sosyal çevre ile uyumları sağlanıncaya kadar bu çalışmanın devam etmesi demektir.

* Başka anlatımla sosyal çalışma, birey ve toplulukların refah düzeylerini muhafaza edecek ve/veya arttıracak faaliyetlerdir. Sosyal hizmetler, karşılaştıkları sosyal güçlükleri aşamayan birey ve korumasız topluluklara (vulnerable groups) yönelik, sosyal hizmet uzmanlarının çalışmaları ile gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

* Uzmanlar bilgilendirme, görüş erme, destekte bulunma, topluma kazandırma gibi işlevler yerine getirir. Sosyal hizmetler çok çeşitli faaliyetlerden oluşmaktadır. Kimi durumlarda evde yardım hizmetleri söz konusudur: ev idaresi, sağlık bakımı, sosyal destek, yaşlılara yardım, sığınma evleri gibi acil durum hizmetleri birkaç örnektir.

* Çocuklarla ilgili olarak; çocuk bakımı, çocuk koruma, çocuk bakım evi, çocuk istismarını önleme, aile sorunlarında danışmanlık ve arabuluculuk, aile içi şiddetin önlenmesi başlıca konulardır. Bu alan 14. madde ile genel olarak düzenlendiği gibi çocuklarla ilgili olarak m.7&10 m.17; aile ile ilgili olarak m.16; yaşlılarla ilgili olarak m.23 ve aile sorumlulukları konusunda 27. madde özel hüküm niteliğindedir. “ Dolayısı ile “sosyal hizmetler” ile “sosyal hizmet/sosyal çalışma”nın ilişkisi, yapılması vede uygulanmasının yanı sıra özellikle uluslararası sosyal hukuk boyutu açısından ne şekilde ele alınmayı da gerektirmektedir. Bu taahhüt ile oluşan bu uyum aynı zamanda 2828 sayılı “Sosyal Hizmetler Kanunu” ve Tanımlar ile ilgili (3/a) maddesinin de uyumlu olup bu tanım halen yürürlüktedir. ("Sosyal Hizmetler"; kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını

ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü,")

112)Prof.Dr. Tekin Akıllıoğlu tarafından yapılan bu çalışma da“Sosyal hizmetlerin etkili kılınması” alt başlıklı kısımda ayrıca değerlendirilmiştir (sf.74 ;Paragraf 72).Tespit ve değerlendirmeler ise şu şekildedir.:

“Komite'nin Şart ile öngörülen haklara ilişkin yaklaşımı 14. madde içinde yinelenmiştir. Buna göre sosyal hizmetler kağıt üzerinde kalmamalı uygulamada etkili işleyişe kavuşturulmalıdır. Digest 2008'de sıralanan koşullar aşağıdaki gibidir;

- *Herkes hiçbir koşul aranmaksızın, (ücretsiz), sosyal sorunlarını aşmada bilgilendirilme ve danışma hakkı tanınmalıdır. Diğer sosyal hizmetlerden yararlanma, talep edenlerin gücünü aşmamak kaydıyla bazı koşullara bağlı tutulabilir.*
- *Sorunları ile başedemeyen herkes sosyal hizmetlere erişebilmelidir.*
- *Hizmetten yaralanmak isteyenler, istemedikleri kararlara karşı bağımsız bir kuruluş önünde (veya yargı önünde) itiraz/dava hakkına sahip olmalıdır.*
- *Sosyal hizmetler ülke düzeyinde dengeli bir dağılım içinde örgütlenmelidir.*
- *Sosyal hizmetlerden yararlananların kişisel verileri korunmalı ve özel hayata saygı gösterilmelidir.*
- *Sosyal hizmet çalışanları nitelikli ve yeter sayıda olmalıdır. Kararlar yaralanıcıya en yakın kişi tarafından alınmalıdır. Kamu ve/veya özel kesimde örgütlenen sosyal hizmetlerin uygun çalışıp çalışmadığı denetlenmelidir.”*

113)Avrupa Konseyinin bir organı olan Komitenin özellikle ayrımcılık dahil sosyal hizmetler hakkının engellenmemesi için gerekli koşullar da görüleceği gibi açıklanmaktadır.Bu bağlamda sorunları ile başedemeyen “herkes” denilerek ayrımcılık gözetilmeden kamusal bir hizmetin bir parçası olarak sosyal hizmetlere erişmesi için uygulamaların bir görev olarak yerine getirilmesi öne çıkarılmıştır.Gene kamusal açıdan hizmetten yaralanmak isteyenler ile istemedikleri kararlara karşı bağımsız bir kuruluş önünde (veya yargı önünde) itiraz/dava hakkına sahip olmalıdır derken idari açıdan hukuksal sürecin gözetilmesinde gerektirmektedir.İdari yapıda SİR gibi bir raporlama dahil yapılan işlemlerin bilgilendirilmesi ve buna yönelik oluşturulan komisyona dayalı işlemlerin hukuksal süreçte de ayrıca gözetilmesi vede bu yönde bir niteliğin aranılmasını da gerektirmektedir.Sosyal hizmetlerin ülke düzeyinde dengeli bir dağılım içinde örgütlenmesi gerekirken yararlananların kişisel verileri korunmalı ve özel hayata saygı da gösterilmelidir. Bu yönde sosyal hizmet çalışanları nitelikli ve yeter sayıda olmalıdır derkende sosyal hizmet yöntemleri konusunda eğitim almış kişilerce yürütülen bir görev ve yetki öne çıkmaktadır.Sosyal Hizmetlere yönelik yardımcı bağlamında da aranılan bir nitelik aranırken yetki ve görev açısından bir kargaşanın ve bu yönde ek hukuksal sorunların engellenmesi de gerekmektedir.

114)Sosyal Hizmetler konusunda eğitim almış kişiler tarafından da aranılması gereken belli bir niteliğe dayalı “Kararlar”; yararlanıcıya en yakın kişi tarafından alınmalıdır denmektedir. Aynı zamanda kamusal açıdan yararlanma da aranılan SİR gibi temel araç ve kişi için de temel bir nitelik ve özelliğin aranılmasını da gerektirmektedir.Ayrıca kamu ve/veya özel kesimde örgütlenen sosyal hizmetlerin uygun çalışıp çalışmadığı denetlenmelidir şeklindeki açıklaması ile de hayırseverlik veya yardımseverlik üzerinden yürütülen sosyal hizmet çalışmaları dahil bu uygulamaların özel hukuk alanı yerine kamusal hukuk açısından da ayrıca gözetilmesi ve denetlenmesi de gerekmektedir.Uluslararası uyum açısından bu yönde kamusal bir görevde bir yükümlülük olarak öngörülmektedir.

115) Ayrıca (14. mad/.2.fıkra) ile sosyal hizmetlerin yararlanması için bireyler ve örgütlerin bu hizmetlerin kurulmasına ve işleyişine katılması ve özendirilmesi de diğer ikinci bu boyutun da taahüt edildiği bu kapsamda ele alınmıştır (Paragraf.73) 2. fıkranın amacı ise : devletlerin gönüllü kuruluşlara destek sağlamak ödevinin hatırlatılmasıdır. Komite kamu ve/veya özel kesimde örgütlenme şekilleri konusunda herhangi bir koşul önermemiştir. Taraf ülkelerde bazı hizmetler özel kesimle yarışmalı olarak yapılabildiği gibi bazıları tamamen özel kesime bırakılmıştır şeklinde açıklanmıştır.(Ama bu

durum anlaşılırken özellikle taraf DEVLET lerin merkezi ve federel/yerel yönetim modeli ve sistemler gibi temel farklılıklarında gözetilmesini gerektirirken gene buna bağlı olarak “subsidiarite” ilkesi bağlamında sosyal hizmetin yerel yetki ve gönüllülük açısından kurumsal yapılar ile ilişkisinin de ayrıca gözetilmesi gerekmektedir.Türkiye de ise bilindiği gibi merkezi bir yönetim söz konusu olup vergiler, merkezi yönetim üzerinden toplanmaktadır.Buna bağlı olarak ASPB tarafından yürütülen bir hizmette söz konusudur.Bu yönde bir yetki devri olmadan belediyeler tarafından yapılan sosyal yardımların ve sosyal hizmetlerin öncelikle hukuksal açıdan ayrıca ele almayı da gerektirmektedir.)

116)Bu çalışmada ayrıca “Komite’nin sosyal hizmetler değerlendirmesi (2009)” şeklinde bazı değerlendirmeler de yansıtılmıştır. (Paragraf 74).Bu değerlendirilmelerin arasında görüleceği gibi “*Türkiye raporunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu(shçek) eliyle yürütülen hizmetler hakkında bilgi verilmekle birlikte denetim döneminde (2006-2007) uygulamada bütün illere hizmet götürülemediği, örneğin ihtiyaç içindeki ailelere yardımın sadece 31 ilde örgütlenildiği tespit edilmiştir. Komite Türkiye’de henüz genel olarak sosyal hizmet örgütlenmesi olmadığı sonucuna varmıştır.*” şeklinde bir değerlendirme söz konusudur.. Buna ek olarak “*2011’de Aile ve Sosyal Yardım Bakanlığı’nın kurulmasıyla daha önce Başbakanlığa bağlı olan sosyal hizmet kuruluşları, bu arada SHÇEK kapatılarak, bu bakanlığa devredilmiştir.*” Dolayısı ile 2011 den itibaren söz konusu olan ASPB ca yapılan bir değerlendirme ise henüz bulunmamaktadır.Ama bu yönde örneğin “Sosyal Hizmet Merkezleri” gibi merkezlerin yanı sıra Aile Danışma Merkezleri gibi merkezi yönetim bağlamında kurumsal uygulamalar söz konusudur.Ama adil ve sosyal hizmete uyumlu ve hukuksal açıdan güvenceye dayalı bir uygulanma ile bu yönde bir niteliğin aranılmadığı da görülmektedir.Bu arada “*Komite SHÇEK tarafından sağlanan hizmetlerin ücrete tabi olan/olmayanlarının, yer açısından dağılımını, talepleri karşılama oranını, ve çalışanların nitelik ve yeterliklerinin belirtilmesini istemiştir.*” Fakat yapılan bu talebe hangi yanıtın verildiği bilinmemektedir.Ama görüleceği gibi bu yönde bir niteliğin de arandığı görülmektedir.

117)Gene “*Raporda gönül kuruluşların katılımına Türkiye Kızılay Kurumu ile Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakıfları örnek gösterilmiştir. Komite ihtiyaç sahiplerinin bu kuruluşlardan yararlanma koşullarını ve denetim usülleri, talep sahiplerinin olumsuz işlemler karşısında sahip oldukları itiraz ve/veya dava yolları hakkında bilgi istemiştir.*” Fakat ; bu konu içinde yapılmış bu talep için alınmış bir yanıt bilinmemektedir. Kamu kaynaklarınca karşılaşılan Türkiye Kızılay Kurumu ve Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfı gibi özel hukuk kapsamında da yararlanan bu kuramsal yapıların nasıl denetlendiği yönünde talep bu açıdan ayrı bir önemi de arttırmaktadır.Çünkü ASŞ 13 üncü maddesinde öngörülen “Sosyal Yardım ve Tıbbi Yardım Hakkı” gibi temel bir sosyal hak bir yükümlülük olarak kabul edilmiştir.Bu madde ile yararlananların kurumsal açıdan da ayrıca değerlendirmesini ve güvence altına alınmasını da gerektirmektedir.Ancak bilindiği gibi 2016 yılında 24 milyar TL gibi bir önemli bütçeyi yöneten ASPB tarafından Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafınca yürütülen bu uygulamada vergi verenlerce karşılanan kamusal bir kaynağın vakıflar üzerinden yürütülmesi söz konusudur. ASŞ bağlamında hak sahibi olarak yararlananların kamu hukuk bağlamında idari hukuk açısından ele alınmadığı bir uygulama da benimsenmiştir.Bunun yerine ise bilindiği gibi özel hukuk üzerinden yürütülmesi hem hukuksal bir sistem açısından hemde yararlananların güvence altına alınmaması aslında ASŞ ile var olması gereken uyumu da engellemektedir.Ayrımcılık dahil oluşan bu aykırılığın ayrıca değerlendirmeyi de gerektirmektedir.

118) Prof.Dr.Tekin Akıllıoğlu tarafından yapılan ASŞ na yönelik bu çalışmada sosyal hizmetlerinin önemini yansıtan bazı tespitler bazı bölümler de de ayrıca yer almaktadır.Örneğin 79 uncu sayfa da “*Toplumsal dışlanma ve yoksulluğa karşı korunma hakkı- mad.30- ile ilgili değerlendirilmelerinin arasında şu şekilde bir değerlendirmeye de yer verilmiştir. 81.in paragraf şu şekildedir: “..Bir başka açıdan,yoksulluk ve dışlanma temel sosyal haklardan yararlanamamaktır.Komite maddede sayıldığı gibi tüketici olmamakla birlikte istihdam(employment), konut(housing),iş ve meslek öğrenme(training), eğitim(education), manevi gelişme(culture), sosyal ve tıbbi yardım(social and medical assistance) başlıca temel sosyal haklar olarak nitelendirmektedir.Bir başka yaklaşıma göre sosyal dışlanma temel kamu hizmetlerinden yararlanma oranına göre ölçülebilir. Sağlık,eğitim,konut,ulaşım,sosyal hizmetler imkanları zayıf insanların dahi toplum içinde kalabilmek için yararlanması gereken temel kamu hizmetleridir.Taraf Devletler 30 uncu madde bağlamındaki*

yükümlülüklerini yerine getirme şekillerini belirlemede takdir yetkisine sahip olmakla birlikte ,yoksulluk ve dışlanma mağduru kimselerinde katılımı ile temel sosyal hakların önündeki engellerin nasıl kaldırılacağını ve buna ilişkin uygulamayı açıklama ödev altındadır.”Dolayısı ile sosyal hizmetler görüleceği gibi sağlık,eğitim gibi temel bir kamusal bir hizmet olarak kabul edilmesi gerekirken bu hizmetin bir hak olarak görev ve yükümlülüğü de söz konusudur.”Sosyal Refah” bu bağlamda bu görev ve yükümlülüğü sulandırmak için bir araç olmakta olup bu manipilasyon bu keyfilik içinde zemin oluşturmaktadır.Zaten Bakanlığın başlığında “aile” dışında “sosyal politika” gibi icracı olmayan bir kavramın ve uygulamanın öne çıkarılması bu sulandırmayı aslında daha da fazala yansıtmaktadır.

119)Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi diğer sözleşmeleri ile yasama,yürütme,yargıyı birlikte oluşturan T.C. Devletin de tarafı olan ASS ile ilgili bu çalışmada aynı zamanda sözleşmeye dayalı taahüt ve yüklenimlerin hukuki açıdan ele alınması da ayrı bir şekilde ele alınmaktadır.Özellikle Komite de deki kararlar ve değerlendirmeler dipnot halinde ve ayrı ayrı da ele alınmıştır.Sosyal hakların korunması için temel bir kaynak olan bu çalışmada örneğin 170 ci sayfa da ASS ile AİHS in uyumu da ele alınmıştır.Özellikle de ASS 14. madde ile genel olarak çocuklarla ilgili 7 inci 10 uncu ve 17 inci madde ; aile ile ilgili olarak 16 ncı madde ; yaşlılarla ilgili olarak 23 üncü ve aile sorumlulukları konusunda 27. madde özel hüküm niteliğinde olması ile oluşan bu ilişki ayrımcılık bağlamında AİHS nin 14 inci madde si ile de ilişkilendirilmiştir.(MADDE 14 Ayrımcılık yasağı : Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.)Bu bağlamda AİHM ne bireysel açıdan bir başvuru önünün açıldığı da kabul edilmektedir.Bu ilişki ASS de yer alan Sosyal Koruma boyutu açısından AİHS nedeni ile daha da önem kazandırmaktadır..Hem adil bir uygulama hemde bu ayrımcılığın engellenmesi de bir sosyal hakkın korunması açısından ayrı bir görev ve yükümlüğün gözetilmesini de gerektirmektedir.Ayrımcılıkla ilgili AİHS inin 14 üncü maddesi ile ilgili bu boyut aynı zamanda TC. Anayasasının 10 uncu maddesi açıdan da ayrı bir önemdedir. Bir hak olarak öngörülen sosyal hizmetin temel bir sosyal hak açısından hukuksal güvence altına alınmaması ile de bir hak sahibi olan yararlanan için önemli bir ayrımcılığa ayrıca neden olmaktadır.

120)Bu durum özellikle bir hak olarak öngörülen sosyal hizmetlerin bir hayırsever/yardımsever özelliği ile değil ; bilgi ve tekniğe veda bir yöneme dayalı uygulamayı da öne çıkarmaktadır.Yurttaşlığının toplum açıdan konumlanması ile de ilgili tarihsel bir süreç ve gelinen nokta bu düzeyi de yansıtır.Bu aynı zamanda 47 ülkenin üyesi ile oluşan Avrupa Konseyi bağlamında sosyal haklarının bir göstergesi de olup bu yönde bir araç olarak kabul edilen SİR ve bunun için bir nitelik ve özellikte aranılmaktadır.Bu ise kamusal bir hizmet açısından liyakat dahil bir yetki ve görev için de temel bir zorunluktur.Aslında 2016 yılında 24 Milyar TL ulaşılan bir bütçenin teknik bir şekilde yönetilmesi içinde gereki olan bu zorunluluk sadece Türkiye açısından değil Uluslararası bağlamda bilgi ve teknik açıdan bu uyumu da gerektirmekte olup HUKUK DEVLET niteliği içinde hukuksal bir uyumun gözetilmesi de gerekmektedir.Görüldüğü gibi hem uluslararası sözleşmeler bağlamında ASS gibi iç hukukun bir parçası olan ödev ve yükümlükler ile Bakanlıkta yer alan Uluslararası Sosyal Hizmetler Birimi ile ilgili bir görev söz konusu olmasına rağmen Bakanlık tarafından 9.2.2013 ve 1.8.2013 tarihlerinde yayınlanmış olan “Sosyal Hizmet Merkez Yönetmeliği” nin uyumlu olmadığı Prof.Dr.Tekin Akıllıoğlu tarafından yapılan çalışmaların değerlendirilmesi ile de açık bir şekilde görülmektedir.Bu değerlendirme bağlamında yararlanlara yönelik ayrımcılığa ve hak ihlallerine neden olduğu da açık şekilde görülmektedir.

Değerlendirme :

121)Bu çalışma ve değerlendirilmeler birlikte ele alındığında ise bu yönetmeliğin 9 Şubat 2013 tarihli “tanımlar” ile ilgili 4 üncü maddenin (i) fıkrası ile “Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını “şeklinde yapılmış olan tanımlanma ile ; 1.8.2013 tarihli yapılan bu değişiklikte ki (i) fıkrada “Sosyal inceleme : Birey, aile,

grup ve toplulukların sosyal hizmet ve sosyal yardıma ilişkin ihtiyaç ve sorunlarının tespiti ile hangi sosyal hizmet uygulamalarından yararlandırılması gerektiği önerilerini içeren inceleme ve değerlendirme faaliyetini” şeklinde yeniden bir tanımlamada bilindiği söz konusu olmuştur.Bu değişiklik bağlamında ise ayrıca (J) fıkrasında “Meslek elemanı” şeklinde ek bir tanımlama ile de “Sosyal hizmet, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik ile aile ve tüketici bilimleri lisans programlarından mezun olup merkezde çalışanlar” şeklinde bir tanımlama yapılarak görev ve yetkiler bu yönde de öngörülmüştür.Bu düzenlemeler Merkezin hem yönetsel hemde teknik boyutla ilgili olup bu merkezden yararlananların durumunu ve düzeyini de yansıtmaktadır. Dolayısı ile ÇKK nun da öngörülen 35 inci madde de yer verilen “Sosyal inceleme” ile yapılan değişiklik sonucu ÇKK (3/1-e) madde de yer verilen “Sosyal Çalışma Görevlileri” üzerinden yapılan bir tanımlama ve ilişki görüldüğü gibi işlev açısından aynen devam ettirilmiştir.

122)Buna dayalı olarak ÇKK nun da öngörülen bu iki düzenleme ve iç hukukun bir parçası olan ÇHS (md.3/40) vede temel bir araç olan sosyal araştırmaya yönelik Pekin Kurallarının 16 ıncı maddesi ve ASŞ nın 14 üncü maddesine yönelik tespit ve değerlendirmeler bağlamında da; bir hak olarak taahüt edilen sosyal hizmetler hakkına ulaşılması için sosyal hizmet yöntemlerine dayalı aranılan bir görev ve yükümlülüğün T.C.Türkiye Devleti tarafından gözetilmediği gayet açık bir şekilde görülmektedir..Afganistan da 2005 yılında yapılmış olunan düzenleme de bile SİR gibi teknik ve hukuksal açıdan aranılan bu özellik için sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerin dışında kendi alanları dışında eğitim almış kişilerce 2005 yılında Türkiye de ÇKK nun üzerinden yapılan bu görevlendirilme; yararlananların haklarına ulaşılmasını da somut bir şekilde engellemektedir.Aranılması gereken liyakat ise hem kamusal hizmeti yöneten hem de çalışanlar açısından şimdiye kadar gözetilmemiştir.Aksine bir keyfilik öne çıkarılmıştır. Özellikle Avrupa Konseyinde yer alan Komite de aranılan somut değerlendirmeler bağlamında; sosyal çalışmacılar dışında düzenlenmiş bir SİR nuna dayalı alınan bir karar sonucu oluşturulan idari işlem(ler) temel bir hak ihlaline de neden olunmaktadır.Özellikle de sosyal hizmet çalışanlarının nitelikli ve yeter sayıda olması Komite de açıkça belirtilmesine rağmen bunun yerine getirilmemesi ayrı bir hak ihlaline de nedendir.Bu durum bireysel ve kolektif açıdan hukuksal bir soruna da dönüşmektedir. Temel bir kamusal hizmet olan sosyal hizmetin gerekli bir şekilde yerine getirilmemesi ve liyakat aranılmaması bağlamında da önemli bir “hizmet kusuru”nun oluşturulmasına; yararlananlara/hak sahibi yurttaşlara ek bir mağduriyete de neden olmaktadır.Sosyal hizmetlerin Bakanlık tarafınca verilen izin dahil yaptırımı da içeren düzenlemeler ile bakım hizmeti veya danışmanlık hizmeti için özel sosyal hizmet kuruluşlarını vede bir bedel karşılığı sağlanan hizmet ile de ilişkili olan olan bu durum mesleki sorumluluğun gözetilmemesi ile de ayrıca bir yetki gaspı dahil maddi açıdan haksız bir yararlanılmaya da katkı verilmektedir.

123)Ayrıca bilindiği gibi Bakanlık çatısı altında ve uluslararası aynı sözleşmeler bağlamında öngörülen görev ile yurtdışında yaşayan T.C. dahil diğer ülkelerdeki kişiler açısından SIR nun sadece sosyal çalışmacılar tarafından yürütülmesi gözetilirken (ÇKK – 3/1-e) ve (ÇKK/35) inde oluşan bu garabet durumun Türkiye açısından gözetilmemesi önemli bir ayrımcılığı da neden olmaktadır.Pekin Kuralının 16 ıncı madde üzerinden bırakın Almanya veya İngiltere’yi Afganistan da bile bir zorunluluk olarak aranılan sosyal araştırma/inceleme için gerekli olan nitelik ve işlev sonucu Çocuk Hakları gibi temel haklara yönelik kamusal ve/veya kolektif bir saldırı da söz konusudur.Sosyal adalet, eşitlik ve çocuk dahil kişilerin özgürleşmesine yönelik benimsenen bu ayrımcılık 2005 yılından beri ÇÇK nun yürütülmesi ile somut bir şekilde devam edilmektedir.SHÇEK dahil 2011 yılından beri kurulmuş bulunan ASPB dahil müsteşarlığa bağlı AB ve Dış İlişkiler Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliğince de söz konusu olan yönetmelikler ile oluşan bu ayrımcılığın engellenilmesi yerine bu yöndeki görevleri yerine getirmeyerek açık bir destekde verilmiştir.Özellikle çocuk/gençlik adalet (?) sistemi dahil ÇKK nunda öngörülen (4), ile (44) üncü bağlamında hem kişisel hemde kurumsal bir görev ihmal ve istismarlığı gibi bir durum da söz konusu olabilmektedir.Ayrıca Bakanlık birimleri arasında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü üzerinden yer alan kurumsal yapı SHÇEK tarafından uygulamaya dayalı olarak aynen devam etmektedir.Bu genel müdürlük yapısında bir sosyolog tarafında yürütülen Çocuk Hakları Daire Başkanlığı gibi ayrı bir görevde öngörülmüştür.Fakat bu görevin yerine getirilmediği de açık bir şekilde görülmektedir.Bu ayrımcılık ve aykırılıklar dahil ; yönetmelik ile gözetilmeyen bu durum ASŞ nun 14 üncü maddesi

bağlamında hak sahibi açısından yararlananlara yönelik alınan kararlar ve işlemler idari ,mesleksi ve teknik açıdan gözetilmediğini de ortaya çıkarmaktadır.Anayasanın 90 ıncı maddesi ile ASŞ birlikte ele alınması gerekliliği ve ASŞ nın 14 üncü maddesine ek olarak çocuklarla ilgili 7 .10. 17; aile ile ilgili 16; yaşlılarla ilgili olarak 23 ve aile sorumlulukları konusunda 27. maddelerdeki hakların gözetilmediğini de anlaşılmaktadır.AİHS nun 14 üncü maddesi bu aykırılığı daha da somutlandırırken çocuk dahil koruma boyutu ile birlikte ceza ve idari hukuksal boyutunu da içeren yargısal bir uygulama sürecinde aynı zamanda adil bir yargılama için aranılan 6 ıncı maddesi bu açıdan da ek aykırılıklara neden olmaktadır.

124)Sosyal Hizmet Merkezleri ile halen yürürlükte olan uygulamalara yönelik oluşan Hak ihlallerini de içeren bu somut aykırılık aynı zamanda Sosyal ve Hukuk Devlet niteliği ile de ilişkilidir. Anayasanın 90 ıncı maddesi bu aykırılığı da Anayasa Hukukuna da taşınmaktadır.Bu aykırılıklar ile birlikte Anayasanın 2 inci madde de aranılan niteliğinin Bakanlık tarafından gözetilmediğini ortaya çıkarmaktadır.(paragraf 66-69) Hak sahibi özelliği bağlamında çocuk dahil Kişilere bu yönde ayrı bir saldırı da söz konusu olmaktadır.Gene Anayasanın 2 ve 90 maddeleri ile birlikte ele alındığında Anayasanın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi ile ilgili ek bir aykırılığa da neden olmaktadır.Ayrıca T.C. Anayasasının “Temel amaç ve görevleri” ile ilgili 5.Maddesi ile de öngörülen temel yükümlülüğe rağmen Bakanlık bu yönde bir aykırılığında oluşturmuştur.Özellikle de temel hak ve hürriyet ile sosyal hukuk devleti vede sosyal adalet dahil adil bir adalet ilkelerine uyumun bir temel olması ise bu açıdan gözetilmemiştir.Bu durum aynı zamanda Anayasanın 11 inci maddesi açısından ayrı bir yükümlülüğü de getirmektedir. Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunluluğuna rağmen Bakanlık bu yönde de gene açık bir aykırılığı oluşturmaya da devam etmektedir.

125)“Temel hak ve hürriyetlerin niteliği” ile ilgili 12 inci madde ile de temel hak ve hürriyet ile sosyal hukuk devleti vede sosyal adalet dahil adil bir adalet ilkelerine uyum ise yönetmelik için de gözetilmemiştir.Ayrıca idare ve yargısal uygulamalar dahil bu görev bağlamında ;herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip kılınması 17 inci madde de ayrıca vurgulanmasına rağmen bu yükümlülük de yerine getirilmemiştir.. Temel hak ve hürriyetlerin korunması ile ilgili 40 ıncı maddesi ise özellikle Anayasa da yer alan görev ve yükümlülüklerin gözetilmesi ile de ilgilidir. Resmi görevlilerce haksız işlemler sonucu bir zarar söz konulması olduğun da bunun tazmin edilmesi ayrıca güvence altına alınmıştır.Eğitim,meslek ve nitelik bağlamında görev ile sorumlu olana bunun yansıtılması da hükmedilmiştir.Fakat bu hüküm de görmezden gelinerek bu yönetmelik ile somut bir keyfilik sağlanmış ve desteklenmiştir. Aynı zamanda “Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlığında 41 inci madde de öngörülen düzenlemeye rağmen bu yönde bir keyfilik Bakanlıkça benimsenmiş olup sosyal hizmet üzerinden bir uygulamanın benimsenmesi ile bir temel aykırılığa neden olunmaktadır.Özellikle Anayasasının “hizmete giriş” ile ilgili 70 inci madde ile de Bakanlık tarafından liyakat dahil bir sorumluluğun yerine getirilmemesi ve bu yönde Anayasanın 10 uncu maddesinin birlikte ele alınması da önemli bir temel aykırılığa da neden olunmaktadır.

126)Özetle ASPB tarafından (ÇKK-3/1-e) ile ÇKK /35 maddenin birlikte ele alınmasıyla da Sosyal Hizmet Merkezleri tarafından yürütülen uygulamaların T.C. Anayasasının 2,5,10,11,12,17,40,41 , 70 inci maddeleri ile 90 ıncı madde bağlamında öncelikle ÇHS/3-40 ,AİHS/6,14 ve ASŞ/13-14 dahil diğer maddelerde yer alan yükümlükler ve bu taahütler yerine getirilmeyerek yararlananlara yönelik hak ihlallerine neden olduğu somut bir şekilde yansıtılmaktadır.Hukuksal açıdan oluşan bu hak ihlalleri aynı zamanda teknik açıdan ele alındığında vede ASPB da yer alan uluslararası sosyal hizmetler birimi ile ilgili görevler ve Afganistan da da söz konusu olan bu yöndeki somut bilgi ve uygulama içinde ayrı bir göstergedir.

127)Sözleşmeler dahil Anayasa ya aykırılıklar ve bu teknik göstergeler bağlamında da; yönetmeliğin tanımlar ile ilgili 4 üncü maddesinin (i) ve (j) fıkraları ile 8-14 maddeleri arasındaki bu maddeler vede buna bağlantılı olarak (16) cı maddenin yanı sıra 18 inci madde dahil meslek bağlamında ilişkilendirilen (19/1),(20/1),(21/1),(23/1) ve (24/1) üncü maddeler ayrı ayrı bir aykırılığa ve ayırmıcılığa da neden olunmaktadır. Bu bağlamda hem yönetmelikte yer verilen bu maddelerin iptali hemde bu uygulamaya dayanak olan ÇKK nun (3/1-e) maddesinde öngörülen bu düzenlemenin

Anayasa nın 2 ,5, 10,11,12,17,40,41,70 inci maddelerinin nin yanı sıra 90 ıncı madde açısından ayrıca AİHS nin 14 üncü maddesi ile ASŞ nın 14 üncü maddesi açısından iptali için Anayasa Mahkemesi dahil bu yönde hukuksal bir sürecin başlatılmasını da gerektirmektedir.

128)Bir Devletin niteliği bağlamında SOSYAL ve HUKUK DEVLETİN de ASŞ bağlamında ASPB tarafınca “Sosyal Hizmet Merkez” leri üzerinden sosyal hizmetlerin yararlananlar açısından değerlendirmesi SİR ve bu raporlamaya dayanan kararın niteliğinin de ayrıca bir çok açıdan da bir göstergesidir.Hukuk yerine “kanun” un üzerinden yapılan kutsamalar ve güzellemeler aynı zamanda sosyal hak ve hukuk açısından da diğer bir temel göstergedir.Özellikle de merkez başlığı ile “Sosyal Hizmet” gib bir uygulamanın toplum açısından yanıtıldığı /kandırıldığı bir durum ortaya çıkarken sosyolog ,psikolog,öğretmen gibi meslek sahibi kişilerin meslekleri dışında kendilerini yetkin ve görevi benimsemesi de bu toplumu yanıtıkları/kandırdıkları bir bir durumu ve boyutu da ortaya çıkarmaktadır. Wikipedi’de “Devletin toplumda refah ve sosyal koruma sağlamak amacıyla uyguladığı politikalar bütününe **Sosyal politika** denir.” denilerek ASPB Bakanlığında öne çıkarılan “Sosyal Politika” kavramının aslında kalkınma veya ekonomi Bakanlığı gibi icracı/uygulayıcı bir özelliğe sahip olunmadığını da yansıtmaktadır.Gene görüldüğü gibi “Sosyal Politika , genel olarak sağlık, eğitim, konut, sosyal güvenlik, istihdam ve sosyal hizmetler alanlarındaki kamu hizmetlerini kapsamına alır.” şeklinde yapılan açıklama ile de daha çok araştırma ve yönlendirme yönünde bir özellik ve işlevi de öne çıkarmaktadır.Kıta Avrupası ve Anglo sakson arasında oluşan sistem farklılığı da dahil bu kavramsal açıdan bakıldığında; hayırseverliğin tarihsel bir süreçte evrimleşmesi ile sosyal hizmete dönüşmesi bağlamında sosyal hizmet konusunda bir profesyonelleşmeye dönüşmesi de bu düzeyi de böylece yansıtmaktadır.Toplumun yanıtılması ve kandırılması ile de bilim ve tekniği benimsemeyi ve/veya red etmeyi de belirlemektedir.

129)Uluslararası Sosyal Hizmetler Örgütü/ISS ve ASŞ bağlamında yararlananların Türkiye de değerlendirildiğinde ise SİR unun sosyal çalışmacılar dışında düzenlenmesi sosyal hizmetler ile ilgili teknik bir düzeye ulaşılmadığını da somut bir şekilde göstermektedir.Üstelik SİR na yönelik aranan sosyal çalışmacı’ya dayalı mesleksi bir niteliğin aranılmaması Türkiye nin bırakın Avrupa yı Afganistanın düzeyin de olmadığını da göstermektedir.(Ek:17) Bu üzüntücü ve ayıplı gösterge UNICEF açıdan da ayrı bir üzüntü kaynağıdır.UNICEF için SİR nun sosyal çalışmacılar tarafından Afganistan da düzenlenmesinde bir danışmanlık hizmeti verdiği görülürken Türkiye de bu yönde bir danışmanlık hizmetini vermek istemediğini de göstermektedir.Bilindiği gibi UNICEF uzun süreden beri Çocuk Adalet Sistemi açısından Adalet Bakanlığı ve ASPB ile birlikte bir projede yürütmektedir.Bu yönde yoğun bir eğitim çalışmalarını da yürütmüştür. Özellikle ÇKK üzerinden yürütülen bu uygulamada sosyal çalışma görevlisi ve sosyal inceleme raporunun sadece sosyal çalışmacılar tarafından yürütülmesi konusunda bir engellenme yerine aksine bu yanlışlığın devamı yönünde bir danışmanlık hizmetinin verildiği de görülmektedir.Akademik ve teknik bilgi ve destekler ile de hukuka aykırılığı meşrulaştırmak için ek bir çabanın öne çıkarıldığı da görülmektedir..Bu proje kapsamında Kasım 2013 de yayınlanan “Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı-Sosyal Çalışma Görevlileri için Eğitim Kitabı” başlıklı bu çalışma görüleceği gibi Unicef Türkiye de paylaşarak da yansıtılmıştır Bu çalışmaya ek olarak “Hakim ve Cumhuriyet Savcıları için Çocuk Adalet Sistemi El Kitabı / 2014” ;”HUKUKÇULAR İÇİN EĞİTİM KİTABI / Kasım 2013” ;”VAKA TEMELLİ EĞİTİM KİTABI / Kasım 2013” gibi yayınlara da yer verilmiştir.(Ek.17/e).Hem ASPB ve Adalet Bakanlığında yer alan sosyal çalışma görevliler için bir eğitim aracı olan bu çalışmaya yönelik yansıyan bu bilgiler ile 2009 daki Unicef Afganistan tarafından Unicef gibi kurumsal bir ortamda yayınlanmış bu açık bilgiler birlikte değerlendirildiğinde somut bir çelişkiyi de yansıtmaktadır.UNICEF gibi bir çatı altında özellikle CHS/3-40 maddeleri ile BM Pekin Kuralının 16 ıncı maddesi üzerinden ele alınan böyle bir uygulama için oluşan bu çelişki/ayrışma aynı zamanda akademik ve teknik bilgi düzey ve kalite açısından da önemli bir göstergedir.Türkiye ve Afganistan da aynı 2005 yılın çocuk adalet sistemi ile ilgili iki düzenleme ile SİR ve Sosyal Çalışmacılar ile ilgili ortaya çıkan iki bilgi(ler) birlikte değerlendirildiğinde ise aynı kurala yönelik farklı farklı iki uygulama da benimsenmiştir. Özellikle de Afganistan da bile aranan teknik özelliğin akademik ve teknik açıdan ele alınmadığının ise açık bir şekilde görülmesi sık sık “Türkiye nin kendine özgü” mazeretini de aslında geçersiz kılmaktadır.”Sosyal Çalışma Görevlisi” şeklinde ki bir garabet görev için bir niteliğin hiç bir şekil aranılmaması veya tartışmaya bile açmak istenmemesi vede yurtdışı

ziyaretleri kasıtlı/yararcı bir durumda yansıtmaktadır. Bu ayırımın gözetilmesi ve vurdumduymazlık sonucu aykırılıkların meşrulaştırılmak istendiği bir duruma da görüldüğü gibi neden olunmaktadır.Örneğin “Hakim ve Cumhuriyet Savcıları için Çocuk Adalet Sistemi El Kitabı / 2014” başlığında Nisan 2015 yılında yayınlanmış bu çalışmanın 11 inci sayfasında yer alan “(6) Çocuk Koruma Kanunu, “sosyal çalışma görevlisi” kavramı ile farklı alanlarda üniversite eğitimi almış olan kişilerin oluşturduğu yeni bir unvan tesis etmektedir. Sosyal çalışma görevlilerinin her biri farklı uzmanlık alanından gelseler de, adalet sistemi içerisinde sorumlulukları aynıdır.” şeklinde absürd açıklamanın Afganistan düzeyinin ötesine taşındığının somut bir yansımasıdır.Artık teknik değil sadece hukuka ayırılık açısından bir durum da ortaya çıkarken böyle bir kurumsal kimlik altında artık tartışmak vede bilgi düzeyi dışında ancak ”AYIP” dan başka denilecek bir şey de mümkün değildir.Afganistan kadar bile olunmayacak bir meşrulaştırma ile de böyle bir uygunluk ve layık olmanın çocuklar için yeterli kılınıp, kılınmadığı da...Dolayısı ile UNICEF dahil en azından ayıplı/kusurlu gibi bir durum ortaya çıkarken bu yönde verilen teknik danışmanlık hizmetinde tipik bir faydacı yaklaşımını da somut bir şekilde yansıtmaktadır..Aynı zaman da çocukların yarar ve esenliğin gözetilmesi konusunda temel bir aracın işlevsizleştirilmesine de somut bir ortak olunmaktadır.Çocukları koruyoruz diye sık sık yapılan söylemlerin ise içleri bu şekilde boşaltılırken çocukların ihmal ve istismaları kurumsal bir boyuta da taşınmaktadır.

130)Ayrıca ASS nın 14 üncü maddesi bağlamında başta Sosyal Hizmet Merkezleri dahil diğer hizmetler açısından Komite tarafınca da sosyal hizmet çalışanları için aranılan bir nitelik ve yeter sayıda yürütülmesi bu açıdan değerlendirilmesini de gerektirmektedir.Vergilerce karşılaşılan kamu hizmeti ile ilgili bu durum aynı zamanda keyfilik ve verimlilik dahil bir düzeyi de yansıtmaktadır.Bilindiği gibi sosyal hizmetlere yönelik bir görevin kamusal olarak yüklendiği Bakanlığın 2015 yılında yayınladığı faaliyet raporun da bazı ünvanlarda çalışan personel sayılarına da yer verilmektedir (sf.74).Bu ünvanlar arasında 2010 yılında (1.054) sosyal çalışmacı 2015 yılında (2.075) e; (223) Psikolog (1.018) e; (194) çocuk gelişimciden (472) e;(1.090) öğretmenden /1.662) e; (90) sosyologdan (744) sayıya ulaşıldığını göstermektedir.Bu meslek gruplarının toplam 2010 yılında (2.651) iken 2015 yılında (5.971) sayısına ulaşmıştır.Bu ise % 85 genel bir artıştır.Aynı zamanda 2010 yılında sosyal çalışmacıların diğer çalışanlar ile oranı ise (% 40) dır.(% 60) ı ise diğer meslek gruplarca hizmette yer almaktadır. 2015 de ise bu oran (%34) e gerilemiştir.2010 dan 2015 yılına kadar olan bu artışta ise sosyal çalışmacıların artış oranı (% 96) ; psikolog (% 375) ;öğretmen (% 52); sosyolog (% 726) oranında artışlar teknik uygulamanın ve düzeyinde somut bir yansımasıdır.2011 yılında Bakanlık yapılanmasın da görüleceği gibi sosyal hizmet konusunda bir niteliğin gerilediği görülmektedir.Diğer taraftan sosyal çalışma konusunda 2000’li yıllar ile birlikte sosyal hizmet eğitimi veren bölüm sayısı artmaya başlamış, 2016 yılı itibariyle de 42 üniversitede sosyal hizmet bölümü de açılmıştır.1961 ile 2015 yılında ise 6.150 kişi sosyal hizmet uzmanı ve sosyal çalışmacılar mezun olmuştur.2012 de lisans eğitimi kişilerin kontenjanları ise (3.717) kişi olup 2016 yılında mezun sayıları nın 9.867 kişi olacağıda öngörülmektedir. 2013 de ise (4.376) kişi eğitim görürken 2017 yılında mezun sayısı (14.243) e ;2016 da (6 .100) kişi eğitim görürken 2020 yılında (31.571) mezun kişi sayısına ulaşılacağı da öngörülmektedir.- 2013 (Alptekin, Topuz ve Zengin, 2013) - Dolayısı ile sosyal çalışmacı açısından 2010 yılında bile yeterli ölçüde mezun sayısı belli düzeye ulaşıldığı vede 2016 yılı itibari ile yoğun bir artış açık bir şekilde görülmektedir.Bu yönde bir iş bulmamak gibi bir durumda ortaya çıkmaktadır.

131)Ayrıca sosyal hizmetin sağlık veya eğitim gibi kamusal bir hizmet şeklinde yapılması bağlamında Sağlık Bakanlığında “Sağlık Bakanlığı;ve Bağlı Kuruluşları Sağlık Hizmetler ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıf Dışı Personel “ gibi hizmetin niteliğine göre görev,kadro ve istihdam gibi liyakata dayalı somut ayırımın gözetilmediği de görülmektedir.Sosyal Hizmetle ilgili bir eğitime dayalı somut bir personel ve uygulamanın gözetilmemesi ile de uygulamalı bir eğitim almamış sosyologlar açısından (%726) ile alan açısından oluşan farklılığa rağmen (%375) oranın da psikologlar için oluşturulan bu artışı anlamak ise mümkün değildir.Sosyal Çalışmacı konusunda eğitim sonucu mezun sayındaki artışa rağmen sosyolog ve psikolog gibi diğer meslekler tarafınca yürütülen bir uygulama ile ek bir yararcılık ile hem mesleki hemde hizmet açısından önemli bir “AYIP” a da neden olunmaktadır.Bu ayıplı; bir sağlık hizmetinde veterinerlerin doktor tarafından yetki ve görevlendirilmesi ile böyle bir artışın sağlanması gibidir.İnsan sağlığına verilmesi gerek hizmetinin

veterinerleşmesi ile de oluşan böyle bir durum; sosyal hizmet gibi bir hizmetin hukuksal açıdan da “yok” sayıldığını da kanıtlamaktadır. Diğer yandan yararlanların bir “insan/birey/yurttaş” yerine konulmayıp doktorlar yerine veterinerlerce haksız bir şekilde yetki ve görevlendirilmeleri gibi oluşan haksız bir kazanımın kamusal açıdan ek bir zarara da neden olunmaktadır. Toplum açısından mesleki sorumluluğa rağmen öngörülen görev ve yetki ile toplumun yanıltılıp ve kandırılması sonucu oluşan bu haksız kazanımın engellenmesi için ayrıca “sayıştay” ile ilgili bu hukuksal boyutun ele alınmasını gerektirmektedir. Aslında Bakanlık tarafından “15 Bin sosyal danışman” gibi uluslararası karşılığı olmayan görevlerden bahsedilirken aynı zamanda “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’ndaki çocuk gelişimci psikolog kadroları iptal edildi, yerine imam kadrosu açıldı” gibi (EK :36) tasarruflar ile de sosyal hizmeti bir tercih olarak “yok” sayıldığı da anlaşılmaktadır. Ayrıca ; sosyal hizmet konusunda mezun sayındaki artışın bakanlık açısından görmezden gelinmesi ile de oluşan bu durum bir tercihin de ötesinde başka başka etkenlere de neden olmaktadır. Özellikle yapılan açıklama ile 2016 yılında 28 Milyar TL lik bir bütçe ile vergi verenler yerine yürütülen kamusal bir hizmette sosyal hizmet yerine hayırseverlik vede buna bağlı olarak ayrı bir keyfiliğin tercih edildiği bir uygulamanın benimsendiği açıktır. Bilim dışında da kalınan bu durum aynı zamanda sosyal hizmet merkezlerinin yönetime bağlı olan Genel Müdürlüğün üst yönetiminin sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerce yürütülmediği gibi diğer Bakanlık üst yönetiminde aranılan niteliğin siyasal ,yönetimsel ve teknik açıdan gözetilmediğini de yansıtmaktadır.

V BÖLÜM

SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ VE SAVUNUCULUK BOYUTU

SAVUNUCULUK GÖREVİ BAĞLAMINDA HUKUKSAL ÇABALAR

132) Sosyal Hizmetlerin kamusal bir görev olarak kabul edildiği Bakanlığın böyle bir niteliği ve düzeyini “Sosyal Hizmet Merkezleri” gibi temel uygulamaların yanı sıra diğer yönetmelikler üzerinden de yansıtmaktadır (Ek:28).Sosyal Hizmet Merkezleri ile ilgili yapılan bu düzenlemeler sonucu hem toplumun yanıltıldığı ve kandırıldılması ile de oluşan aykırılıklar için henüz bir hukuksal sürece yansıtılmadığı da bilinmektedir..Ancak bir meslek örgütü olarak Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğince bazı yönetmelikler ile ilgili hukuksal süreçler de başlatılmıştır.Derneğin faaliyet raporunda yayınlanmış bazı başvurular ve süreç de yer verilmiştir (Ek:31). Örneğin bazıları şunlardır.

“129)Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi- 14.Dönem Faaliyet Raporu-1-Nisan-31 Aralık 2015.

”**Süreç:**Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüince yayınlanan 30.04.2015 gün ve 23942 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Kres ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyişleri Hakkındaki Yönetmelikte sadece Sosyal Çalışmacının görevi olan Sosyal İnceleme Raporu hazırlanması Sosyal Çalışma Görevlileri tanımındaki meslek gruplarına atfedilmiş ve özel kuruluşlarda görev yapabilecek personel arasında Sosyal Çalışmacılar sayılmamıştır. Derneğimizce; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüince yayınlanan 30.04.2015 gün ve 23942 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Kres ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyişleri Hakkındaki Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasının (ö) bendinde yer alan "...psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, öğretmenlik, sosyoloji, aile ve tüketici bilimleri..." ibaresi ile "Grup sorumlularında aranacak nitelikler" başlıklı 26. maddesinin 1. Fıkrasının (a) bendinde "sosyal çalışmacılar"a yer verilmemesine ilişkin eksik düzenlemenin iptali istemiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na karşı Danıştayda dava açılmıştır.

Süreç:Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 03.03.2015 tarih ve 29284 sayılı resmi gazetede yayınlanan Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin “ Tanımlar “başlıklı 4. Maddesinin (1) fıkrasının Meslek Elemanına ilişki (k)bendinde yer alan “psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyoloji” ibarelerinin yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle 04.05.2015 tarihinde,Danıştay 10. Daire Başkanlığına Esas No:2015/1472 dava açılmıştır.

133)Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi 13.Dönem Yönetim Kurulu-Nisan 2013-Mart 2015 Faaliyet ve Çalışma Raporu

“140-Milli Eğitim Bakanlığı'nın 12/10/2013 tarih ve 28793 sayılı resmi gazetede yayımlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Unvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik" in Unvan Değişikliği Suretiyle Atanacaklarda Aranacak Şartlar başlıklı Madde 7 - "ç) Tekniker, teknik ressam ve sosyal çalışmacı kadroları için; atama yapılacak kadronun gerektirdiği alanlarda iki yıllık yüksek okul mezunu olmak." düzenlemesi ile 2 yıllık bölüm mezunlarına(2 Yıllık Önlisans Açıköğretim Bölümü mezunları dahil) Sosyal Çalışmacı olma yolunun açılması öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemenin düzeltilmesine ilişkin çabaların sonuç vermemesi üzerine Derneğimizce 11.12.2013 tarihi itibarıyla söz konusu maddenin İptali ve yürütmesinin durdurulması talebiyle Danıştay 2.Daire Başkanlığına dava dosyası sunularak yasal süreç başlatılmıştır. Dava sürecinde, talebimiz doğrultusunda Danıştay İkinci Dairesinin 2013/11227 Esas No'lu, 19.09.2014 tarihli kararıyla “..Sosyal Çalışmacı kadroları için; atama yapılacak kadronun gerektirdiği alanlarda 2 yıllık yüksek okul mezunu olmak”, ibaresinin yürütülmesini durdurulmasına

oybirliğiyle karar vermiştir. Yürütmeği durdurma kararı gereğince, MEB tarafından 10.12.2014 tarihli 145- 911 ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne 03.03.2015 tarihli ve 29201 sayılı Yönetmelik değişikliğiyle gerekli düzeltme yapılarak, Sosyal Çalışmacı kadrosuna resmi gazetede yayınlanan, Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ile SHÇEK yıllık bölüm mezunlarının atanmasını öngören madde hükmü iptal edilip, 4 yıllık Sosyal Hizmet döneminde bu yana önce Aynı Nakal Yardım, sonradan Sosyal Ekonomik Destek adıyla anılan ve bölümü mezunlarının atanabileceği hükmü bağlanmıştır. Dava süreci esasen devam etmekle birlikte, sadece Sosyal Hizmet Uzmanları tarafından hazırlanabilen Sosyal İnceleme Raporu ile verilebilen yürütmeği durdurma kararı ve yönetmelik değişikliğini iğeriden idari düzenlemeyle, mesleğimiz adına yardımların, mesleğ elemanı olarak sayılan pekçok mesleğ gruplarıncada sosyal hizmet uzmanlarının uygulanmaların önüne geçilmiştir. ve idare açısından da hizmet kusuruna yol açabilecek düzenlemenin iptali için yasal girişimde bulunmak üzere çalışma başlatılmıştır. Mesleğimize yönelik yeni bir müdahale olan ve hizmet alanların da daha niteliksiz bir hizmet alabilmesine ve idare açısından da hizmet kusuruna yol açabilecek düzenlemenin iptali için yasal girişimde bulunmak üzere çalışma başlatılmıştır.”

134)Mesleğ sorumluluğu bağlamında başlatılmış olan bir çok hukuk süreci görüleceği gibi söz konusudur.Vergi verenler açısından yararlanana yönelik idari bir görev ve yükümlülük bağlamında düzenlenmiş olan bu Yönetmeliklerde oluşan aykırılığın giderilmesi de hedeflenmiştir. Özellikle de SİR ve ÇKK nun (3/1-e) maddesi ile sosyal hizmet konusunda eğitim almamış “sosyal çalışma görevlisi” şeklinde bir görev ve yetki sonucu oluşan bu aykırılığının giderilmesi de beklenmektedir. Vergi verenlerce keyfi bir şekilde uygulanıldığını vede yararlananların yurttaşlık bağlamında güvence altına alınmaması ile de sosyal hizmetler ile ilgili temel bir görev ve yetki için profesyonel bir özellik,kalite ,deneyim ve mesleksel bağımsızlık da gözetilmemektedir.Bu durum aynı zamanda gelişmişlik, kurum ve kurullarla da ilgilidir.Yönetmeliklerde öngörülen görev ve yetkilerin belli bir liyakatla doldurulup doldurulmadığı ile de dolayısı ile ilgilidir. Kamusal bir hizmetin nasıl yönetilmesi ile de ilgilidir.Bu nitelikler dahil teknik ve hukuksal açıdan oluşan ASS dahil diğer aykırılıkların önlenmesi için bu sürecin Danıştay dahil diğer Mahkemeler tarafından da Anayasa Mahkemesine başvurulmasını da bir ihtiyaç olarak göstermektedir.2005 yılından beri şimdiye kadar Danıştay dahil bu yönde Anayasa Mahkemesine her hangi bir başvurunun yapılmaması nedeniyle de bu talebin somut bir şekilde yapılması gerekmektedir.AİHM a kadar devam edilmesi için bu aykırılık ile ilgili eksikliğin de en kısa zaman da giderilmesi ile de toplumsal ve mesleksel savunucuk yerine getirilmediir.

ŞÖNİM ve Anayasa Mahkemesine Götürülmesi

135)Bu gereklilik bağlamında SHU Derneği özellikle ASPB tarafından en son çıkarılan ve 17.03.2016 tarih ve 29656 sayılı resmi gazetede yayımlanmış olan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Yönetmeliği için Danıştay'a süresine uygun bir şekilde 17.Mayıs.2016 tarihinde bir başvuruda bulununmuştur.20.Mayıs 2016 tarihli sosyal medyada yapılmış duyuru ile de açılan dava ile ilgili talep ise şu şekilde açıklanmıştır.”TALEPLER:-Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 17.03.2016 tarih ve 29656 sayılı resmi gazetede yayımlanan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Yönetmeliği'nin m.3, f.1, sosyal inceleme raporu başlıklı bent m'de belirtilen “mesleğ elemanı ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak başlıklı m.19, f.1'de belirtilen “mesleğ elemanı” ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile mesleğ elemanı başlıklı m.34, f.1, bent c'deki “sosyal inceleme raporu” ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile sosyal çalışmacı başlıklı m.35, f.1 “psikologun olmadığı hallerde cinsel şiddet mağdurlarının bilgisine başvurulması esnasında yanında bulunmak” c bendinin tamamının iptaline ilişkin işlemin ileride telafisi güç zararlar doğurabileceğinden YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASI ve işlemin neden(sebep), konu, biçim, amaç, kanuna aykırılık yönünden hukuka aykırı olan düzenlemenin İPTALİNE karar verilmesi,-Yönetmelik ilgili işlemin dayanağının Anayasa'nın 2, 5,10.17,40 ve 70. Maddelerine aykırılık teşkil ettiğinden ANAYASA MAHKEMESİNE GÖTÜRÜLMESİ”

136)Dolayısı ile ASPB tarafınca yürütülen bu ŞÖNİM merkezleri bilindiği gibi 8.3.2012 tarihli 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” için öngörölmüştür. Bu kanun ;şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları bir amaç olarak da düzenlenmiştir (6284/mad.1).Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında uyulması gereken

temel ilkelere arasına ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemelerde esas alınmıştır (6284/md.1/2-a) Gene bu kanunda; "Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlararası Koordinasyon" başlığı altında üçüncü bölümde bir düzenlemede öngörülmüştür. "Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması" da öngörülmüştür (6284/mad.14) Bakanlık tarafından ; gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulmasında kabul edilmiştir.Böylece idari üzerinden bir görev ve uygulamada öngörülmüştür. Şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri ise ayrıca belirtilmiştir (mad.15) Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek (6284/mad.15/1-b) ;gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak mümkün kılınmıştır (mad.15/1-c). Şiddetin sonlandırılmasına yönelik ise bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak gibi sosyal hizmet yöntemleri üzerinden yürütülmesi gereken bir uygulamada söz konusu olmuştur.

137)Ayrıca ;korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri arasında gene sosyal hizmet yöntemlerine dayalı olarak; kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak (6284/md.15/2-a) şeklinde bir süreç ve risk yönetimi de içeren teknik bir görev ve yetkide öngörülmüştür. Gene bu bağlamda ; verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak (6284/md.15/2-b) ile tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek (6284/md.15/2-c) de bu yöndedir.Gene bu kapsamda psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak (6284/mad.15/2-ç) vede hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak (6284/md.15/2-d) şeklinde bir görev öngörülmüştür. Pekin Kurallarında öngörülen 16 ıncı madde de karar öncesi zorunlu olarak öngörülen sosyal araştırma ile ilgili bir raporlama isteğe bırakılmıştır.Ama aranılan nitelik ise Pekin Kural ile 16 ıncı ilke ile de uyumlu olup bu aranılan araştırma için ek bir yetki ve niteliğinin aranılması da gerekmiştir.Gene bu bağlamda; merci tarafından istenilmesi hâlinde, ise tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak (6284/md.15/2-e) gibi sosyal hizmetler içerikli bir görevde öne çıkarılmıştır.

138)Görüleceği gibi kamusal bir hizmetin "idare"nin bir vesayeti altında yargısal bir uygulama üzerinden öngörülmüş olduğu vede kendine özgün böyle bir uygulama bağlamında ; şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulur şeklinde de kabul edilmiştir.Kanunda yer alan düzenlemeler için ise altı ay içinde, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmeliklerle düzenleneceğide kabul edilmiştir(6284/mad.22) Bakanlık tarafından Kadın ve Statüsü Genel Müdürlüğü üzerinden bu kanunun yürütülmesi ile de ; 5 ocak 2013/28519 tarihli "Kadın Konuquevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında önetmelik" ile 18 ocak 2013 /28532 tarihli "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği" de yürürlüğe girmiştir.Bu yönetmelikte ise sadece SÖNİM gibi bu merkez tanımlanmış olup bir işleyiş ve işlemler ile ilgili aranılan bir nitelikte bulunmamaktadır. Bu arada 6284 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinde, "Bu Kanunun 14 üncü maddesinde kurulması öngörülen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde Bakanlık tarafından belirlenecek illerde pilot uygulama yapılmak üzere kurulur. Kuruluşları tamamlanıncaya kadar merkezlerin görevlerinin Bakanlığın hangi birimlerince yürütüleceği Bakanlık tarafından belirlenir" şeklinde bir uygulama da benimsenmiştir.Fakat ;söz konusu olan bu hükme rağmen 8.3.2014 tarihine kadar her hangi bir yönetmelik düzenlenmemiştir. Bu tarihten sonra ise söz

konusu olan bu pilot çalışma 17 Mart 2016 tarihine kadar da devam edilmiş olup ancak iki sene dokuz gün sonra böyle bir geciktirme ile de bu yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

139)Böylece idari açıdan iki sene içinde Bakanlıkça bir yetki kullanırken buna ek olarak bu iki sene dokuz gün içinde kanuna rağmen önleme gibi önemli bir temel uygulamaya yönelik bu merkezin,işleyişi ve yürütülecek işlemlerinin keyfi bir şekilde yürütüldüğü de anlaşılmaktadır. Bilindiği gibi 6284 sayılı Kanun ile önleme ve izlenmesi bağlamında öngörülen bu uygulama ise Bakanlığın 19.4.2012 tarihli ve 2012/13 sayılı genelgesi üzerinden öngörülmüştür.Yargısal bir vesayet bağlamında mülki idareler dahil idari bir uygulamaya yönelik bu süreçte iki sene dokuz gün için ise önemli bir görmezden gelinme de söz konusu olmuştur. Kadın cinayeti şeklinde gündeme gelen yüzlerce kadın cinayetinin yanı sıra çocuk gelinler ve/veya çocuk dahil cinsel istismar gibi söz konusu olan şiddet mağdurlarına yönelik hukuksal bir güvence ve bu yönde bir niteliğin , sorumluluğun aranmadığı keyfi bir durumda ortaya çıkmıştır.Bu vurdumduymazlık durum avukatlık hizmeti içinde geçerlidir. Aslında alt-üst ve amir gibi kamusal bir görevin sözlü ve yazılı olarak “emir” ile idare tarafından yürütülen bir uygulama sonucu hangi yetki ve görevin teknik açıdan bir belirsizliği de öne çıkarmaktadır.Bu görev ve yetkiyi uygulananların ise mesleksi açıdan bilgi ve yetkin olunmadığının da açıkça bilinmesi rağmen SİR dahil müdahalelere de yönelik yapılan idari işlemlerin ek bir uygunluğu vede maddi ve manevi dahil bu yönde ek bir mağduriyete neden olduğunda ise tanzim için gereken hukuksal bir durum da ortaya çıkmaktadır.Diğer bir deyimle böyle önemli sosyal hizmet kuruluşu ruhsatsız bir şekilde hizmet vermiştir.Buna dayalı olarak ise 2012 yılında 165,2013 de 214,2014 de 281 ,2015 de 284 ve Mart 2016 ya kadar 81 kadın cinayetleri söz konusu olurken diğer şiddet mağdurları ile ilgili durumun özellikle 8.3.2014 ile 17.3.2016 tarihleri arasında mahkemece alınan koruma kararı dahil bu yöndeki tedbirler ve ŞÖNİM üzerinden yürütülen uygulamalarının liyakat da dahil ayrıca sorgulanmayı vede değerlendirmeyi daha da zorunlu kılmaktadır.

140)Bu gibi görmezden gelme ve/veya vurdumduymazlık ile meşrulaştırılan böyle bir özellikler bağlamında iki sene dokuz gün süre içinde keyfi bir uygulama sonunda 17 mart 2016 tarihinde yürürlüğe giren bu Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmeliğin amacı ise şu şekil düzenlenmiştir.. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)'nin kuruluş, işleyiş ve yürüteceği işlemlere ilişkin usul ve esaslar ile ŞÖNİM'de çalışacak personelin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek içindir. (md.1) Dolayısı ile bu süreye kadar işleyiş ve işlemler için önemli bir keyfiliğin uzun süre devam edildiği ve yargısal açıdan da görmezden geldiği de somuttur.Kamusal bir hizmette aranılması gereken liyakat dahil niteliğe de yönelik bu yönetmelik; 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun (14) üncü ve (15) inci maddeleri ile 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin (9) uncu ve (22) nci maddelerine dayanılarak da hazırlanmıştır.Bu dayanak aynı zamanda istanbul sözleşmesini içeren ilkeler ilgili olarak 6284 üncü 1 inci maddesi ile 2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu kapsamını da içermektedir.Bu kapsam bağlamında (md.2) , üçüncü madde de yer alan tanımların arasında ise “meslek elemanı”: Üniversitelerin sosyal hizmet, psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile sosyoloji bölümlerinden mezun olan meslek mensuplarını (md.3/1) ;”Müdahale planı”: Şiddet mağdurlarının karşılaştığı sorunların çözümü konusunda izlenecek aşamaların belirlenebilmesi amacıyla sorunu ve kişiyi tanıma ve tanımlama, veri toplama, durum saptama, değerlendirme ve sonuçlandırma aşamalarının görülebileceği planı (md.3/i) ile “Sosyal inceleme raporu”: Şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar veya şiddet uygulayanla yapılacak görüşme ve gözlem sonrasında, sorunun geçmişi, kişilerin sosyal, ekonomik ve sağlık durumları ile fiziksel, zihinsel, psikolojik özellikleri ve yaşadıkları çevre, aile ve kültür yapılarının değerlendirildiği, sunulacak sosyal hizmet ile sorunun çözümünde uygulanacak müdahale yönteminin belirlendiği meslek elemanı tarafından hazırlanan raporu (md 3/m) olarakta düzenlenmiş olup bu tanımların özellikle değerlendirilmesini , teknik ve hukuka uygunluğu ele alınmayı gerektirmektedir.

141)Yönetmelik dayanağının 6284 sayılı kanunu ile Bakanlığın sosyal hizmeti kamusal bir teknik görev bağlamında sosyal hizmeti bir hak olarak öngörmesi ile ilgili bu boyut özellikle ASŞ ın 14 üncü maddesi ile ele almayı gerektirmektedir.Bu bağlamda iç hukukunda bir parçası olan bu sözleşmede yer alan ; çocukların ve gençlerin korunma hakkı (md. 7),çalışan annelerin korunması

hakkı(md.8),ailenin sosyal,yasal ve ekonomik korunma hakkı (md.16),çalışan göçmenlerin ve ailelerinin korunma hakkı(md.19),ailevi sorumlulukları olan çalışanların fırsat eşitliği vve eşit muamele görme hakkı (md.27), barınma hakkı (md.31),çalışma hakkı (md.1),mesleki eğitim hakkı (md.10),sağlığın korunması hakkı (md.11),sosyal ve tıbbi yardım hakkı (md.13),yaşlıların korunma hakkı (md.23),toplumsal dışlanma ve yoksulluğa karşı korunma hakkı (md.30) gibi temel insan haklarını da içeren bir taahhütte öne çıkmaktadır.Bakanlığın aslında“sosyal politika” gibi uygulayıcı bir özellik ve niteliğinin öne çıkarılmamasına rağmen öncelikle ASŞ nın 14 maddesin de ki sosyal hizmetlerin bir hak olarak taahhüt edilmesi bu yükümlüğün idare tarafından yerine getirilmesi ile birlikte buna yönelik sosyal hizmet yöntemlerin yerine getirilmesini de gerekli kılmaktadır.Bu gereklilik , aynı zamanda 6284 sayılı kanunun birinci maddesinde bir ilke olarak kabul edilen İstanbul sözleşmesi içinde bir uyumu ve bu yönde bir hukuksal güvencenin de ele alınmasını ayrıca gerekli kılmaktadır . Bu güvenceler aynı zamanda Anayasanın 90 ıncı maddesi açısından birlikte diğer maddeler ile birlikte ele alınmayı da içermektedir. 6284 sayılı kanunda ”ev içi şiddet” ile ayrımcılığın engellenmesi için ek olarak “kadına yönelik şiddet” şeklinde ayrı bir tanımlanının da söz konusu olduğu böyle bir uygulama bilindiği gibi benimsenmiştir.Şiddet ile bir saldırı sonucu oluşan mağduru vade uygulayıcısının hem TCK hem yurttaşlık/medeni hukuku bağlamında TMK ve ÇKK ile birlikte adli/yargısal bir uygulama üzerinden yürütüldüğü de kendine özgü bir uygulama kabul edilmiştir.Özel ile kamusal alan açısından güvenlik ve sosyal hizmet dahil sosyal koruma kapsamın da idare ile ilgili olarak hukuksal bir denetimin söz konusu olmasına rağmen “idare”ye yönelik bir vesayet yetkisi de kabul edilmiştir.İdari açıdan yargısal bir vesayet görevini de içeren böyle bir adli/yargısal uygulama ile 6284 sayılı kanunun (1/ 2.a) madde de Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (?) ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemelerin esas alınması birlikte değerlendirildiğinde ise aynı zamanda bir çelişki de ortaya çıkmaktadır.Bilindiği gibi bu sözleşme 11.Mayıs.2011 de İstanbul da sözleşmenin açılması ile İstanbul Sözleşmesi diye adlandırılmıştır.12.Mart 2012 de Türkiye de de onaylanmıştır.

142)Diğer ülkelerin onaylanması ile de 1.Ağustos 2014 de yürürlüğe girmesiyle iç hukukun da bir parçası olmuştur.ETC 210 sayılı orjinal İngilizce ve Fransızca sözleşmesinin hem başlığında hemde tanımlarında yer verilen “domestic violence” ın Türkçeye “aile içi şiddet” şeklinde ki gerçeğe uygun olmayan bu çeviride (Ek:37) söz konusu olmuştur.Hak aramayı daraltmaya bir zemin de hazırlayan bu Türkçe çeviri ile birlikte sözleşme ile ilgili böyle bir süreç söz konu iken aslında 6284 sayılı Kanun ile 20 Mart 2012 de bu sözleşmenin beklemeden kabul edildiği bir özellikte söz konusu olmuştur. Giriş bölümünde taraf devletlerin; Kadına yönelik şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinden kaynaklanan tarihsel bir olgu olduğu ve bu güç ilişkisinin erkekler tarafından kadınlar üzerinde baskı kurulmasına ve kadınlara yönelik ayrımcılık yapılmasına yol açtığı ve kadınların ilerlemelerini engellediği; kadınlara yönelik aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz, zorla evlendirme, sözde “namus” cinayetleri ve bir insan hakları ihlali olan şiddetin kadın erkek eşitliğini sağlamanın önündeki en büyük engel olduğu, çocukların aile içindeki şiddete tanık olmak da dâhil aile içi şiddet mağduru oldukları hususlarında anlaştıkları belirtilmiş ve kadın ve erkek arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleşmesinin kadına yönelik şiddeti önlemede önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır.Saldırıya dayalı olarak oluşan bir kurbanın/mağduru idari dahil kamusal bir hizmet bağlamında öngörülmesi gereken sosyal ve güvenlik koruma boyutu ile medeni/yurttaş ve ceza hukuku ayrı ayrı fakat bir bütünlük içinde öngörülmüştür.

143)Bu bağlamda ;sözleşmenin, kadına yönelik şiddete ve aile içi şiddete son verilmiş bir Avrupa yaratmak amacıyla düzenlendiğine önemle dikkat çekilmiş olup sözleşmede kadına karşı şiddetle mücadelede kapsamlı bir hukuki çerçeve oluşturmak üzere önleme (prevention), koruma (protection), yargılama /kovuşturma (prosecution) ve mağdur destek mekanizmaları oluşturma politikaları (policy) konularına yer verilmiştir.Sözleşme de amaç ile ilgili 1.ıncü bölümde özellikle Devlet yükümlülükleri ve gereken özeni gösterme sorumluluğu gibi (5) inci madde öngörülürken (3) üncü bölümde “önlem”ler ayrıca ele alınmıştır. (4) üncü bölümde ise “koruma ve destek” başlığı altında yer verilirken (22) inci madde de “uzman desteği hizmetleri” gibi hizmetler (18/2) de yer alan genel yükümlülükleri ile de ilişkilendirilerek bir yükümlülük öngörülmüştür.Bu bölümde bilgi (md.19),genel destek hizmetler (md.20),Bireysel ve toplu şikayetler (md.21) ,sığınma evleri (md.23),cinsel şiddet mağdurları için destek (md.25),çocuk tanıklar için koruma ve destek gibi 18 ve 28 maddeler

arasındaki bu maddelerin sosyal hizmet yöntemleri açısından idari ve buna bağlı diğer kuruluşlarda dahil kamusal bir uygulama görüldüğü gibi öngörülmüştür.Bu açıdan bir süreç ve risk yönetimini de içeren sosyal hizmet tekniği ile ilgili ayrı bir yükümlükte öne çıkarılmıştır.

144)4 üncü bölümde ise “Maddi Hukuk” başlığında yer almaktadır.Medeni /Yurttaş ile Ceza Hukuk bağlamında ayrı ayrı ele alınması bağlamında: hukuk davaları ve başvuru yolları (md.29);tazminat (md.30),velayet ve ziyaret hakları ve güvenlik(md.31),zorla evliliklerin hukuki sonuçları (md.32),Psikolojik şiddet(md.33),ısrarlı takip (md.34),fiziksel şiddet (md.35),tecavüz dahil olmak üzere cinsel şiddet (md.36),zorla evlenme (md.37),kdın sünnet (md.38),zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma (md.39),cinsel taciz (md.40),yardım ve yataklık etme ve girişme (md.41),sözde “namus” adına işlenen suçlar dahil olmak üzere kabul edilmez gerekçeler (m.42),cezai suçların tatbiki (md.43),Yargı yetkisi (md. 44),yaptırım ve tedbirler (md.45),ağırlaştırıcı tedbirler (md. 46),diğer taraflarca verilen hükümler (md.47),zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm usulleri veya hükümlerin yasaklanması (48) gibi yargısal görevler ayrı ayrı öngörülmüştür.

145) 5.Bölümde ise “Soruşturma,kovuşturma,usul hukuku ve önleyici tedbirler “ başlığında ele alınmış olup genel yükümlülükler (md.49),acil müdahale ,önleme ve koruma (md.50),risk değerlendirilmesi ve risk yönetimi (md.51),acil engelleme emirleri (md.52),kısıtlama ve koruma emirleri (md. 53),soruşturma ve kanıt (md. 54),tek taraflı ve resen yargılamalar (md.55),koruma tedbirleri (md.56),adli yardım (md.57),zaman aşımı kuralı gibi (md.58) gibi idari açıdan adli yargısal görev ve yükümlülüklerin öne çıkarılması da kabul edilmiştir.Göçmen ve sığınma ile ilgili (7) inci bölümdeki (59) ,(60),(61) inci maddeler ile Uluslararası ilişkiler için (8) inci bölümde ki (62).(63), (64).(65) üncü maddeleri de içermektedir.Dolayısı ile şiddet mağdurları bağlamında kamusal açıdan taahüt edilen bu sözleşmenin 6284 sayılı kanunda bir ilke olarak öngörülmesi sosyal hizmetler boyutunu da önce öne çıkarmaktadır. ŞÖNİM gibi bir sosyal hizmet kuruluşun bu taahüd için de yerine getilmesini vede ASS yer alan 14 üncü madde aranılan yöntemin birlikte ele alınması da gerektirmektedir.Bu neden dolayı İstanbul sözleşmesinde öngörülen koruma ve destek bağlamında yer verilen (22)inci madde de aranılan bir uzmanlık desteği için likayat dahil bu yönde bir nitelikte öne çıkmaktadır.

146)6284 sayılı Kanun açısından iki sene dokuz ay sonra ancak yürütmeye giren ŞÖNİM gibi bir merkeze yönelik bir uygulama yönetmeliğinde; şiddet mağdurlarının karşılaştığı sorunların çözümü konusunda izlenecek aşamaların belirlenebilmesi amacıyla sorunu ve kişiyi tanıma ve tanımlama, veri toplama, durum saptama, değerlendirme ve sonuçlandırma aşamalarının görülebileceği planı şeklinde bir “müdahale planı” (md.3/i) da bu yönetmelikte tanımlanmıştır.Bu tanım bağlamında ise İstanbul Sözleşmesinin (22) inci maddesinde aranılan bir uzmanlık desteği ise ancak bu yönetmelikle mümkün kılınmıştır.Gene bu bağlamda sosyal hizmet yöntemi ile ilgili bir müdahale planı öne çıkarılırken ; şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar veya şiddet uygulayanla yapılacak görüşme ve gözlem sonrasında, sorunun geçmişi, kişilerin sosyal, ekonomik ve sağlık durumları ile fiziksel, zihinsel, psikolojik özellikleri ve yaşadıkları çevre, aile ve kültür yapılarının değerlendirildiği, sunulacak sosyal hizmet ile sorunun çözümünde uygulanacak müdahale yönteminin belirlendiği meslek elemanı tarafından hazırlanan rapor(md 3/m) da bilindiği gibi bir “sosyal inceleme raporu” olarak tanımlanmıştır.

147)Pekin Kuralı nın 16 ıncı maddesine uyumlu bu tanım ile bu yönde bir uzmanlık desteği için aranılması gereken bu ihtiyaç hem teknik hemde hukuksal boyuta da taşınmaktadır.Özellikle sosyal hizmet yöntemlerinin belirlenmesi ve müdahale gibi teknik boyut açısından gerekli olan bu raporlama için ise üniversitelerin sosyal hizmet, psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile sosyoloji bölümlerinden mezun olan meslek mensuplarının (md.3/ı) “meslek elemanı ” şeklinde tanımlanması ve buna yönelik bir uygulamanın kabul edilmesi hem teknik hemde hukuksal açıdan bir uyumsuzluğa neden olmaktadır.Özellikle sosyal inceleme raporu ve müdahale planı şeklinde sosyal hizmetin uygulanmasına yönelik bir görev ve yetkide içeren bir sorumluluğunda öne çıkarıldığı bu düzenleme bilindiği gibi sosyal hizmet merkezleri gibi değer bakanlık yönetmelikler üzerinden yürütülen bir uygulamanında somut bir benzeridir.Müdahale için ise aranılan bilgi ve yetkinlik ile ÇKK nun (35) inci maddesinde yer verilen SİR ve ÇKK nun (3/1-e) maddesinde ki sosyal çalışma

görevliler (?) şeklinde oluşan bu uydurma garabet ile söz konusu olan bir yetki , görev ve sorumluluklar da bu açıdan ele alınması gerekmektedir.Bu sorumluluk sadece idari bir boyut ile ilgili de değildir.Ceza hukuku da dahil mesleksi bir ayrı sorumluluk içinde geçerlidir. Özellikle bir uygulama alanı olarak “sosyal çalışma”nın yasal bir zeminde bir tanımı yapılmadan ÇKK nunda yer alan bu iki madde ile de ilişkili /uyumlu/benzer bir düzenlemede ise görüleceği gibi ÇKK (3/1-e) maddesine yönelik (13/6/2012-6327/38 md.) yapılan bir değişiklikde söz konusu olmuştur. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarının sosyal çalışma görevlisi şeklinde ifadesi de öngörülmüştür. Buna bağlı olarak ise sosyal hizmet lisans eğitim almış olanlar dışında diğer lisans eğitim almış kişilerin bir meslek olarak yetki ve görevlendirilmesi ile bir ilişki yönetmeliklere vade uygulamalara da yansıtılmıştır.6284 sayılı kanunun uygulamasına yönelik gecikmeli bir şekilde yürürlüğe giren bu ŞÖNİM yönetmeliğin de ise “meslek elemanları” için 6284 de ayrıca bir düzenlemeye de yer verilmemiştir.Buna rağmen müdahale ve SİR için söz konusu olan bu meslek elemanlarının ÇKK nun (3/1-e) öngörülenler arasında Bakanlık tarafından bir sınırlamaya gidildiği vade sosyal hizmet, psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile sosyoloji konusunda mesleksi bir yetki ve görev için (ÇKK nın 3/1-) ile somut bir ilişki ortaya çıkmaktadır. .

148)ÇKK nun (3/1-e) de öngörülen sosyal çalışma görevlisi bağlamında “sosyal inceleme raporu”, “müdahale planı”, ”meslek elemanları” ile öngörülen bu somut ilişki aynı zamanda korunmaya muhtaç çocuklar, engelliler, yaşlılar, kadınlar ile sosyal yardıma ihtiyaç duyan kişi ve ailelere uygulanacak hak sahipleri için için temel bir gerekliliği de ortaya koymaktadır.Hayırseverlik/yardımseverlik yerine sosyal hizmetin yanı sıra verilen hizmetin bir lütuf olmadığı;aksine vergi verenler tarafından verilen hizmetin sorgulanması için de bir gerekliliktir. Öngörülmesi gereken bir kamusal sosyal hizmet için ise bir nitelik ve kalitesinin yanı sıra kamusal bir yararda gözetilmesi gerekmektedir.Bu açıdan da ;iç hukukun bir parçası olan Pekin Kuralının sosyal araştırma ile ilgili (16) ncı maddesi ve ASS nın sosyal hizmet hakkı ile ilgili (14) ve diğer maddeler birlikte ele alındığında İstanbul Sözleşmesinde (22) maddede yer verilen uzmanlık desteği ile ilgili yükümlülüğün Anayasa da öngörülen 90 ncı maddesine uyumu da aranması gerekmektedir.Bu gereklilik bağlamında yapılan bu somut bilgiler ve değerlendirmeler sonucu ŞÖNİM gibi bir sosyal hizmet kuruluşuna yönelik düzenlenmiş olan bu uygulama yönetmeliği ile sosyal hizmet açısından teknik bir nitelik ve kalitenin aranmadığı açık bir şekilde görülmektedir.Liyakat ise hiç bir şekilde aranılmamıştır.Kanun ile birlikte yapılan yanlışlıklar sonucu çeşitli sorunların yaşandığı böyle bir uygulama da (Ek;38;39) aynı zamanda iç hukukun bir parçası olan sözleşmeler ile Anayasa dahil somut bir hukuka aykırıkta ortaya çıkmaktadır.

149)Kadın Sorunları Genel Müdürlüğünce hazırlanıp aynı zamanda Bakanlık Hukuk Müşavirliğince bir görüş alındığı vade Müsteşarlık tarafından Bakanın onayı ile yürürlüğe giren böyle bir süreçte özellikle AB ve Dış İşler Daire Başkanlığında yer alan Uluslararası Sosyal Hizmet Birimi için yurtdışında yaşayan TC vatandaşları da dahil diğer ülkeler içinde aranılan SİR nun sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenmesi için aranılan bir niteliğin gözetilmediği de açık bir şekilde görülmektedir.Sorumluluk yerine bir keyfilik öne çıkarılmıştır.Diğer taraftan yürürlüğe giren bu yönetmelikte de belirtildiği üzere sosyal inceleme raporlarının İl Müdürlüğünce değerlendirileceği de belirtilmektedir.Görüldüğü gibi İl Müdürlüklerin Görevleri ve Çalışma Esaslarına ilişkin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca çıkarılan 23.04.2015 tarih ve 31646 Sayılı Makam Onaylı Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri Görev Ve Çalışma Esasları Yönergesi de yayınlanmıştır.Bu yönergenin dördüncü bölümünde “Meslek elemanları ve Diğer Görevliler” başlıklı dördüncü bölümde “Meslek Elemanları ve Diğer Görevlilerin görev yetki ve sorumlulukları “ da (11) inci madde ile düzenlenmiştir.Bu (11/1) madde de “Sosyal Çalışmacının görev yetki ve sorumlulukları” na da yer verilmiştir.Bu bağlamda ; korunmaya muhtaç çocuklar, engelliler, yaşlılar, kadınlar ile sosyal yardıma ihtiyaç duyan kişi ve ailelere uygulanacak sosyal hizmet yöntem ve tekniklerini belirlemek ve mesleki çalışmalarda bulunmak gibi bir görev ve yetki kabul edilmiştir(md.11/1-b) Ayrıca sosyal hizmete ihtiyaç duyan kişi ve aileler hakkında akademik eğitim sürecinde öngörülen yöntem ve tekniklere göre inceleme yapmak ve **sosyal inceleme raporu düzenlemek** de öngörülmüştür (md.11/1-c)Buna ek olarak ;kişi ve aileler hakkında düzenlenen sosyal inceleme raporlarını bu kişi ve ailelerin sorunlarının

çözümü amacıyla ilgili makama sunmak ile de yapılmış olan bu düzenlemenin mesleksi bir teknik niteliği yerine idari bir vesayet de kabul edilmiştir.

150) Ayrıca “Meslek Elemanları ve Diğer Görevlilerin görev yetki ve sorumlulukları arasında psikolog (md.11/2), sosyolog (md.11/3), çocuk gelişimci (md.11/4) ve öğretmen (md.11/6) için de bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu mesleklere yönelik bu görev yetki ve sorumlulukları arasında sosyal inceleme raporunun düzenlenmesine yönelik her hangi bir düzenleme ise bulunmamaktadır. Uygulamalı bir bilim konusunda eğitim almamış sosyolog ile ilgili olarak ise bu yönde bir çabanın yansıtılmak istenmesine rağmen somut bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu nedenden dolayı İl müdürlerince bir sosyal inceleme raporunun sosyal çalışmacılar dışında rapor düzenlenmesi mümkün değilken 17. Mart 2016 tarihli bu yönetmelik ile keyfi bir uygulama somut bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Özellikle de ÇKK nun 6 ve 44 üncü maddesi birlikte ele alındığında doğrudan sosyal çalışmacı dışında sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi için hem talimat veren hemde düzenleyen için önce adli bir sürecin başlatılmasının gerektiği bir durumda söz konusudur. Hukuk Devleti ve sözleşmeler dahil Anayasa ya uygunluğun da aranılmamasına rağmen mesleksi sorumluluğunda gözetilmemesi aynı zamanda bir kamusal zararın yanı sıra hak sahiplerin mağdur olmalarına neden olmaktadır. Bu yönerge aynı zamanda sosyal hizmet merkezleri dahil en son ŞÖNİM ile ilgili yönetmeliği de içermekte olup SİR ve meslek elemanlarına yönelik düzenlemede bu yönergenin gözetilmediği, vurdumduymazlığı vede Bakanlığın kendi yönergesini red ettiği somut bir çelişkinin ortaya çıkması bu yönde ayrı bir hukuka aykılığı da kanıtlamaktadır.

151) Buna ek olarak UNICEF Afganistan tarafından verilmiş olan bu bilgiye göre bilindiği gibi Afganistan da bile sosyal hizmetin kamusal bir hizmet bağlamında SİR nun sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenmesi ve uygulanmasının bir gereklilik olarak görülmesi de ayrı bir göstergedir. Bu gösterge ile bırakın Almanya veya İngiltere de söz konusu olmayı temel bir uygulamanın temel araçlardan biri olan SİR nun sosyal çalışmacılar dışındaki kişilerce ÇKK nun (3/1-e) maddesine dayalı olarak ŞÖNİM dahil düzenlenmiş olunması Türkiye ye yaşayanlar TC vatandaşları için aşağılayıcı bir durumu da yansıtmaktadır. Özellikle de bilgi ve teknik açıdan yanlışlığın korunması için benimsenen bu “galat-meşhur” uygulama ile her sene yüzlerce kadın cinayetin yanı sıra çocuklar için şiddet ve istismarın yoğun bir şekilde öne çıkarıldığı bu soruna yönelik aranan bir liyakatin, niteliğin aranılmaması utanma ile utanmama arası ile de bir tercih ve düzeyi de ortaya koymaktadır. Unicef Afganistan ile yayınlanan somut bilgi ile söz konusu olan bu gösterge, teknik ve hukuksal bir tespitin ötesinde tanımlanması mümkün olmayan ayrı bir niteliği ve özelliği de yansıtmaktadır. Ev içi şiddet de yaşanan cinayetler ve saldırılar dahil çocuk istismarı gibi kadın ve çocuklar ile ilgili sorunların özelliği, hemde bu sorunun kamusal bir görev bağlamında yönetip çözümlemesinde ki bilgi ve beceri eksikliği hak ihlallere de neden olunmakta olup bu sorunlara ayrı ortaklık ve katkı da verilmektedir.

152) Mesleksi sorumluluk dahil birey ve kolektif bir duygu açısından en azından utanma ile utanmama arasında yapılması gereken bir tercih için de ortaya çıkan bu durum ile birlikte 6284 sayılı Kanun bağlamında ASPB tarafından (ÇKK-3/1-e) ile ÇKK /35 maddelerinin birlikte ele alınmasıyla da 17. Mart 2016 tarihinde yürürlüğe giren ŞÖNİM (Şiddet önleme ve izleme merkezi) tarafından yürütülen uygulamaların T.C. Anayasasının 2,5,10,11,12,17,40,41, 70 inci maddeleri ile birlikte 90 ncı madde bağlamında öncelikle İstanbul Sözleşmesinin 22. maddesi dahil diğer maddeleri vede ÇHS/3,40, AİHS/6,14 ve ASS/1,7,8,10,11,13,16,23,27,30 ve 31 maddelerde yer alan yükümlükler ve bu taahhütlerin korunmaya muhtaç çocuklar, engelliler, yaşlılar, kadınlar ile sosyal yardıma ihtiyaç duyan kişi ve aileler şeklinde yararlananlara yönelik hak ihlallerine neden olduğu somut bir şekilde yansımaktadır. Adil bir uygulama ise engellenmektedir. Bilindiği gibi bu aykırılıklar bağlamında Avukat Şahin Antakyalıoğlu tarafından da Danıştay’ a SHU Derneği adına yapılmış bir başvuru aynı zamanda Afganistan nın bile ötesinde ki bu adil olmayan keyfi uygulamaya ortak olmayı da engellemek için güzel bir başlangıçtır.

153) Sosyal ve hukuk niteliğindeki bir Devlet’te, Devlet yapının liyakat ile de söz konusu olması nedeniyle de yapılmış olan bu başvuru; ASPB tarafınca 17.03.2016 tarih ve 29656 sayılı resmi gazetede yayımlanan bu Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Yönetmeliği’nin m.3, f.1, sosyal

inceleme raporu başlıklı bent m’de belirtilen “meslek elemanı ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak başlıklı m.19, f.1’de belirtilen “meslek elemanı” ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile meslek elemanı başlıklı m.34, f.1, bent c’deki “sosyal inceleme raporu” ibaresinin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile sosyal çalışmacı başlıklı m.35, f.1 “ psikologun olmadığı hallerde cinsel şiddet mağdurlarının bilgisine başvurulması esnasında yanında bulunmak” c bendinin tamamının yürütülmesinin durdurulması ile iptali talebiyle birlikte bu işlemin dayanağının Anayasa’nın 2, 5,10,17,40 ve 70. Maddelerine aykırılık teşkil ettiğinden Anayasa mahkemesine götürülmesine karar verilme istemi de söz konusu olmuştur. Bu başvuru bağlamında AİHM e kadar gidebilecek bir süreçte başlamıştır.

154)Aslında bu aykırılıkların diğer meslek örgütleri tarafından da hukuksal bir süreci de başlatması gerekmektedir.Çünkü kendi meslek yetki , görev ve sorumluluk şeklindeki teknik bir yetkinlik yerine idari bir memurlaşmaya vede özellikle “sosyal çalışma görevlisi” gibi bu garabet ile psikolog,sosyolog veya öğretmen gibi bu mesleklerin bir talimat ile SİR unu düzenlemesi bu meslekleri de bir “zekat memuru” gibi bir özelliğe de dönüşmektedir.Sosyal hizmet yöntemlerinin özellikle belirlenmesin de öngörülen SİR unda mümkün görüldüğünde diğer disiplinler ile bir işbirliğinde olunması da aslında engellenmektedir.Sosyal hizmet konusunda lisans eğitim almış sosyal çalışmacılar dışında diğer lisan eğitim almış mesleklerin eğitim programına bakıldığında ise uygulamalı bir bilim olmayan sosyoloji dışında psikoloji,psikoloji danışmanlık ve rehberlik,çocuk gelişimci veya eğitim gibi bilimlerin karşılaştırılmasında gerekmektedir. Hacettepe Üniversitesi gibi diğer üniversitelerin birlikte ele alındığı eğitim programları karşılıp değerlendirildiğinde (EK :20/4-paragraf 33-34/sf.26-28) ise SİR gibi sosyal hizmete benzer bir uygulama ve işlevin karşılığı olmamasına rağmen bunun onbir seneden beri akademik açıdan da görmezden gelinmesi,vurdumduymazlık da ayrı bir göstergeyi de oluşturmaktadır. Ayrıca, bu eğitim programları ve mesleksel bir sorumluluk almak açısından kendi yetki ve görevlerini gözetmelerinin yanı sıra sosyal hizmet bilimi ve meslek alanına taşınarak “ psikologun olmadığı hallerde cinsel şiddet mağdurlarının bilgisine başvurulması esnasında yanında bulunmak” (m.35, f.1) gibi absürd bir yetki gasbı en son bu uygulamada görüldüğü gibi görmezden gelinmiştir. Bir tepkisizlik , bir bilgi eksikliği vede bir ayıbın da ötesine taşınabilmektedir.Başka bir meslek elemanının görev ve yetkilerini kullanıp o ünvanla imza atanlara/atırırınların “suç” işlemesi gibi ceza hukuku ile ilgili boyutun görmezden gelinmesi ile ek bir katkıda verilmektedir. Liyakatın ise hiç bir şekilde gözetilmediği gibi ek bir kamu zararının yanı sıra yararcılık gibi maddi ve manevi bir gösterge de oluşmaktadır.

155)Sorumluluk yerine söylemlerin tercih edildiği ve de özellikle çocuklar ,kadınlar dahil hak sahiplerine ulaşılmasını engelleyen ve taahütleri yerine getirmeyene ortak olunan böyle bir somut kusurlu ve ayıplı bir hizmet bağlamında; Danıştaya süresinde yapılan bu başvuru ya ek olarak (ÇKK/35) ile bağlantılı sosyal inceleme raporu için düzenlenmesine dayanak olan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu nun (3/1-e) maddesinde yer alan “sosyal çalışma görevlisi” ile ilgili bu garabet maddenin somut şekilde iptali için ayrıca Anayasanın 10 uncu dahil diğer maddeler ile birlikte özellikle Anayasanın 90 ıncı madde bağlamında ÇHS /3-40 ;Pekin Kuralı/16 ve ASŞ nın 14 üncü ve İstanbul Sözleşmesinin 22 . maddeleri açısından Anayasa Mahkemesine gönderilmesi yönelik ek bir talep de yararlı olabilecektir. Dava için yapılan başvuruda yer alan bilgilerin birlikte yapılması , yapılmış olan bu yürütmenin durdurulması talebi içinde geçerlidir.Bu başvuru aynı zamanda yetkili olmamalarına rağmen SİR ile düzenlenenler ve şimdiye kadar oluşan kamu zararının en kısa zamanda da engellenmesi de sağlanacaktır.Bu yönde bir kamu yararı da söz konusu olacaktır.

156)Bu süreçte oluşan hak sahibi ihlallerin engellenmesi vede mağdurların tazmin dahil hukuksal açıdan da yasal hakları yönünde yapılması gereken talepler için avukatlık hizmeti dahil gerekli bilgilendirmeler de yapılmalıdır.Özellikle de 8.Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 sayılı kanun kapsamında yargısal ve idari açıdan güvenlik ve sosyal koruma ile ilgili bu iki boyutunun yerine getirilmesi önemli bir sorgulama vede nitelikli bir avukatlık hizmeti için ayrı bir önemi de arttırmaktadır. Bu bağlamda kadın cinayetleri,çocuk gelinler ve şiddet mağdurlarında oluşan sosyal ve psikolojik travmalar gibi önemli etkilerin bu açıdan ayrı bir şekilde ele alınmayı ve söz konusu olan bu yargısal süreçte ihtiyaç duyulan SİR ve müdahaleler ile ilgili idari işlemlerde bir niteliğin ve kalitenin de ayrıca değerlendirilmesini gerektirmektedir.Özellikle de sosyal çalışmacılar dışında SİR

nun düzenlenmesi ile oluşan mağduriyetlerin bu açıdan değerlendirilmemesi aynı zamanda avukatlık hizmeti açısından da ek bir soruna ve hak ihlallerine de neden olabilmektedir. Bu iki alanın birlikte ayrı bir çalışmayı da gerektirmektedir. Bir danışmanlık hizmetide veren UNICEF in görmezden gelmesi dahil pasif olmak ile “galat-ı meşhur” gibi bu uygulamaların meşrulaştırılmaları da engellenebilecektir.

NOT ve EKLER

I.

2-<http://eydb.aile.gov.tr/haberler/aile-ve-sosyal-politikalar-il-mudurleri-i-%CC%87stisare-toplantisi-2224-agustos-2014>

3) <http://abdisdb.aile.gov.tr/>

4) <http://abdisdb.aile.gov.tr/ab-ve-dis-iliskiler-ii-c-kontrol-sistemi/abdidb-ic-kontrol-sistemi-dokumanlari> – (4.Nisan.2016 na kadar – Ek/A;)

5) <http://sgb.aile.gov.tr/data/5434f307369dc31d48e42dc5/2015%20Yılı%20Bakanlık%20İdare%20Faaliyet%20Raporu.pdf>

6) http://sgb.aile.gov.tr/data/5434f307369dc31d48e42dc5/2014_idare_faaliyet_raporu.pdf

7) <http://www.iss-ssi.org/index.php/en/>

https://en.wikipedia.org/wiki/International_Social_Service

8) <http://www.psikososyalhizmet.com/cocuk.htm#9>

<http://frmsinsi.net/showthread.php?t=993894>

<http://www.saglik.net/aile-sagligi/41458-uluslararasi-sosyal-hizmet-vakalarindan-ozetler.html>

9) http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/uluslararasi/dsm_tavsiyekararlari/15.pdf

10) http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Admin_of_Juvenile_Justice_Beijing_Rules.pdf

11) <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/5422b041369dc316585c0d87/cocukadaletsistemi.pdf> -sf.5

12) 16. Social inquiry reports

16.1 In all cases except those involving minor offences, before the competent authority renders a final disposition prior to sentencing, the background and circumstances in which the juvenile is living or the conditions under which the offence has been committed shall be properly investigated so as to facilitate judicious adjudication of the case by the competent authority.

Commentary

Social inquiry reports (social reports or pre-sentence reports) are an indispensable aid in most legal proceedings involving juveniles. The competent authority should be informed of relevant facts about the juvenile, such as social and family background, school career, educational experiences, etc. For this purpose, some jurisdictions use special social services or personnel attached to the court or board. Other personnel, including probation officers, may serve the same function. The rule therefore requires that adequate social services should be available to deliver social inquiry reports of a qualified nature.

13) <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/social-inquiry-report>
(In the UK) a **report** made by a **probation officer** or **social worker** on a person's character and circumstances, which may be required by a **court** before **sentencing**.

14) <http://www.dictionary.com/browse/social-inquiry-report>

(in Britain) a report on a person and his or her circumstances, which may be required by a court before sentencing and is made by a probation officer or a social worker from a local authority social services department

15) <http://www.zargan.com/en/q/inquiry-ceviri-nedir/inquiry-ingilizce-ne-demek>: inquiry: soruşturma, araştırma, tahkikat, inceleme, anket;

16) <http://www.sozluk.net/ingilizce/inquiry.html> : bahis, sorgu, soruşturma, anket, danışma, soru, araştırma, tahkikat

17)a- http://www.unicef.org/infobycountry/files/Justice_for_Children_4_FINAL.pdf

b- www.unicef.org/tdad/afghanistansocialinquiryreport.doc

c- <http://www.psikososyalhizmet.com/4/afg.pdf>.

d- <http://www.psikososyalhizmet.com/ash.htm>

e- <http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezi.aspx?grup=19>

<http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezidetay.aspx?id=10205>

<http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/5.%20HUKUKÇULAR%20İÇİN%20EĞİTİM%20KİTABI.pdf>

f- <http://www.unicef.org.tr/vera/app/var/files/s/o/sosyal-calisma-gorevlileri-icin-egitim-kitabi.pdf>

g- <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/7.%20VAKA%20TEMELLİ%20EĞİTİM%20KİTABI.pdf>

ı) <http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezidetay.aspx?id=10195>

i) <http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezidetay.aspx?id=10184>

j) http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/egitimbasvuru_egitim/sucasuruklenencocuklara.pdf

18) http://www.istanbulbarosu.org.tr/Document.aspDocumentIndex=cmuk/mev_2253.htm

19) <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

20)1. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/nihattarimeri.htm>

2. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukkorumamerkezlerisir.htm>

3. http://www.sosyalhizmetuzmani.org/ck_antl.htm

4. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/scgorv-nihatterimeri.doc>

5. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocuk-mahkemeleri.doc>

6. ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU; KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ (SÖZDE) TEDBİRLER ve ACI DURUM

7. Çocuk /Gençlik Ceza Adalet Uygulamasındaki Sorunsal Yaklaşım: Ceza Sorumluluğu ve Yanlış İşlevsizleştirilen Sosyal İnceleme Raporuna Bir Bakış

8. SOSYAL ÇALIŞMA(MA) GÖREVLİLERİNE BİR BAKIŞ DAHA..

9. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/resmivesayet.htm>

10. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/gorusmeodasi2.htm>

11. <http://www.psikososyalhizmet.com/4/dtsir.pdf>

21) https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/belge/um_cocukkorumatedbirkararlari.pdf

22) Yaş küçüklüğü

Madde 31- (1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

(2) (**Değişik: 29/6/2005 – 5377/5 md.**) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz.

(3) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/5 md.) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz.

Akıl hastalığı

Madde 32- (1) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

23) http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_diger/cocukkorumakanununuygulanmasi.pdf

24) Doç Dr.Yusuf Solmaz Balo tarafından Seçkin Yayınevinde (2.Baskı/2015) yayınlanan “Çocuk Ceza Hukuku” unda yer alan bazı Yargıtay kararları:

* Özet:12-15 yaş grubunda bulunan suçta sürüklenen çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılması ve uzman hekimden rapor aldırılmasının zorunlu olduğu (Y.13.C.D.E:2014/37617,K2015/569,14.01.2015)-sf.117-

* Özet:12-15 yaş grubunda bulunan çocuklar hakkında SİR aldırılmaması durumunda bunun gerekçelendirilmesi gereği (Y.1.C.D. ;E :2014 /34824,K:2015/100,19.1.2015)-sf.118-

* Özet:15-18 yaş grubunda bulunan çocuklar hakkında SİR düzenlemesi zorunlu değildir. (Y.2.C.D.,E:2014/30573,K:2014:30991,23.12.2014)-sf.118-

* Özet:12-15 yaş grubunda bulunan suçta sürüklenen çocuklar bakımından sosyal inceleme raporu aldırılmasının zorunlu olduğu,15 yaşını bitirip 18 yaşını tamamlamamış çocuklar bakımından ise rapor alınmadan da karar verilebileceği ancak bu halde sosyal inceleme yaptırılmamasının gerekçesinin kararda gösterilmesinin zorunlu olduğu

(Y.12.C.D.,E:2014/10979,K:2014:2014/25095,9.12.2014) -sf.119-

* "Dosyada mevcut 14.01.2009 tarihli psikolog bilirkişi tarafından düzenlenen sosyal inceleme raporunda özetle....." (Y.13.CD.,E:2014/6141,K:2014/28965,21.10.2014)-sf.121-

* ".....kovuşturma sırasında dinlenen uzman psikolog tarafından tanzim edilen ve adli tıp raporu ile uyumlu olmayan sosyal inceleme raporuna itibar edilerek..." (Y.6.CD.E:2012;26635,K:2014/22863,17.12.2014)-sf.125-

* ".....18.07.2013 tarihli sosyal çalışma raporu ve..."(Y.13.C.D.,E:2014/37617,K:2015/569,14.01.2015)-sf.127-

* " Suça sürüklenen çocuk hakkında sosyal hizmet uzmanından alınan 10.01.2012 tarihli sosyal inceleme raporu ile.... "

(Y.13.CD.,E:2014/15823,K:2014/35832,16.12.2014) -sf.127-

* ".....suça sürüklenen çocuğun 15 yaşını doldurduğu kabul edilip sosyal araştırma rapor ile yetinilerek..."(Y.2.C.D.;E:2014/17664,K:2014/12113,06.05.2014).-sf.129-

- "Dosyada mevcut 14.01.2009 tarihli psikolog bilirkişi tarafından düzenlenen sosyal inceleme raporunda özetle...." (Y.13.C.D.,E:2014/6141,K:2014/28965,21.10.2014) -sf.130-

*"...kovuşturma sırasında dinlenen psikolog tarafından tanzim edilen..."(Y.4.C.D.,E:2014/3208,K:2014/24482,08.09.2014)-sf.133-

*"Sanığın 27.08.2007 tarihinde çocuk gelişim uzmanı ile yaptığı görüşme..."(Y.14.CD.;E:2012/12198,K:2012/12704,10.12.2012)-sf.144-

*Özet:Sanığın işlediği suçun farik ve müemeyyiz olduğuna ilişkin çocuk hastalıkları uzmanı tarafından düzenlenen rapor ile yetinilmesi (Y.2.C.D.,E:2012/10967,K:2012/15237,28.5.2012)-sf.145-

*"Dosyada mevcut 14.01.2009 tarihli psikolog bilirkişi tarafından düzenlenen sosyal inceleme raporun da özetle.....sosyal hizmet uzmanı bilirkişi tarafından sunulan 15.082009 tarihli sosyal inceleme raporunda,ilk raporda belirtilen hususların tekrarlandığı ancak farik ve müemeyyiz olup olmadığı hususunda...." (Y.13.C.D.,E: 2014/6141,K:2014/28965,2110.2014)-sf.146

*"Bazı görüşlere ve Yargıtay'ın bazı kararlarına göre,bu yaş grubunda bulunan çocuklar hakkında Kanun Koyucu sadece indirimli ceza uygulanmasını öngörmüş,bunlar hakkında güvenlik tedbirine hükmetme yolunu kapatmıştır.Dolayısıyla bu yaş grubunda yer olanların cezai sorumluluğu bulunmaktaysa bunlar hakkında aynı zamanda güvenlik tedbiri uygulanması mümkün değildir."-sf.166- : "...ve bu fiil ile ilgili

olarak davranışlarını yönlendirme yeteklerinin geliştiği,,sosyal hizmet uzmanı tarafından hazırlanan 01.09.2008 tarihli sosyal inceleme raporlarına göre de işlemiş olduğu fiilin anlam ve sonuçlarını anlayabilecek düzeyde oldukları...”(Y.CGK.E:2012/9-1468;K:2013/101,19.03.2013)-sf.168-

-”.....35 inci maddesinde mahkemece “gerektiğinde” sosyal çalışma görevlisinden sosyal inceleme raporu alınabileceğinin bildirilmiş olduğu görülmekle...”(Y.1.CD.E:2011/7936,K:2012/4814.12.06.2012)-sf.179-
*<http://www.edb.adalet.gov.tr/csr.pdf/sf> (sf.22-29)/24 Adet karar

25)<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/sosyalsart.pdf>

26)Bilindiği gibi BM Çocuk Hakları için farklı farklı ele alınan adalet sistemlerine yönelik minimum standartların belirlenmesi kurallaştırılmıştır. Genel kurul tarafından 1985 yılında bir karar da alınmıştır. Bu konunun önemi açısından ele alınması gereken bu karar; aynı zamanda BM nin 20 Kasım 1998 tarihli ve 44/24 sayılı “Convention on the Rights of the Child - Çocuk Hakları Sözleşmesin” de yer alan orijinal ingilizce metnin önsözünde ki 10 inci paragrafa da ayrıca yansıtılmıştır.UNİCEF de yer alan bu metinler açısından da değerlendirilmesi gereken bu “Pekin Kuralı” başlığı altında ki belge BM nin web sayfasında da yer almaktadır. İngilizce ve Fransızca ise BM nin resmi dilleridir. Bu açıdan İngilizce resmi dile dayalı orijinal metin ise “**United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules")- Adopted by General Assembly resolution 40/33 of 29 November 1985**” şeklindedir.

Uygulama ise “Juvenile Justice” başlığı altında “child” veya” children” kelimesinden farklıdır. İngilizce orijinal cümle görüleceği gibi “JUVENİLE” kelimesiyle yansıtılmıştır.

Diğer yandan , resmi belge ve metinlerin doğru bilgilendirilmesi amacıyla BM kurumsal yapısında bazı ülkelere yönelik çeviri birimlere de yer verilmektedir. Bunların arasında bir Orta Avrupası olan Almanya 'ya yönelik Almanca çeviriler de aynı kurumsal yapı da doğal olarak yer almaktadır. Bahse konu olan bu kurallar web sayfasında da yer almaktadır.Resmi İngilizce metnin Türkçe dışında yayınlanan diğer diller ile karşılaştırılması bir yöntem olarak ele alındığında bu Almanca metin görüleceği gibi “ **40/33. Rahmestimmungen der Vereinten Nationen für die Jugendgerichtsbarkeit ("Beijing-Regeln")**”şeklindedir..Bilgiler açık bir şekilde doğrulanmış ve kabul edilmektedir.Genel Kurul kararı olarak yansıtılan bu çeviri metnin üstünde ayrıca doğrulanma amacıyla “VEREINTE NATIONEN” başlığı ve bu çevrinin resmi bir belge niteliği de “UNİTED NATIONS-BİRLEŞMİŞ MİLLETLER” olarak yansıtılmıştır.New YORK ta ki Birleşmiş Milletler Almanca çeviri hizmetinin resmi bir geçerli belgesi yönündeki doğruluğu ise dipnot da ayrıca yer almaktadır. Resmi İngilizce metinde yer alan “juvenile Justice” in Almanca çevirisi ise “ **Juendgerichtsbarkeit**” şeklinde ele alınmıştır. “Juvenile” kelimesi ise görüleceği gibi “**jugend**” kelimesi olarak Almancaya çevrilmiştir.

“Juvenile” kelimesinin İngiliz dili ve bu konunun uygulanması açısından bu durum; Amerika Birleşik Devlet dahil ve dilin kaynağı olan İngiltere Birleşik Krallığından da ele alınabilir. Örneğin Krallık Hükümeti Adalet Bakanlığının web sayfasında yer alan bilgide de görüleceği gibi “Young people (juvenile offenders).” şeklinde bir uygulama yansıtılmaktadır . Bu bilgi de “young people” ile “juvenile” kelimesi (parantez içinde) eş olarak ele alınmıştır. Gene yer alan diğer bilgide de (10) “Youth justice” şeklindeki bir uygulama görülmektedir.Gene internette yer alan bilgilerin arasında (Courts of England and Wales) İngiltere ve Galler Mahkemeleriyle ilgili bilgilerin arasında “youth courts” başlığı altında “gençlik mahkemeleri” ile ilgili bilgilerde yer almaktadır.

27)<http://abdisdb.aile.gov.tr/uluslararası-sosyal-hizmet-vaka-calismalari>

28) BAKANLIK BİRİMLERİ VE YÖNETMELİKLER

*AİLE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YÖNETMELİKLER

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği

*SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YÖNETMELİKLER

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşları İle Özürlü Ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik

Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil Ve İzleme Sürecine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıflarına Yapılan Şartlı Bağışlardan Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Verilmesi Hakkında Yönetmelik

Sosyal Yardım Verilerinin Kaydedilmesine ve Paylaşılmasına İlişkin Yönetmelik

*ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YÖNETMELİKLER

Özel kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik Ekler :

Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği

Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik Korunmaya Muhtaç Çocukların Tesbiti, İnceleme, Korunma Kararlarının Alınması ve Kaldırılmasına İlişkin Yönetmelik

Çocuk Yuvaları Yönetmeliği

Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik

Koruyucu Aile Yönetmeliği

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ve Özel Çocuk Kulüpleri Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik

Sosyal ve Ekonomik Destek Yönetmeliği

Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu Ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik

Korunmaya Muhtaç Çocukların İş ve Meslek Sahibi Olabilmeleri İçin İşyerlerinde Çalıştırılma Esaslarına İlişkin Yönetmelik

Korunmaya Ve Bakıma Alınmış Olup İşgörme Gücüne Sahip Ve İstekli Olanların Buldukları Sosyal Hizmet Kuruluşlarının Uygun Görülen Hizmetlerinde Çalıştırılmalarına İlişkin Yönetmelik

**ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*

YÖNETMELİKLER

65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşları İle Özürlü ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik

Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği

Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik

Bakıma Muhtaç Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği

Bakıma Muhtaç Özürlülere Yönelik Resmî Kurum ve Kuruluşlar Bakım Merkezleri Yönetmeliği

Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik

Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği

Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği

İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Parasız Yatılılık, Burs ve Sosyal Yardımlar Hakkında Yönetmelik

Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik

Kamu Kurum ve Kuruluşları Bünyesinde Açılacak Huzurevlerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik

Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği

Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

Özel Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği

Özel Mesleki Rehabilitasyon Merkezleri Hakkında Yönetmelik

Özürlüler Veri Tabanı Oluşturulmasına Ve Özürlülere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik

Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik

Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık Derecelerinin Tespit Şekli İle Uygulanması Hakkında Yönetmelik

Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Bakımı Sağlanan Engelli ve Yaşlı Bireylere Harçlık Ödenmesine İlişkin Yönetmelik

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik

Vakıflar Yönetmeliği

Yaşlı Hizmet Merkezlerinde Sunulacak Gündüzlü Bakım ile Evde Bakım Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelik

Yüksek Öğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği

*KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YÖNETMELİKLER

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik

29)A-<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?>

home=<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130209.htm>&main=<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130209.htm>

B-<http://www.aile.gov.tr/mevzuat/mevzuat>

30)<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/shuonsoz-tomambay.htm>

31)www.shudernegi.org/

<http://www.shudernegi.org/?pnum=6&pt=Tarih%C3%A7e>

32)<http://ifsw.org/sosyal-hizmet-nedir/>

33)<http://www.shy.hacettepe.edu.tr/>

<http://shb.kocaeli.edu.tr/>

<http://www.shudernegi.org/?pnum=54&pt=Sosyal+Hizmet+E%C4%9Fitimi+Veren+Kurumlar>

34)5. SOSYAL HİZMETLERDEN YARARLANMA HAKKI (m.14).

Article 14 the right to benefit from social welfare services. With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake: 1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;

2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

Madde 14 Sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı. Aktif Taraflar Sosyal Refah Hizmetlerinden Yararlanma Hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla:

1. Sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlamayı;

2. Bireylerin ve gönüllü ya da diğer örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesine katılmalarını özendirme; taahhüt eder.

70. Açıklama.

Resmi çeviride İngilizcede geçen “sosyal refah hizmetleri” deyimini, aslında mevzuatımıza Fransızcadan geçen “sosyal hizmet” karşılığıdır. 14. madde iki düşünceden oluşmaktadır: -sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını etkili kılacak biçimde sosyal hizmetlerin örgütlenmesini,- bireyler ve örgütlerin bu hizmetlerin kurulmasına ve işleyişine katılması.

71. Sosyal hizmetlerin örgütlenmesi(m.14 fıkra 1).

1. to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;

1. Sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlamayı;

- Birinci fıkranın önemli kavramı” sosyal çalışma” resmi çeviride adlanarak “sosyal hizmet yöntemleri” denilmiştir. Sosyal çalışma, kapsam içine giren birey ve toplulukların durumlarının dikkate alınarak, uygun sosyal hizmet programına alınmaları ve sosyal çevre ile uyumları sağlanıncaya kadar bu çalışmanın devam etmesi demektir.
- Başka anlatımla sosyal çalışma, birey ve toplulukların refah düzeylerini muhafaza edecek ve/veya arttıracak faaliyetlerdir. Sosyal hizmetler, karşılaştıkları sosyal güçlükleri aşamayan birey ve korumasız topluluklara (vulnerable groups) yönelik, sosyal hizmet uzmanlarının çalışmaları ile gerçekleştirilen faaliyetlerdir.
- Uzamanlar bilgilendirme, görüş erme, destekte bulunma, topluma kazandırma gibi işlevler yerine getirir. Sosyal hizmetler çok çeşitli faaliyetlerden oluşmaktadır. Kimi durumlarda evde yardım hizmetleri söz konusudur: ev idaresi, sağlık bakımı, sosyal destek, yaşlılara yardım, sığınma evleri gibi acil durum hizmetleri birkaç örnektir.
- Çocuklarla ilgili olarak; çocuk bakımı, öocuk koruma, çocuk bakım evi, çocuk istismarını önleme, aile sorunlarında danışmanlık ve arabuluculuk, aile içi şiddetin önemlenmesi başlıca konulardır.
- Bu alan 14. madde ile genel olarak düzenlendiği gibi çocuklarla ilgili olarak m.7&10 m.17; aile ile ilgili olarak m.16; yaşlılarla ilgili olarak m.23 ve aile sorumlulukları konusunda 27. madde özel hüküm niteliğindedir.

72. Sosyal hizmetlerin etkili kılınması.

Komite'nin Şart ile öngörülen haklara ilişkin yaklaşımı 14. madde içinde yinelenmiştir. Buna göre sosyal hizmetler kağıt üzerinde kalmamalı uygulamada etkili işleyişe kavuşturulmalıdır. Digest 2008'de sıralanan koşullar aşağıdaki gibidir;

- Herkese hiçbir koşul aranmaksızın, (ücretsiz), sosyal sorunlarını aşmada bilgilendirilme ve danışma hakkı tanınmalıdır. Diğer sosyal hizmetlerden yararlanma, talep edenlerin gücünü aşmamak kaydıyla bazı koşullara bağlı tutulabilir.
- Sorunları ile başedemeyen herkes sosyal hizmetlere erişebilmelidir.
- Hizmetten yararlanmak isteyenler, istemedikleri kararlara karşı bağımsız bir kuruluş önünde (veya yargı önünde) itiraz/dava hakkına sahip olmalıdır.
- Sosyal hizmetler ülke düzeyinde dengeli bir dağılım içinde örgütlenmelidir.
- Sosyal hizmetlerden yararlananların kişisel verileri korunmalı ve özel hayata saygı gösterilmelidir.
- Sosyal hizmet çalışanları nitelikli ve yeter sayıda olmalıdır. Kararlar yaralanıcıya en yakın kişi tarafından alınmalıdır. Kamu ve/veya özel kesimde örgütlenen sosyal hizmetlerin uygun çalışıp çalışmadığı denetlenmelidir.

73. bireyler ve örgütlerin bu hizmetlerin kurulmasına ve işleyişine katılması (m.14 fıkra 2).

2. to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.	2-bireylerin ve gönüllü ya da diğer örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesine katılmalarını özendirme; taahhüt ederler.
--	---

2. fıkranın amacı devletlerin gönüllü kuruluşlara destek sağlamak ödevinin hatırlatılmasıdır. Komite kamu ve/veya özel kesimde örgütlenme şekilleri konusunda herhangi bir koşul önermemiştir. Taraf ülkelerde bazı hizmetler özel kesimle yarışmalı olarak yapılabildiği gibi bazıları tamamen özel kesime bırakılmıştır.

74. Komite'nin sosyal hizmetler değerlendirmesi (2009).

- Türkiye raporunda Sosyah Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu(shçek) eliyle yürütülen hizmetler hakkında bilgi verilmekle birlikte denetim döneminde (2006-2007) uygulamada bütün illere hizmet götürülemediği, örneğin ihtiyaç içindeki ailelere yardımın sadece 31 ilde örgütlenebildiği tespit edilmiştir. Komite Türkiye'de henüz genel olarak sosyal hizmet örgütlenmesi olmadığı soucuna varmıştır.
- 2011'de Aile ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın kurulmasıyla daha önce Başbakanlığa bağlı olan sosyal hizmet kuruluşları, bu arada SHÇEK kapatılarak, bu bakanlığa devredilmiştir.
- Komite SHÇEK tarafından sağlanan hizmetlerin ücrete tabi olan/olmayanlarının, yer açısından dağılımını, talepleri karşılama oranını, ve çalışanların nitelik ve yeterliklerinin belirtilmesini istemiştir.
- Raporda gönüll kuruluşların katılımına Türkiye Kızılay Kurumu ile Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakıfları örnek gösterilmiştir. Komite ihtiyaç sahiplerinin bu kuruluşlardan yararlanma koşullarını ve denetim usülleri, talep sahiplerinin olumsuz işlemler karşısında sahip oldukları itiraz ve/veya dava yolları hakkında bilgi istemiştir.

- 35)<http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/163> (İngilizce)
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007cf94> (Fransızca)
- 36)<http://www.devlette.com/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanligi-7-bin-aile-danismani-sosyal-danisman-alimi/>
<http://www.sozcu.com.tr/2015/gundem/aile-bakanliginda-sasirtan-degisiklik-1019909/>
<http://www.yeniasir.com.tr/yerelpolitika/2016/01/27/bakan-ramazanoglundan-2016-yili-butce-sunumu>
- 37)http://www.sosyalhizmetuzmani.org/kadin_sd_tr.htm
- 38)http://www.sosyalhizmetuzmani.org/kadin_oldm.htm
- 39)<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sonim.htm>
- 40)http://pdb.aile.gov.tr/data/559a8c89369dc5596872c3ed/II_Mudurlukleri_Gorev_ve_Calisma_Esasleri_Yonergesi.pdf
- 41)<http://www.hurriyet.com.tr/ibadet-de-olabilir-ihanet-de-40182943>
http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/fikret-bila_621/15-temmuz-dersleri_40181774
<http://www.sozcu.com.tr/2016/yazarlar/ege-cansen/bu-bir-askeri-darbe-degildi-1334889/>
- 42) <http://sosyalhizmetuzmani.org/laiksosyalhizmet.htm>
<http://sosyalhizmetuzmani.org/dulkadinmas.htm>
- 43)a)<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>
b)<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.836061.pdf>
- 44) a)http://sgb.aile.gov.tr/data/5434f321369dc31d48e42dc7/yayin_cocuk.pdf
b)acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/1514/2142.pdf
- 45)a)<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6085.pdf>
http://www.sayistay.gov.tr/tr/Upload/95906369/files/mevzuat/IkincilMevzuat/Sayistay_Denetim_Yonetmeligi.pdf
- 46)<http://www.ombudsman.gov.tr/>
http://www.ombudsman.gov.tr/custom_page-326-yonetmelik.html
- 47)<http://www.tihk.gov.tr/tr/>
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6701.pdf>
<http://www.tihk.gov.tr/Portals/0/b/20140517-5.pdf>

Ek/A;

